

Partidul Național Țărănesc- VI -

aug- oct .1932

Partidul Național Țărănesc- VI -.....	1
aug- oct .1932.....	1
-----	5
Guvern Al.Vaida -Voevod . Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.-oct.'32.....	5
-----	5
1.) Lotar Rădăceanu , discurs la Legea controlului averii și apărării onoarei , 23 sept.'32.....	5
▫ PNȚ 5	
▫ Controlul averilor. 5	
2.) Virgil Grossu (PNȚ) , la Legea control avere ... 23 sept.'32.....	6
▫ Atmosfera moral-politică 6	
▫ Moralitatea în viața publică. 6	
▫ Opinia publică7	
▫ Statul 7	
▫ Clasa conducătoare 7	
▫ Legea 7	
3.) Ștefan Holban (PNȚ-Basarabia) - la legea control avere și apărarea onoarei , 23 sept.....	8
4.) dr.N.Lupu (PȚ) , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei , 26 sept.'32.....	10
▫ Legea 10	
▫ Izvoarele corupției 10	
▫ Guvernarea PNȚ și corupția 10	
▫ Corupția funcționarilor. 11	
▫ " Afacerile " din PNȚ 11	
5.) Pr. lege pentru modificarea Legii asanării datoriilor agricole Cameră, 27 sept.'32.....	12
Pomp.Ioanițescu / 27 sept .'32 12	
▫ 1930 Varianta PNȚ . 12	
▫ Creditul Agricol 13	
19 apr. 1932 .Conversiunea Argetoianu 13	
▫ Conversiunea GGMironescu 13	
6.) I.Vasilescu-Valjean (PNA)(Raportor la Legea Arget.) // la Conversiune , 28 sept.'32.....	14
▫ Legea Argetoianu 14	
▫ Legea GGMironescu 14	
▫ Sacrificarea proprietății țărănești ? 15	
▫ Țăranii " adevărați " 15	
7) Consfătuiri: parlamentari ardeleni - Maniu // Conversiunea // 29 sept.'32.....	16
▫ Deputații și senatorii ardeleni 16	
Maniu / 16	
▫ Recomandări : 16	
▫ Consfătuirea deputaților și senatorilor bucovineni 17	
8.) I.Botez (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei ,.....	17
▫ Tîrnăcopul țărănist 17	
▫ Onoarea cu certificat ? 18	
9.) Vică Georgescu (PNȚ) , discurs la Legea pentru controlul averii și apărarea onoarei, 31	
aug.'32.....	19
▫ Atmosfera morală 19	
▫ Legea 20	
▫ Atmosfera parlamentară 21	
10.) C.Rădulescu -Motru , discurs la Legea ... control avere și apărarea onoarei, Senat, 31 sept.'	
32.....	22
▫ Legea 22	

▫ Considerații teoretice privind corupția	22
▫ Corupții	23
▫ Corupți - Denunțatori	23
▫ "Vlad Țepeș " !	24
▫ "Țărănismul " legii lui Mihalache	25
▫ Cauzele corupției	27
▫ Statul țărănesc	28
11.) Prof.univ.N. Corodeanu (raportor), discurs -concluzie la.....	28
▫ Legea .	28
▫ Rădăcinile și actorii corupției .	29
▫ Consens parlamentar	30
▫ Contribuția juriștilor.	31
▫ Inovații juridice	31
▫ Presa în lumina Legii	32
▫ Curtea de Apel.	32
▫ Avocații apărării	32
▫ Democrația .	33
▫ Efectul așteptat al Legii : Asanarea morală.	33
12.) I.Zelea Codreanu (G. de F) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32.....	34
▫ Soluția : Dictatura !	35
13.) Iuliu Maniu , ședința Biroului PNȚ , 1 sau 2 oct.'32.....	35
14.) D.Moldovan (PNȚ) , discurs la Conversiune , Cameră , 3 oct.'32.....	35
▫ Atmosferă parlamentară	36
▫ Conversiunea	36
▫ Țărănist desamăgit	37
▫ PNȚ și Conversiunea .	37
▫ Guvernul - Conversiunea	37
▫ Țărănism	38
▫ Cauzele sărăcirii	38
▫ Conversiunea de drept.	39
▫ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?	40
▫ Țărănism anti-bancar	41
▫ Politica bancară a PNȚ	41
▫ Țărănism bucovinean .	42
▫ Țărănism " de munte " .	43
▫ Câmpulung Moldovenesc	43
▫ Stat agrarian (dacă nu țărănesc)	43
15.) N.Mischie (PNȚ) - Ilie Lazăr (PNȚ -Maramureș) , la Conversiune , 2 oct.'32.....	44
16.) Horia Tâlpianu (PNȚ-Dolj) , la Conversiune , 2 oct.'32.....	44
17.) N.Penescu - Gr.Iunian , la Conversiune, 2 oct.'32.....	45
18.) I.Florea (PNȚ-Basarabia) ,discurs la Conversiune , 3 oct.'32.....	45
▫ Conversiunea	46
19.) M.I.Gheorghiu (PND) discurs la Conversiune , 4 oct. '32.....	46
▫ Legea GGMironescu	46
▫ Experții străini și conversiunea	47
20.) N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2) , discurs la Conversiune , 3 oct.'32.....	47
21.) Dinu Simian (PNȚ , pro-iunianist) , la Conversiune , 4 oct.'32.....	48
22.) Gr.Iunian (încă în PNȚ) , la conversiune, 4 oct.'32.....	49
▫ Autobiografie politică	49
▫ Conversiunea GGMironescu	49
▫ În apărarea Programului .PNȚ	49
▫ Popularitatea partidului	50
▫ Disciplina partidului	50
Restabilizare prin inflație	50
* Grigore Iunian .	50
23.) C.I.C. Brătianu (PNL-1) - la conversiune - 4 oct. '32.....	51

▫ Datoria externă	51
▫ Interdependențe economice și politice	51
▫ Conversiunea	52
24.) Al.Ceaușian (PNT, ardelean) , la Conversiune , 5 oct.'32.....	53
▫ Legea GGMironescu	53
▫ Războiul economic	53
▫ Bancocrația PNL : " Prin noi înșine !"	53
25.) Consfătuirea majorității parlamentare // să se voteze Conversiunea ! // 6 oct.'32.....	53
luliu Maniu / 6 oct.	53
▫ Votarea conversiunii	53
Aurel Vlad / 6 oct.	54
▫ Respingerea conversiunii !	54
Al.Vaida Voevod / 6 oct.'32	54
▫ Necesitatea votării conversiunii	54
Ed.Mirto / 6 oct.'32	55
▫ Să se voteze legea !	55
Victor Bontescu / 6 oct.'32	56
▫ Ardelenii vor vota legea !	56
▫ Vot de încredere lui Vaida .	56
26.) Pompiliu Ioanițescu (raportor) , discurs -concluzie la Conversiune , 6 oct.'32.....	56
▫ Conversiunea GGMironescu	56
27.) GGMironescu (ministr.Finanțe) , discurs-concluzie la Conversiune, 6 oct.'32.....	57
▫ Legea	57
* Grigore Iunian .	57
28.) Observații LD:.....	58
29.Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație // tratative cu steriștii , pentru fuziune //.....	64
▫ Zaharia Boilă * , în apărarea lui Romulus Boilă , 5 oct.'32	64
*Notă	64
▫ "Cazul Titulescu " - vezi la fișier Politică externă . 1- 7 oct.'32	64
▫ "Misiunea lui Madgearu " : eșecul Acordului financiar cu Geneva - vezi fișier Politică externă	64
▫ Votarea Legii control avere și apărarea onoarei , Senat , 6 oct.'32	64
▫ "Cazul Titulescu " Vezi pe larg la fișier Politica externă	64
▫ Legea concordatului preventiv, (falimentul) M.Popovici, Vasilescu Nottara , 6 oct.'32	64
30.) Gh . Brătianu (PNL-2) : Întrebare -Comunicare ,.....	65
▫ Tutela și supravegherea marilor puteri !	65
▫ Reputația nenorocită a administrației românești .	65
▫ Jos guvernul PNT !	65
31.) Al.Vaida , discurs -final, închiderea sesiunii , 10 oct.'32.....	66
▫ Închiderea sesiunii parlamentare extraordinare , 10 oct.'32	66
32.) Ședința Biroului PNT. Declarație: Iuliu Maniu .16 oct.'32.....	67
A. Dimineața :	67
▫ Sinaia., 16. Biroul PNT	67
B."Viitorul " :	68
▫ Audiența d-lui Vaida la Suveran	68
"Viitorul" /	68
▫ Regimul PNT	68
33.) Al.Vaida - Voevod / relațiile cu Maniu / " nașul" G de F / omul regelui / ,18 mart.'38, retro'...69	69
▫ Vaida- Maniu	69

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Vezi precedentele , la fișierele IV și V

Guvernul Al.Vaida -Voevod . Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.-10 oct.'32

Pr. Legea control avere și apărarea onoarei -

Ministru **M.Popovici** raportori : **I.Gr.Periețeanu** (Cameră) , **N.Corodeanu** (Senat)

Opinii partidele politice - **Vezi obligatoriu la fișier Etică - Moravuri .**

1. **Lot.Rădăceanu** (PSD), la Legea control avere și apărarea onoarei, Cameră, 23 sept.'32
2. **Virgil Grossu**, (PNT) " " " " " Cameră, 23 sept.'32
3. **Ștefan Holban** (PNT -Basarabia) " " " " " 23 sept.'32
Intervenții polemice : **Inculeț, M.Popovici, dr.Lupu**
4. **dr.N.Lupu** (PNT) , discurs la " " " " " " 26 sept.'32
5. Pr. lege pentru modificarea Legii asanării datorilor agricole Cameră, 27 sept.'32
Ministru Finanțe, **GGMironescu** ; Raportor , **Pompiliu Ioanițescu**
Vezi obligatoriu la fișier Legislație și Economie
Vezi și ▫ **C.Argetoianu** (Un.Agr.) //la Conversiune // , 28 sept.'32
6. **I.Vasilescu-Valjean** (PNA)(Raportor la Legea Arget.) // la Conversiune , 28 sept.'32
- 7.. **Consfătuiri**: parlamentari **ardeleni - Maniu** // Conversiunea // 29 sept.'32
parlamentari **bucovineni ,D.Moldovan** // Conversiunea // 29 sept.'32
8. **I.Botez** (PNL-d.) , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei ,Senat, 31 sept.'32
9. **Vică Georgescu** (PNT) , " " " " " " " " " 31 sept.'32
10. **C.Rădulescu -Motru** (PNT) " " " " " " " " " 31 sept.'32
11. **N.Corodeanu** (PNT) raportor, discurs -concluzie , " " " " " 31 sept.'32
12. **I.Zelea Codreanu** (G de F) , la Conversiune , // opinie radicală // Cameră , 1 oct.'32
// apel la rezistență parlametară // alternativa dictaturii //
Vezi și ▫ **C.Turtoreanu** (PNL-2), discurs la Conversiune , Cameră , 1 oct.'32
[cu pasagii din **Armd.Călinescu la Convers.Argetoianu**]
Vezi și ▫ **Victor Munteanu** (PNT) , la Conversiune , 1 oct.'32
13. **Iul.Maniu** , ședința Biroului PNT , 1 sau 2 oct. '32
// presiuni **grăbirea votării Conversiunii** // izolarea lui **Iunian** //
14. **D.Moldovan** (Bucovina) la Conversiune // dezacord // , 2 oct.'32
15. **N.Mischie** (Dolj ? Mehedinți ?) - **Ilie Lazăr** (Ardeal) //dezacord // 2 oct.'32
16. **Horia Tâlpianu** (Dolj) - **Gr.Iunian** , la Conversiune //dezacord // 2, 3 oct.'32
17. **N.Penescu** (Regat) - **Gr.Iunian** , la Conversiune //dezacord // 2 oct.'32
18. **I.Florea** (PNT.Basarabia) ,la Conversiune , // dezacord // Cameră , 3oct.'32
19. **M.I.Gheorghiu** (PN D) Declarație la Conversiune, Cameră , 3 oct.'32
20. **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-2) , discurs la Conversiune , 3 oct.'32
21. **Dinu Simian** (PNT) , " //dezacord // 4 oct.'32
22. **Gr.Iunian** (încă PNT) , la Conversiune , // dezacord // 4 oct.'32
23. **C .I.C Brătianu** , la Conversiune, 4 oct.'32
24. **Al. Ceaușeanu** (PNT) , la Conversiune /7 dezacord // 5 oct.'32
25. **Iuliu Maniu, Vaida -Voevod**, discursuri , 6 oct' 32
// consfătuirea **majorității parlamentare PNT** //
// **Apel** pentru adoptarea Conversiunii .
Opinii : **Aurel Vlad** (ardelean) :contra ;
Ed.Mirto (țărăniști) , **A.Bonțescu** (ardeleni) : pentru .
Izolarea **grupului Gr.Iunian** (contra votării Conversiunii)
26. **Pompiliu Ioanițescu** (raportor) , discurs -concluzie la Conversiune , 6 oct.'32
Intervenție : **IGDuca**
27. **GGMironescu** (ministr.Finanțe) , discurs-concluzie la Conversiune, Cameră , 6 oct..'32
Vezi și ▫ **Votarea Conversiunii** // consfătuiri // amendamente // grup **Iunian**- contra //
▫ **Discordia din PNT** : **N.Penescu, Cezar Simionescu, Al. Ceaușian ;**
N.Mischie- Cezar Spineanu , I.Florescu, D.Moldovan, Al.Breban,
Dinu Simian, Gr.Iunian ; Pompiliu Simonetti, Aurel Vlad, Virgil Solomon ;
ardeleni - regățeni - bucovineni - basarabeni ;
conservatori - liberali -țărăniști- radicali ; pro-debitori - pro-creditori
28. **Observații LD** : să cunoaștem național-țărăniștii : **Iunian, Mischie, Tâlpianu, Penescu,**
Florea , Moldovan, Cezar Simionescu, Breban, Dinu Simian, Cicio Pop,

- Ceaușian, Cezar Spineanu , Pompiliu Simonetti , Aurel Vlad**
29. **Ed.Mirto** (ministr. Comunicațiilor) , declarație // tratative cu steriștii , pentru fuziune // 26 sept.'32
- **Ștefan Holban** (PNTJ-Basarabia) , recurs istoric // Congresul ostășesc , 1917 // , 7 oct.'32
 - "Cazul Titulescu " - vezi la fișier Politică externă . 1- 7 oct.'32
 - "Misiunea lui Madgearu " : eșecul Acordului financiar cu Geneva - vezi fișier Politică externă
 - Votarea legii control avere și apărarea onoarei , Senat , 6 oct.'32
 - **"Cazul Titulescu "** Vezi pe larg la fișier Politică externă
 - Legea concordatului preventiv , (falimentul) **M.Popovici, Vasilescu Nottara** , 6 oct.'32 Vezi la fișier Legislație
 - **Zaharia Boilă** în apărarea lui **Romul Boilă** , 5 oct.'32
30. **Gh.Brătianu** (PNL-2) , Declarație // Incapacitatea PNTJ de guvernare // , 8 oct.'32
31. Vaida .Încheierea sesiunii extraordinare , 10oct.'32 **Criză de guvern**
32. Ședința Biroului PNTJ // **Maniu, Mihalache, Vaida** // **Regele** // **Titulescu** // 16 oct.'32
- Ședința CC al PNL // **IGDuca , CIC Brătianu** // **Moțiunea** // 16 oct.'32 Vezi fișier PNL-1
 - Aniversarea lui Carol // București, Sinaia / 17 oct.'32 Vezi fișier Monarhie
33. Poliția de Siguranță : **Al.Vaida - Voevod** , retro' 1930 -1933 , 18 mart.'38
/ relațiile Vaida - Maniu / Vaida " nașul" G de F / Vaida - omul regelui /
-

Guvern Al.Vaida -Voevod . Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.-oct.'32

Legea control avere și apărarea onoarei (**M.Popovici**) ,
Expunerea de motive (**Gr.I.Periețeanu**) ,
Avizul Comisiilor (**Virg. Grossu**)- vezi la fișier Etică, moravuri.

1.) **Lotar Rădăceanu** , discurs la Legea controlului averii și apărării onoarei , 23 sept.'32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32 , p. 1182- 1183)

Dacă într-un alt Parlament , din altă țară , s-ar fi prezentat o asemenea lege, el ar stârni nedumerire și o întrebare legitimă :

De ce mai este nevoie de o lege specială pentru controlul averilor , **dacă legislația**

penală

oferă destulă posibilitate pentru **a lovi în orice modalitate ilicită** de a dobândi avere, mai ales **pe spinarea și în paguba statului.**

" În parlamentul nostru , însă , **legea aceasta este foarte bine venită ca principiu** ...

- **V.Georgescu - Birlad** (PNTJ) : Nu există în legile noastre asemenea dispozițiuni.

- **V.T.Prelipceanu** (LANC) : Nu există în legile noastre dispozițiunea decît pentru faptele precise, penale.

Aici este vorba de o prezumție : că aceia au luat din patrimoniul statului.

Trebuia o lege specială. (p. 1183) [.....]

Rădăceanu / 23 sept.'32

▫ PNTJ

▫ **Controlul averilor.**

... că Partidul Național-Tărănesc este lipsit de această vină.

ci numai că **Partidul Liberal** nu are el autoritatea de a vorbi așa. "

" **Împotriva sistemului acesta oligarhic politicianist** [...] este adevărat că , după război, s-

a ridicat.

cu o deosebită putere, Partidului Național-Tărănesc, purtat de marile mase țărănești. Totuși, nu este mai puțin adevărat că avântul de prefacere, avântul de schimbare fundamentală a vieții constituțională,

a vieții politice din România, pe care d-voastră l-ați avut în opoziție.

s-a oprit în mod destul de lamentabil la guvern, și că

dvs. **dvs nu ați fost și nu sunteți în stare să desrădăcinați vechiul sistem oligarhic politicianist,**

că, dimpotrivă, mrejele lui se întind și asupra dvs. și că dvs **sfârșiți făcând parte și dvs. din vechiul sistem,**

și continuând tradițiile lui, pe care nu le puteți aboli. " (**aplauze la PSD**)

" În asemenea împrejurări, dați-mi voie să **mă îndoiesc**, nu de sinceritatea subiectivă cu care dvs porniți

să legiferați controlul averilor, dar să mă îndoiesc **de rezultatele practice** pe care le va avea această lege.

Ea nu poate fi în funcțiune de persoana unui om sau a mai multora, **ea este în funcție de sistem.** (p. 1183)

L.Rădăceanu / 23 sept.'32

2.)Virgil Grossu (PNT) ,la Legea control avere ,23 sept.'32

(DAD, Mo 33, 23 sept.'32, p. 1176- 1178)

[LD: atenție ! am dat doc. la Legislație !]

[LD : președ. Comisiei legislative ce a pregătit legea ; expune liniile de bază ale proiectului, pornind de la "**fizionomia moral-psihică**" a societății românești, în acel moment.]

Lege a suscitat **multă vâlvă în opinia publică, presă, parlament.**

Spre cinstea vieții noastre publice, la discuțiile din **Comisie**, **reprezentanții tuturor partidelor au colaborat** într-un spirit de **desăvârșită armonie și înțelegere**, lucru pentru care le mulțumește de la tribuna Parlamentului.

#Atmosfera moral-politică

În țară este o **atmosfera încărcată : pasiunile politice** care, în incursiunile lor, emană "**miazme otrăvitoare**", încărcate de "**suspiciuni**", la adresa oamenilor, a instituțiilor ;

Tainice dorinți, unele "**prea perfide**" pentru a se manifesta, altele "**subterane**", incapabile să folosească viața de aer liber. Țara traversează o "**criză de ordin moral**", efect direct și inevitabil al **sălbirii raporturilor de superioritate morală**, în care **pătura conducătoare** trebuie

să se găsească față de **pătura condusă** ; "**Cazuri specifice**" au menținut la ordinea zilei **așa-zisa problemă a destrămării morale** ; Ele au fost susținute cu pasiune și îndărătnicie.

"**Pentru trebuința cauzei [legea]**, voi admite că **membrii tuturor partidelor politice**, care au deținut cândva puterea în stat, au fost, rând pe rând, **expuși pe ecranul necinstei** și că perioada de timp care s-a scurs din preajma războiului și până azi, **fiecare moment nou, acceptat sub cele mai bune auspicii, a sfârșit prin a fi prezentat drept o deziluzie și mai dureroasă**, drept **o înfrângere și mai crudă, a principiilor de virtute și de morală**"

Ar trebui să ne întrebăm dacă **ambianța creată ideii de autoritate și muncitorilor ei**, este **legitimată** ? Dacă este legitimată, **ea nu este periculoasă ?**

Dacă este periculoasă, **nu trebuie urgent lichidată ?**

Virg.Grossu /

▣ **Moralitatea în viața publică.**

▣ **Opinia publică**

▣ **Statul**

Răspunsul la prima întrebare este pe buzele fiecăruia : **perioada războiului** (pregătire, desfășurare, refacere) a încetățenit un fenomen nou : **îmbogățirea rapidă, bruscă**. În toate țările. Și la noi. La un moment dat "**o pânză confuză de incorectitudine** s-a așezat deasupra capului tuturor "care reprezentau ideea de stat. Tabloul acesta îngrijorător, în care trebuie făcută partea cuvenită "**spiritului de exagerare specific țării noastre**", arată că "**consecințele la care**

s-a ajuns, **au totuși o bază de adevăr.**

"În manifestările vieții noastre de stat, **s-au produs eclipse**. **Aceste eclipse au legitimat reacțiunea opiniei publice, chiar și excesele ei.** Este legitimă o mișcare care dorește realizarea unor **postulate fundamentale** ale unui stat civilizat: **moralitatea desăvârșită în viața publică**" (apluza la pNT) În fond, ideea de stat este o abstracțiune. De aici confuzia între abstracția teoretică și realizarea tangibilă.

"Avem o opinie publică care, **dezorientată de marile greutăți prin care trecem, se întreabă** dacă nu trebuie să-și îndrepte privirea spre altă direcțiune, **forma actuală de stat părăndu-i -se** cu preocupări prea egoiste și **ne mai meritând încrederea ei.**

Într-o **atmosferă de confuzie intelectuală și morală, de defetism sufletesc și criză economică** atmosfera publică este asfixiantă, otrăvește judecata sănătoasă, presară **germenul disoluției sociale și morale,** și, deci, **"este o primejdie pentru însăși ideea autorității de stat"**

Virg.Grossu /

«Clasa conducătoare

Opinia publică reclamă de multă vreme **justificarea situației materiale a unor demnitari, aparținând tuturor partidelor politice.** Întârzierea luării de măsuri, a creat în opinia publică impresia că întârzierea este voită, intenționată, datorată unor interese meschine, chiar personale, "ca o confruntare de beneficiari ai aceleiași religii "și că ea nu-și va ataca niciodată" propriu său mod vital **"S-au întins suspiciunile asupra întregii clase conducătoare, indiferent de partide, de persoane,** considerată "incapabilă de preocupări mai înalte", "incapabilă mai ales de reacțiuni de ordin moral."

Această mentalitate "vădit jignitoare și vădit nedreaptă", trebuie să fie risipită.

Clasa conducătoare este datoare s-o împrăștie.

"Dacă un stat și un popor poate să trăiască fără cultură și fără averi, nici unul nici altul nu poate să trăiască și să progreseze fără echilibrul sufletesc, asigurat și statornicit **pe baze de ordin moral.**" (aplauze PNȚ)

Virg.Grossu

«Legea: inovații și stipulări

În acest adevăr se află însăși **rațiunile legii adusă în discuție :**

I)Inovarea legislației noastre prin aceea că **poate cere oricărui demnitar public, să se supună controlului statului;**

II)**Înfrânarea unor abuzuri, a unor calomnii;**

Dacă prima parte, se pare, are acordul tuturor, cea de a doua, este supusă criticilor :că este o perfidie ; că anihilează pe prima ; că creiază o atmosferă de ostilitate față de denunțator ; că descurajează denunțul.

Nimic mai neadevărat, deoarece : **va fi condamnat doar denunțatorul de rea-credință !**

"După ce ai mortificat un om, așezându-l pe banca acuzației publice, să nu-i poți pune la îndemână mijloace cu care să poată obține reparațiunea ce i se cuvine ?

Dreptul de reclamație a victimei este un comandament moral, pentru orice societate civilizată. Trebuie să se țină cont și de gingășia problemei : **legiferăm acum într-un domeniu virgin,** pe care **nici unul din statele europene nu a încercat până acum să-l exploreze, inovăm.**

" Trebuie să procedăm cu toată precauțiunea. Construcția juridică a legii atinge un nivel excepțional, atât prin obiectivul moral, cât și prin procedură.

Această lege reprezintă "actul vital al unei societăți care, amenințată în ființa ei morală, creiază ea însăși instrumentul de autoflagelare ."

/Pildă clasică de etică politică

"Este o pildă clasică de etică politică, când, voluntar și în plină conștiință a gravității faptului săvârșit, o societate croiește cele mai severe norme de viață pentru

reprezentanții ei cei mai de căpetenie ."

Vrem ca pe viitor , **viața funcționarului și demnitarului public să fie ca o oglindă** în care fiecare , privind , să găsească **dezinteresare și muncă onestă și rodnică "** (aplauze PNȚ)
Proiectul nostru este **menit să despărță apele vieții publice românești .**

El împinge spre mlaștinile stătătoare apele rău ordorate ,dar dărâmă obstacolele și deschide albi largi curenților cristaline "Pentru aceste **considerațiuni de etică politică**, declar că **vom vota proiectul de lege** (aplauze la PNȚ)

Virgil Grossu / 23 sept.'32

3.) Ștefan Holban,la legea control avere și apărarea onoarei , 23 sept.'32

(PNȚ-Basarabia)

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept.'32 , p. 1166-1167)

[LD: atenție ! am dat doc. la Legislație!]

[LD:am dat o exetesiă aceste izbucniri de revoltă basarabeană antiromânească ,pentru că ea era era o realitate,și explică multe .Ea demonstrează cât de fragilă (ca să nu spun altfel !) era solidaritatea românească în provinciile unite,și cât de puternică era ura față de Vechiul Regat ,față de PNL,ură supralicitată în campaniile electorale ale PNȚ Abia după război,după ce au fost reocupați de ruși,după regimul comunist, basarabenii au realizat ce-au avut și ce-au pierdut !]

Vezi pe larg la **fișier Etică**

Intervenții polemice : **Ion Inculeț** (PNL) , **M.Popovici**(PNȚ), **dr.Lupu**(PT) , **ACCuza** (LANC)

#Magistratura românească coruptă!

[LD , context : discuții la lege.Este fost **învățător, devenit avocat** .Bine-nțeles,la fel cu colegii, atacă partidele adverse , mai ales PNLși PP, pe regățenii !

Pînă și ministrul **Popovici** îl pune la punct, îl temperează .]

-Șt.Holban :PNL, după război, nu a făcut altceva decît să dea dovadă că era nevoie de acestă lege.Atît din PNL cît și PP, și-au făcut **averi** numai **prin politică și guvernare** .

Ex:s-a stricat legea agrară basarabeană, votată de Sfatul Țării , sub incidența legii din Vechiul Regat ,sub cele două guvernări.

Justiția nu este independentă (unii magistrați , sunt membri devotați ai PNL-vechi

-I.Inculeț (PNL-basarabean) : **De ce calomniați d-ta magistratura din Basarabia ? Este un corp select** ,contra cărora n-au fost plîngeri nici o dată. **Dvs vreți să introduceți în magistratură " coloratură politică "**

-M. Popovici (PNȚ,ministr.Justiției) :" Eu sunt cunoscător al situației din Basarabia și **trebuie să dau dreptate d-lui Inculeț** știu că **singura instituție bună introdusă în Basarabia a fost magistratura**.Oameni foarte buni.**De altfel, în toată țara . magistratura la noi are nivel superior altor institutii**.Sigur, nu se poate pădure fără uscături , dar **nu se poate aduce nici o bănuială magistraturii** .(aplauze unanime) **Să nu o țîrîm în discuțiile noastre ."**

-Șt.Holban : La noi, la **Lăpușna și Chișinău**, este un număr destul de mare de astfel de **magistrați** **La noi în România**, este obiceiul ca , **dacă cineva, este din armată , biserică , magistratură, poate să facă orice ilegalități [...] trebui să-i acoperim să tăcem**.

Dvs **liberalii** ați făcut din **magistratura din Basarabia un instrument al dvs**. acești magistrați v-au susținut pe dvs. la putere în Basarabia "

Ex.Un proces care trebuia să se judece în 1920 - sub guvernul Averescu , - încă se judecă la 1931 ! au fost **împușcați 6 țărani** la secția de vot **Cornești** "**primele jertfe basarabene ale oligarhiei române** "Numai la mine la **Lăpușna**,am peste 30 cazuri de morți în alegerile dvs.fără vină

-I.Inculeț :"**Dar la Lupeni, s-a împușcat cu vină sau fără vină ?** [..]

-dr.Lupu (PT): Și eu cunosc Basarabia .**Dacă a fost cineva din Vechiul Regat care și-a făcut**

datoria în Basarabia „aceștia au fost magistrații.

-M.Popovici : "Cred că am afirmat același lucru , dle dr .Lupu.

-dr. Lupu : Dle Holban, te cunosc ca om de treabă.Să zicem că d.Popovici își apără magistrații ; că d.Inculeț își apără partizanii , ca șef PNL, acolo ; [...] eu n-am nici un interes dar, dacă la dvs. , în Basarabia , "**din această Românie pe care o hulești așa de rău "** - te-am auzit cum ai vorbit despre popi, despre militari -**dacă a fost ceva la înălțime , apoi a fost magistratura.** Tocmai la legea controlului averilor ,nu vorbi așa de magistrați,care n-au făcut averi .Ai fost învățător.Acum ești avocat.Dacă ai ceva cu un magistrat ,adu-i la cunoștința ministrului , **nu atăca toată magistratura**

-**Șt.Holban** : "Dle Lupu, mi-ați fost profesor de politică !D-ta mi-ai spus cum să atac partidele adverse .Dta mi-ai spus că liberalii sunt < așa și așa >.(ilaritate) D-ta m-ai învățat cum să fac un discurs !

-dr.Lupu : Cusurul dvs ! **Sunteți buni oratori electorali dar nu și buni oratori parlamentari** .

-**Șt.Holban** (continuă lamentările basarabene):"Nu există în Țara Românească un oraș care să facă impresie de mormînt ca Chișinăul."

-**ACCuza(LANC)**: "**Este copleșit de jidani, de aceea "**

-**Șt.Holban** :Într-o săptămîină, la tribunalul Lăpușna s-au declarat **42 falimente** și peste **100** concordate .

-**ACCuza** : Dacă sunt **100 de jidani faliti, ce-ți pasă d-tale ?**

-**Șt.Holban** :Nu mai cu cine să lupți d-ta .Trebuie să desfaci partidul .

-**ACCuza** :Dvs să luptați acolo să eliberați Basarabia de jidani, nu să faci politică contra magistraturii române.

-**Șt.Holban** : **Acolo sunt și ruși magistrați.**

-**ACCuza** : nu este vorba de ruși, ci de jidani .]

#Mentalitatea regățeană=corupție!

-**Șt.Holban** : **În Basarabia s-au făcut mai multe nelegiuri decît în alte părți ;mai mulți oameni s-au îmbogățit pe cale necinstită."Aceasta s-a întîmplat cînd Basarabia s-a unit cu România ,sau au venit autorități din Vechiul Regat. "**

[...] După revoluție, deși era parlament , organizații revoluționare, directorate,slăbiseră comunicațiile și instituțiile,și "**a început deodată o prigoană a elementului local, bănuindu-l de bolșevic, de rus, de moldovean care ține cu rușii.**

Atunci s-a creat o **mentalitate** că **numai acel venit de dincoace e om cumsecade , numai acela să aibă slujbă, să dețină puterea "** Tot ce era local era suspectat . [...]

Prin baionetă și închisoare s-au furat oamenii din Basarabia .Așa s-a procedat ! Se mai procedează și acum .**De aceea această lege va fi primită bine în Basarabia.**

Șt.Holban / 23 sept.'32

4.) dr.N.Lupu (PT) , discurs la Legea control avere și apărarea onarei , 26 sept.'32

("Dimineața " , 28 sept.'32)

Lupu / 26 sept.'32

▣ **Legea**

"Am citit expunerea de motive : **o pagină frumoasă de literatură** , a unui **idealist incorigibil.** [**Mihalache**]

Dar în lumea aceasta de materialști crasi , trebuie **să iubim puțin pe idealști** și să le facem măcar onoarea unei discuții.

Dar , în acest fel de lege, nu cred. [.....]

"Noi putem să trăim pe **acest teritoriu blagoslovit de Dumnezeu** din antichitate , ca nici un alt popor din lume, căci **avem la noi totul și de toate.**

Dar avem scăzut , în același timp, într-un grad îngrozitor, **sentimentul de datorie pentru lucrul public,**

și de jertfă pînă la abnegație, pentru interesul comun. [.....]

Lupu / 26 sept.'32

▣ Izvoarele corupției

Războiul

" Războiul ne-a dat de sigur mărirea națională , întregirea granițelor firești. Dar nu numai aici , ci pretutindeni,

războiul a fost un război imoral , pentru că , în timpul războiului , sute de milioane de oameni au socotit că **a fura și a ucide** este **esența moralei superioare** .

Elita ardeleană

" Am intrat în epoca postbelică. Eu am scris atunci o serie de articole asupra **intelectualității ardeleni** .

Am spus atunci ce așteptam noi, de aici, de la cei de dincolo : așteptăm să iasă de acolo **o pleiadă de oameni de esență morală și sufletească a lui Gheorghe Lazăr.**

Am avut pe un Horia, pe un Cloșca, pe un Crișan , pe un Avram Iancu, care au plătit cu jertfa vieții lor.

Nu vi se cerea jertfa vieții dvs ; aceea o dădusem noi, aici , cu cei 800 mii de morți, din toate clasele ,

căzuți pe toate câmpiile de război. O dăduserăți și dvs , desigur, dar într-o măsură mai mică.

Ceream de la dvs., ardelenii, să vină acea elită , care n-a venit . "

Mentalități

"Noi putem să trăim pe **acest teritoriu blagoslovit de Dumnezeu** din antichitate , ca nici un alt popor din lume, căci **avem la noi totul și de toate.**

Dar avem scăzut , în același timp, într-un grad îngrozitor, **sentimentul de datorie pentru lucrul public,**

și **de jertfă pînă la abnegație, pentru interesul comun.**

"Aceasta nu se va face și nu se poate face, prin legi. " [.....]

Lupu / 26 sept.'32

▣ Guvernarea PNT și corupția

Cu această lege, PNT nu va face nimic

" Întîi, pentru că , nu aveți căderea să o faceți . Pe drept sau pe nedrept , **administrația dvs. din 1928-1930** ,

nu a fost clasată între **cele mai cinstite și nepătate administrații ale acestei țări.**

- **Mihai Popovici** (ministr. Justiției) : Asta o crezi d-ta .

- **Lupu** : "O cred eu și o crede și poporul."

- **Popovici** : îi aduce aminte cînd , victimă a unor calomnii, Lupu îi spusese că nu va mai acuza pe nimeni , fără dovezi.

- **Lupu** : " Intervenția ministrului Popovici este inutilă, căci eu nu am acuzat personal pe nimeni."

- **Popovici** : "Dar ai bănuț pe toată lumea "

- **Lupu** : " Am pronunțat eu vreun nume ? Am făcut **procesul unei guvernări, unui întreg partid "** [.....]

Lupu / 26 sept.'32

▣ Corupția funcționarilor.

Revenind la lege, **trebuia această lege, și mai drastică chiar** .[.....]

De cîte ori , de la tribuna Parlamentului , nu s-au adus și s-au arătat **jafurile nemaipomenite** care au mers pînă acolo , din partea slujbașilor , că **s-a înstrăinat sufletul alipit** cu drag la țara noastră ?

Ce , dvs nu știți **ce au făcut percepțorii în Basarabia** ?

Nu știți că proprietarii se duceau și împrumutau bani cu dobîndă de la percepțorul din cutare circumscripție ?

Pedepsitu-s-a vreunul, cu legile în vigoare ? **Nici unul !**

Nu știm noi **administartori financiari** de la dvs , cari au refuzat locuri importante și au luat postul de administrator financiar, fiindcă este mai rentabil ?

Lupu / 26 sept.'32

▣ " Afacerile " din PNȚ

Spiritul negru

Acum 2-3 ani, doi deputați PNȚ , erau revoltați peste măsură că anumiți **funcționari superiori** ai PNȚ erau amestecați în frauda spiritului negru. S-a făcut o comisie .A pornit o anchetă. **Nu s-a făcut nimic !**

În timpul guvernării Iorga - Argetoianu , Societatea " Triton " (spirt negru) a fost amendată, directorul și alți câțiva funcționari au fost arestați . A venit ministrul **Valer Pop** [murise Hamangiu] ...

toți au fost eleberați ... și au fugit peste graniță. Din cei 1.180.000 .000 lei care trebuiau încasate de la acești bandiți, **nu s-a încasat nimic , iar afacerea a fost clasată !**

Cazul Roxin

Din ce cauză ? Din cauză că erau în **Consiliul de administrație** al societății și **oameni din partidul dvs,**

Iar numele **bărbaților politici amestecați** , fără să fie în Consiliu, au fost ale d-lor **Roxin și Roianu**.

- **Th.Roxin** (care ședea în banca întâia, s-a repezit spre tribună și a strigat) :

" Minciună . Ești cel mai mare **calomniator** și cel mai mare **mincinos**.

Un om ordinar , un om ticălos , îți voi dovedi "

- **Dinu Simian** : îi cere lui Roxin să-și retragă cuvintele.(se iscă un mare tumult)

- **T.Roxin** : ... acest om este cel mai mare calomniator al României întregite ... **calomniator ordinar** ce ești ! Mizerabile ! ... nu retrag nimic față de acest mare

calomniator...

Mizerabile ! ...

- **Dr.Lupu** (aplecându-se peste balustradă) : Nu mă ating cuvintele d-tale !

- **Roxin** (în culmea enervării, sare peste trepte, ajunge în fața lui Lupu, gata să-l

lovească,

dar s-a interpus între ei **ministrul Popovici** ; încăerarea a fost evitată ; zgomotul nu s-

a potolit ...

Simian îi dă cuvîntul ...) : gestul său trebuie interpretat ca o ieșire spontană și

firească ,

după martirajul suferit timp de un an sub guvernul Iorga, cînd, fără să fie nici un indiciu

de vinovăție,

s-a cerut arestarea lui. Nu a fost arestat , pentru că s-au găsit **judcători integri** care

au declarat

că nu pot aresta un om contra căruia n-au nici o probă de vinovăție, și au clasat

afacerea .

Afacerea Boilă, Sever Bocu .

- **I.M.Leon** : "**Justiția a avut pumnul în gură !**" (se iscă alt tumult !)

- **D.Simian** : cere lui Leon să-și tretragă cuvintele ...

- **I.M.Leon** : Dvs credeți că noi n-am asistat la tot ce s-a întîmplat de la 1928 pînă azi ?

Eu nu știu că atunci cînd s-a deschis ațiune publică contra spirtarilor, a intervenit cineva să oprească cursul justiției ?

- **D.Simian** : cere lui Leon să-și retragă cuvintele ... Nu admit să insultați justiția !

- **IMLeon** : După Regulamentul Camerei, numai Coroana nu poate să fie în discuție , încolo, deputatul are voie să ridice

la tribună orice chestie . [.....] s-au făcut presiuni asupra justiției , cînd trebuia să intervină ca să reprime faptele

de care au fost acuzați domnul **Roxin și toți ceilalți ?**

[...] judecătorului de instrucție, atunci cînd cerceta la Cluj faptele care se puneau

în sarcina d-lui **Romulus Boilă**, i s-a luat delegația.

- Același lucru s-a întâmplat și cu judecătorii cari judecau pe d. [Sever Bocu](#) la Timișoara.
- **D.Simian** : iar îl admonestează...
 - **IMLeon** : socot că justiția poate să vină în discuția Camerei și n-am nimic de retractat. [...]
 - **T.Roxin** : dr Lupu l-a mai acuzat o dată. A fost găsit nevinovat de justiție.
La toate procesele de presă pe care le-a intentat, calomnii nu s-au prezentat.
Lupu / 26 sept.'32
-

5.) Pr. lege pentru modificarea Legii asanării datoriilor agricole **Camera, 27 sept.'32**

Ministru Finanțe, **GGMironescu** ; Raportor , **Pompiliu Ioanițescu**
(DAD, MO 26, șed. din 27 sept.'32 , p. 1310-1314)

Vezi obligatoriu la **fișier Legislație și Economie**

[LD am fișat toate dezbaterile.La nici o lege , atâtea discuții contradictorii.

Eu nu am putut lămuri care au fost p.d.v. cele mai realiste, justificate economic sau politic , democratice, pro-cutare sau anti- cutare.

/ Nici un p.d.v. nu întrunea toate aceste atribute , pentru că erau incompatibile.

/ PNȚ se îndepărtează de Program, propagandă, angajamente , prin confruntarea din sânul "majorității" , dintre țărâniști și ardeleni.

/ În ultima zi, discursurile lui Mironescu și Vaida ,au cîntărit greu în judecata " majorității" , prin realism,sobrietate și vagi îngrijorări (pe de o parte) , prin optimism (Geneva !) , o picătură de demagogie

(conversiunea urbană !) și oportunism (votul nominal, pe față !)

/ Absența fizică a lui Maniu , dar omniprezența duhului său ...adevăratul (sau nu ?)
inspirator al actelor de guvernare. (Prezent doar la vot !)

/ Interesant este lungul șir de opinii, pe diverse probleme, pe care l-a provocat dezbaterea legii .]

Pomp.Ioanițescu / 27 sept .'32

▣ 1930 Varianta PNT .

În vara anului 1930_s-a pus pentru prima oară problema conversiunii ,

România fiind țară agricolă, iar sărăcirea agricultorilor, aducînd sărăcirea tuturor.

Guvernul român studiase dinainte problema **creditului agricol** , deoarece agricultura noastră, parcelară , obținută prin împrumut, **suferea imens de lipsa de credit.**

Studiile aduse atunci de **delegația economică a guvernului**, în vara anului 1930, duceau însă la **concluzii deosebite.**

/ **M. Manoilescu** , pornind de la o apreciere greșită a situației datoriilor agricole [...]

Examinarea propunerii lui MM. a dus la respingerea sa, pentru că soluțiunea financiară putea fi fatală finanțelor noastre.

/ **Virgil Madgearu** (pe atunci ministr.Industr.) , prin studiul său, propunea alte soluțiuni, pentru lichidarea creanțelor vechi, printr-un program de consolidare a organizației noastre bancare, prin fuzionarea băncilor , precum și prin organizarea de institute de credit ipotecar și rural, pe bază de emisiuni de obligațiuni ș.a , ș.a . Studiul lui Madgearu prevedea o serie întregă de măsuri pentru conversiunea datoriilor , o suspendare a executărilor silite, pe timp de un an ; înființarea unei centrale a operațiunilor de conversiune ;

/ În nov.'31 ,s-a depus în Parlament proiectul de lege pentru asanarea datoriilor agricole .

[.....]

Pomp.Ioanițescu / 27 sept .'32

▣ **Creditul Agricol**

[Nimic despre instituțiile de credit agricol liberal ! Istoria începe cu guvernare PNT !]

/ **Creditul Agricol** a fost organizat prin Legea din 20 August 1930 -

Împrejurările nu îngăduiseră, însă și **realizarea lui**,

mai ales pentru că **existau unii care combăteau instituția [PNL !]** ce putea fi salvatoare .

[.....]

/ Guvernul a urmat studierea problemei [Madgearu] și a ajuns la studierea **Băncii Agriculturii Românești** ;

/ S-a înființat **Societatea de Credit Agricol Ipotecar al României**, cu participarea statului, și un grup de instituții financiare străine care să acorde un împrumut etc etc.

Împrejurările ca aceste instituții să nu funcționeze , deși legile erau votate și capitalul asigurat din tranșa a doua a împrumutului. [căderea guvernului !]

Pomp.Ioanițescu / 27 sept .'32

19 apr. 1932 .Conversiunea Argetoianu

Legea conținea cu totul alte norme.Conversiunea urma să se facă prin înțelegere între părți, rolul statului reducându-se la a fi intermediar , prin **Banca de Agricultură**.

Legea s-a votat , fără a se stabili soluția financiară

Pomp.Ioanițescu / 27 sept .'32

▫ Conversiunea GGMironescu

[LD : textul este atât de neinteligibil, cum rar mi s-a întâmplat să constat la vreo lege ! .

Aceasta este . încă o dovadă , că PNTJ a fost chemat prin surprindere la guvernare , și nu avea nimic pregătit !]

a) Noul ministru de finanțe, a alcătuit un **ante-proiect** , în vederea modificării legii , în care se arăta :

" **Adevărata soluție** a problemei trebuie căutată pe calea cea largă și dreaptă a contribuirii colectivității întregi

la înviorarea producătorilor mici și mari, și la ușurarea sarcinilor grele ce ei au contractat [.....]

De aceea , noi propunem , prin proiectul alăturat, modificarea citorva dispoziții ale legii , în conformitate cu declarația citită în Parlament de guvern :

< Înțelegînd să păstrăm neștirbită conversiunea de drept a datoriiilor țărănești , vom aduce , însă, legii asanării datoriiilor agricole modificări , astfel încît

să nu beneficieze de avantajele ei decît adevărații agricultori și pentru

împrumuturi cu adevărat agricole ,

să nu se aducă atingere finanțelor statului și

să nu compromită ideea de economisire și de credit . >

De aceea , s-a avut în vedere să se evite zdruncinarea Băncii Naționale și pentru a micșora turburarea creditului public și privat .

b) După discuțiile ce au urmat, a reieșit alt proiect de lege cel care a fost depus în Parlament , care a fost studiat cu cea mai mare atenție. Acest proiect are ca scop principal o păsuire , deoarece s-a constatat că , în starea economică de astăzi, debitorii nu puteau executa dispozițiile legii.

Justiția va avea grijă ca legea cu totul excepțională și intervenționistă, să împiedice pe profitori să profite de lege.**Adevărații agricultori sunt protejați**. [.....]

Cum legea Argetoianu nu este abrogată , ci doar suspendată, este de preferat înțelegerea.

/ O atenție deosebită a depus guvernul și comisiile pentru ca conversiunea de drept pentru agricultorii care au sub 10 ha, (20 jugăre) să nu fie atinsă , să fie păstrată.

/ Păsuirea nu trebuie privită rău ! **Cine a împrumutat un agricultor** , trebuie să știe că va lua plata atunci **cînd agricultorul are o recoltă bună**, care să-i dea puțința să plătească.

Atunci cînd vremurile devin rele, creditorul nu are interes să-și strivească debitorul, îl ajută să se mențină, să se refacă.

Conversiunea , Expunerea de motive / 27 sept.'32

6.)I.Vasilescu-Valjean (PNA) la Conversiune , 28 sept.'32

(DAD,MO 37, 28 sept.'32, p. 1391- 1392; 1401- 1408)

(Raportor la Legea Arget.)

Vezi și ▣ **C.Argetoianu** (Un.Agr.) //la Conversiune // , 28 sept.'32

(DAD,MO 37, 28 sept.'32, p. 1391- 1392; 1401- 1408)

[**LD : cîndva în PNL (probabil cu Argetoianu) , acum în PNA -Goga**

Era f. calificat să vorbească. A vorbit peste 2 ore !]

▣ Legea Argetoianu

Legea se schimbă , înainte ca cealaltă (apr.'32) să fie aplicată , să l se fi verificat procedurile , să fi văzut ce poate rămîne din ea.Legea a fost special denigrată , sabotată , din motive politicianiste.

I s-a făcut o acerbă campanie de presă , s-a vorbit de complicități , de interese " titanozaurilor " .

S-a uitat atmosfera încordată în care ea a fost elaborată :

revolta populației rurale ; refuzul de a plăti datoriile .

Legea Argetoianu a plecat de la 2 considerații :

/ salvarea loturilor de împrumut ;

/ Consolidarea producției naționale , amenințată de trusturile străine .

Asanarea agriculturii , era asanarea țării " De aceea , oratorii la lege legau

Conversiunea de împrumut de la 1864 și cea din 1923.

Totodată , Legea era mărturisirea unei culpe : lipsa creditului agricol.

Legea nu era îndreptată contra Băncilor ... dar trebuia să se ocupe și de agricultori .

Vasilescu-Valjean

▣ Legea GGMironescu

Guvernul PNȚ răscolește rana , prepară un nou teren de agitație .

Erau nemulțumiți doar creditorii ; vor fi nemulțumiți , iar , și sătenii !

Proiectul PNȚ urmărește vinderea proprietății mijlocii și a lotului de împrumut .

Examinând proiectul , am ajuns la convingerea că el nu poate fi opera exclusivă a d-sale !

"Este în el ceva din mentalitatea unui prea distins și remarcabil coleg al nostru din majoritate,

d.Iuliu Maniu , pentru că proiectul nu rezolvă nimic , dă loc la pertractări ..."

(**ilaritate la opoziție**)

- Voce PNL : Legiferază pertractarea !

- Valjean : " ... și este de o ambiguitate alarmantă " [...] În loc de situația definitivă din

Legea Argetoianu , se legiferează ... un provizorat .

Proiectul ar trebui să aibă ca moto : < Vom vedea ! >

DI Mironescu este un mistic .Prea lasă lucrurile în plata lui Dumnezeu !

Legea (regulă socială cu caracter obligatoriu , stabilită de autoritatea publică și impusă) în fața proiectului enigmatic al dlui GGMironescu , ar trebui redefinită :

< o neregulă socială , cu caracter provizoriu , instituită de o pretinsă autoritate publică și impusă prin forță . > (**aplauze prelungite, bravo, ilaritate la opoziție**)

Proiectul a răsturnat cunoștințele elementare ale juriștilor , în materie de drept.

Până azi , scopul legii era să înlăture conflictul dintre oameni .

Acum , aceasă "lege" le scurmă , răspândește dezordinea.

Dar nu e de mirare ! PNȚ a mai promis că va face ca proprietarii să se

îmbrățișeze cu chiriașii ! (**aplauze prelungite, bravo, ilaritate la opoziție**)

Țineți minte cât de strânsă a fost îmbrățișarea !

DI ministru vrea să determine pe creditorii să se îmbrățișeze cu debitorii !

Vasilescu -Valjean

▣ Sacrificarea proprietății țărănești ?

▣ Țăranii " adevărați "

- Valjean : Legea este o ipocrizie legislativă.

În realitate, urmărește "executarea grabnică a proprietăților "

[**Citește paragrafele cu pricina**]

Reprezentanți țărănismului , lovind în țărani !

- **Cezar Spineanu** : **Să nu ne insulte** Donquijotishii de la Jokey -Club , **atunci când se votează legi utile** .
- **Valjean** : **Plecați de la** certitudinea că țărani nu pot plăti și introduceți dispozițiuni cari duc în mod fatal le executarea proprietăților .
Vroiți să-l vindeți , sunteți hotărâți să-l scoateți la licitație publică și lotul proprietarului mijlociu, și lotul țaranului. "
- **Cezar Spineanu** : " Noi întărim proprietatea țărănească și dorim ca țărani adevărați să înlocuiască pe vechii proprietari de pământ " Noi vrem ca munca țărănească , brațele țărănești , împrumutate pe această proprietate , să înlocuiască proprietarii de pământ care nu puteau să trăiască din munca lor , **cari** nu au știut nici să muncească și nici să-și facă datoria . "
- **Valjean** : **Sistemul procedural adoptat , dovedește** intenția de a vinde, în orice condițiuni, proprietățile agricole [**citează din lege**] **trecând peste legământul juridic al părților , legiuitorul edictază** sancțiuni și o executare fulgerătoare . **Este o bizarerie ...**
- **N.Penescu** : **Eu nu apăr acest proiect de lege, am încercat să-l modific , dar nu fiți nedrept !**

Ați uitat că prin legea agrară, loturile de împrumutare erau inalienabile .

Legea circulației bunurilor [parlamentul PNȚ trecut] îngăduia aceste vânzări prin Creditul Agricol ,

numai pentru cultivatorii de pământ. Ori, prin Legea Argetoianu , acele loturi se puteau

vinde ! **După actuala lege , în timpul moratorului , nu se poate vinde fondul.**

- **Valjean** : **Severitatea măsurilor cu care loviți dvs proprietatea agricolă**, nu este nici oportună nici chibzuită !

- **N.Penescu** : **Este de acord că unele aliniate (mai ales a cele referitoare la proprietatea de până la 10 ha)**

trebuie ameliorate, reformulate .În legea dvs. era percepătorul, acum este justiția...

- **Valjean** : **În legea veche , după 3 ani consecutivi de neplată și alte termene de garanție ... sosea percepătorul.**

În legea dvs. , după 6 luni ... vine portărelul !

Ați voit să gătuiți pe debitori ! Dar cine succede actualilor proprietari ?

Ați examinat superficial situația la sate , **și de aceea loviți , fără să vă dați seama , în țărănimea pe care , din p.d.v. politic o reprezentați !** [**I se atrage atenția că a vorbit prea mult; să termine !**]

Eu am trudit luni de zile ca să adâncesc această covârșitoare problemă ...

Nu aveți dreptul să ridicați cuvântul Raportorului Legii Conversiunii ... dacă nu ... eu cobor de la tribună

și plec la țară să comunic țăranilor că nu-i pot apăra la tribuna Parlamentului .

Dvs aveți 2 politici : una pentru alegeri , alta la guvernare " [**mai cere dreptul să vorbească încă o oră**]

Nu v-ați dat seama care va fi rezultatul licitațiilor publice ?

Prețul pământului era de 50.00 lei / la ha Acum a coborât la 5.000 , iar la licitație vacoborâ la ... 3. 000

Cine vor fi profitorii ? Cine ia locul cultivatorului ce l-a muncit din tată-n fiu ?

- **ACCuza** : **Jidanul !**

- **Valjean** : **Nu vă dați seama că desnaționalizați pământul și că ne desfigurăm din p.d.v. social ?**

Vor veni speculatorii de toate nuanțele , **ce dețin capital... Este spre folosul țării?**

"Chemați bancherii să are , **altfel pregătiți un an de foamete poporului nostru.**

Nu există imprudență mai mare **decât aceea pe care a subscris-o dl ministru de finanțe cu proiectul de executare a proprietăților agricole (apaluze prelungite la opoziție)**

În împlinirea unei datorii [...] am venit în fața dvs. să spun limpede adevărul , fără reticențe, fără șovăire.

Nu vreau vrajbă.Fac apel la conștiința dvs. și vă rog să nu dați lovitura de grație cultivatorilor de pământ [.....]

Veniți alături de mine , **și lupta dvs va da sens și noblețe activității parlamentului** .[.....]

Dlor deputați din majoritate, nu vă limitați privirea până la banca ministerială .

Priviți peste plaiurile noastre , iubiți pământul românesc " (apaluze la opoziție)

I.Vasilescu -Valjean / 28sept.'32

7) Consfătuiri: parlamentari ardeleni - Maniu // Conversiunea // 29 sept.'32

parlamentari **bucovineni ,D.Moldovan //Conversiunea // 29 sept.'32**

("Dimineața " , 30 sept.'32)

▣ **Deputații și senatorii ardeleni**

au avut o **consfătuire** în secția a V-a a Camerei ,sub președinția d-lui **Iulia Maniu**.

Maniu /

▣ **Recomandări :**

/ **Maniu** a rugat să vie regulat la ședințe, să stea la vot, **să fie solidari cu guvernul**, care are de trecut o serie de legi importante.

/ **Proiectul Conversiunii** este al partidului și el **trebuie votat**.

Să se aleagă **2-3 ardeleni și 2-3 băănăteni** ,

care să reprezinte **p.d.v. al provinciilor la Conversiune**, și ceilalți să renunțe la cuvînt .

- **Aurel Vlad** : declară cu **nu votează Proiectul conversiunii**.

Cît privește celelalte legi, el declară că **acest guvern nu are autoritatea morală** să le prezinte ,

deoarece **este "un guvern de camarilă "** , care are menirea să **acopere anumite lucruri**.

- **Iuliu Maniu** : Regretă că Aurel Vlad nu aprobă Conversiunea. Punctul său de vedere nu este o surpriză.

" În ce privește declarațiile politice făcute de d.Aurel Popovici , **d.Maniu** spune că **protestează cu toată energia**

împotriva afirmațiilor făcute de fostul ministru al cultelor.

Acest guvern este condus de d-nii Vaida și Mihalache , oameni integri, oameni de caracter,

cari în nici un caz nu s-ar preta la asemenea roluri. "

/ S-a hotărît ca **deputații și senatorii ardeleni, să voteze Proiectul**

/ S-a hotărît ca **deputații și senatorii** , care absentează, **să nu primească diurna** ;

iar **cei cu absențe îndelungate - locurile vor fi declarate vacante** .

/ s-a făcut un nou apel la solidaritatea majorității , care are datoria să stea alături de guvern.

▣ **Consfătuirea deputaților și senatorilor bucovineni**

Ei au hotărît ca, în numele lor, să ia cuvîntul **Dimitrie Moldovan, fost director general al Basarabiei**

/ Dsa **va susține menținerea conversiunii de drept**

și **prevederile legii Argetoianu , privitoare la regiunile muntoase**.

Ei vor mai avea o consfătuire, pentru a-și fixa atitudinea .

Ardeleni, bucovineni / 29 sept.'32

8.) I.Botez (PNL-ducist) , discurs la Legea pentru controlul averilor și apărarea onoarei ,

Senat, 31 sept.'32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 820)

[Ministr.de Interne , **I.Mihalache** ; Ministr.de Justiție , **M.Popovici** ; Raportor : **N. Corodeanu .**]

N. Costăchescu (președinte Senat)

[LD : este profesor universitar ,specialist (nu știu la ce disciplină) în civilizație engleză .
Are rigoare, argumente, și mult bun simț] [.....]

Botez/ 31 sept.'32

▫ **Tîrnăcopul țărănist**

" D- lor, aceste considerații, fără să vrei, amintesc **vieța noastră politică dinainte și de după războiu.**

Și înainte de războiu, politica se făcea, desigur și în mod caustic și în mod agresiv, dar nu se făcea niciodată cu tîrnăcopul.

După războiu, însă am văzut apărând **concepția tîrnăcopului.** E aportul în luptele politice a noului temperament,

prea sevos și virulent, **al noului partid,** pe care d-voastră îl reprezentați aici.

D-voastră, fără istorie, **nu aveți încă ochiul istoric** pentru a înțelege procesul evolutiv de creare al României moderne,

de către Partidul Liberal și însemnătatea mare a episodului istoric pe care îl reprezintă în vieța națională a poporului nostru.

În panoplia statului țărănesc, prea exclusiv, stă tîrnăcopul;

statul burghez, nu cunoștea această armă cavalerescă.

Legea actuală ține tîrnăcopul suspendat deasupra **capului fiecărui slujitor al statului.**

Concepția sensibilității onoarei și a creditării ei, cum e curent în Occident – nu e admisă pentru demnitarii statului.

E drept, d-voastră ați ocolit puțin ; **în locul ilicitului penal, ați pus ilicitul civil.**

Dar, deopotrivă ating onoarea. Și repet : **dacă** nu se poate altfel, **dacă** nici legile din trecut nu sunt suficiente

și **dacă** d-voastră, care faceți legea, declarați că, cu alte mijloace nu puteți asana această țară, **primim formula legală a d-voastră** , pe care o declarați juridicește inexorabilă. [...]

Se pare că e timpul când susceptibilitățile cetățenești nu mai sunt luate în seamă. [...] "

[.....]

Botez/ 31 sept.'32

▫ **Onoarea cu certificat ?**

Necesitatea legii actuale caracterizează și ea morala unei epoci.

Situațiunea este dar gravă, nu numai din punct de vedere economic, dar – această lege o confirmă –

situațiunea este gravă și **din punct de vedere moral.** [!!!]

Când atmosfera este atât de otrăvită, când de la sine opinia publică nu poate face distincție,

când **statul nu mai poate pedepsi pe cei vinovați, decât** trebuind să vină cu **o lege specială**

de această natură unică în istoria țărilor civilizate, ne înspăimântăm și spunem :

aducem jertfa noastră, dar să dea Dumnezeu să vedem pe fiecare la locul lui,

sau așa cum zice englezul : < The right man in the right place > .

Fanarul

D-lor, un călător englez din veacul al 18-lea a trecut prin țara noastră și a vizitat

Curțile fanariote dela București și Iași, culegând impresiuni. [...]. În jurnalul său călătorul spune :

<O țară în care **fructele n-au savoare, bărbații n-au onoare și femeile n-au pudoare** > .

D-lor, de sigur, poate a treia calificare este o simplă butadă. Din fericire, **fructele au căpătat savoare,**

pentru că, aduse din Occident, s-au aclimatizat la noi.

Cum nu s-a aclimatizat încă și onoarea, acel precipitat superb, occidental ?

Este nevoie, **suntem în acea stare sufletească a veacului al 18-lea, pe timpul fanarioților,**

ca **să venim cu o lege târnăcop ?** Dacă este așa să o facem, să o facem.

D-lor, **oamenii cinstiți** de astăzi **se vor vedea amenințați de primejdia și ofensa calomniei ;**
și pentru mine **calomniatorul este un criminal mai mare decât asasinul, căci**
asasinul îți ucide trupul,
pe când calomniatorul îți ucide sufletul. Tâlhăria este ceva odios, dar e omenesc ;
calomnia, însă, e ceva diabolic.

Băgați de seamă încăodată, pentru că nici nu merită discuție tâlharul ordinar, care a traficant cu averea statului.

Nici o crutare pentru el ;

dar **fiți delicați în mânuirea acestui concept**, prin comisiunile pe care le faceți, cu onoarea oamenilor.

Am rămas rău impresionat, citind legea și admitând-o, sub titlul de sacrificiu inexorabil al oamenilor cinstiți,

când văd că se fac comisiuni chiar pentru controlul averilor judecătorilor și pentru membrii Curților de apel și de Casație.

Mi-am zis : **și justiția, principial, e suspectată ? Nimeni nu este scutit ?**

- **M. Teodorescu : Ce vă pasă ?**

- **I. Botez :** Am spus că onoarea este judecata altora asupra ta; onoarea cu certificat nu este onoare.

Și faptul că te duci să îți se controleze averea, faptul numai că te duci acolo și te întorci cu certificat,

nu-ți înalță demnitatea. Recunosc că nu ați putut face altfel, probabil,

dar nu pot să nu recunosc primejduirea oamenilor cinstiți cu această lege.

Cu toate acestea, am spus că este un imperativ categoric al opiniei publice, al opiniei publice dincolo de partid,

căci adeseaori **opinia publică condamnă pe omul politic**, pentru că **atât de bârfit** a fost omul politic,

încât astăzi nu i se mai spune om politic, i se spune politician, și când i se spune politician,

în imaginațiune apare **ființa cea mai abjectă**, cu atmosfera și cu virulența nediscriminantă de astăzi.

Recomand guvernului, care este forța executivă, pe lângă o urmărire și aplicare drastică a legii pentru cei vinovați

și o veghere deosebită asupra cinstei celor nevinovați. "

Botez 7 31 aug.32

9.) Vică Georgescu (PNȚ) , discurs la Legea pentru controlul averii și apărarea onoarei, 31 aug.'32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 830)

Consideră prezumțios să încerce un discurs, deoarece asupra acestei legi s-a discutat și în presă,

s-a discutat și în opinia publică, s-a discutat și la Cameră, atât de mult, încât ar fi inutil să insiste.

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▣ Legea - semnal luminos !

"[...] să-mi îngăduiți câteva scurte însemnări pe marginea unei legiuiri, care, cred, va însemna, pe linia de evoluție a societății românești și în linia gândirii și a legislațiunii românești,

un adevărat semnal luminos de distanță."

Prin excelență, **legea este un fenomen social.** Încât eu plec dela acest semnal luminos, pe ale cărei linii voi încerca să mă țin, nu pentru a jongla cu sisteme abstracte,

ci pentru a putea abstrage din realitățile înconjurătoare câteva din ideile călăuzitoare ale acestei legi.

Sărăcia

" Plec, d-lor, dela cea mai tangibilă din realitățile înconjurătoare : dela **sărăcia noastră.**

Dacă noi nu am fi săraci astăzi – și aceasta este tema pe care cred că o pot urmări în fața d-voastre –

dacă noi nu am succomba sub povara atâtor lipsuri, eu **sunt convins că** **ideea societății moderne nu mergea la această legiuire.**

Gândiți-vă d-voastră că **de 60 de ani** –dragă Doamne ! –**se fură în această țară.**

Nimeni însă nu s-a gândit să avizeze la o măsură așa de eroică.

- **Ștefan C. Ioan** : Și nimeni n-a dat chitanță.

Criza economică

- **Vică Georgescu** : De ce d-lor ? Fiindcă noi trăim bine, fiindcă noi nu simțim apăsătoarele nevoi ale zilelor de azi ?

[.....] **Am lăsat 60 de ani**, potrivit unei concepții, astăzi perimată, **să treacă totul,**

< laissez faire, laissez passer >.

Astăzi nu mai putem accepta această situațiune [.....] toate aceste **noțiuni ale crizei economice,**

care se vântură la fiecare clipă, sfârșesc dacă nu prin **a obosi sufletul individului**, în tot cazul **a-l dispune la resemnare.**

Dar aceasta nu înseamnă, că **dacă individul se poate resemna, societatea trebuie să dezarmeze.**

Vică Georgescu / 31 sept.'32

▣ **Atmosfera morală**

Acesta este momentul, d-lor, în care noi simțim că **societatea**, dincolo de unele năzuințe instinctive, ea însăși, **prinsă ca într-un clește de procesul a cărui obârșie este în economie**, dar care transgresează psihicul nostru și **caută în formule de drept, formula de salvare** a crizei în care ne zbatem.

Acesta este, cred, d-lor, aspectul psihic, la care mă refeream la începutul însemnărilor mele,

iar eu cred că este **cel covârșitor**, față de al doilea aspect al preocupărilor pozitiviste, în ceea ce privește elaborarea acestei legiuiri, pe care avem plăcerea s-o discutăm astăzi .

D-lor, gândindu-mă la aspectul pozitiv al legiurii, îmi stăruiesc în minte cuvintele, de rezonanță biblică aproape,

ale defunctului ilustru profesor dela Iași, **Matei Cantacuzino** :

< la început a fost **nevoia** și din nevoie a născut **cuvântul** >. [.....]

Dar, în această formulă scurtă stă însăși rațiunea legii de față. **[?!?]**

Presa.

D-lor, eu mărturisesc că, referindu-mă la trecut, recunosc că în opinia publică a jucat un deosebit rol nevoia pe care,

zi de zi, **presa** a adus-o la cunoștința publicului, această nevoie, din care a născut **cuvântul**.

Și, cred că este în mintea tuturor că prin presă noi am isbutit să luăm cunoștință de **o întragă serie de furturi, de jafuri**, în averea publică, să luăm cunoștință de atâți prevaricatori, pe care **presa i-a adus la rampa publicității**,

pentru a fi înfierați de societatea în mijlocul căreia trăim.

Și ceea ce constituie pentru noi o mândrie, este că, **presa românească**, în special, s-a resimțit, **a fost expresia unei mentalități direct latine**, , care n-a înțeles **ipocrizia**, care n-a înțeles **prefăcătoria**. "

Ei bine, d-lor, mă voi feri să aduc aici omagii presei – dintr-un sentiment de jenă, bine înțeles –

dar nu mă voi opri să nu **elogiez preocupările legiuitorului** care a eliminat din această lege tot ceea ce ar constitui o piedică pentru desvăluirea relelor în ansamblul pe care ni-l poate oferi o societate amenințată în patrimoniul ei. [.....]

Când **am fost puși în fața unor jefuitori**, [.....] **am simțit nevoia să ne solidarizăm odată, cel puțin odată,**

pentru ca uniți în cele bune, **să reamintim acestor prevaricatori** și acestor profitori că deviza pe care au ridicat-o

< după noi, potopul ! > se poate schimba într-un potop care **să înceapă înecul cu ei, cei răi,**

ferind pe cei buni de ceea ce înseamnă confundarea cu avalanșa celor răi, pentru prestigiul și pentru demnitatea naștei noastre.

lată dar, d-lor, problema și sub aspectul ei psihic și sub aspectul ei pozitiv. "

Vică Georgeescu / 31 sept.'32

▫ Legea

"Proiectul de față intervine la **intersecția cu legea ordinară** și legiferează într-un sector comun pe care ni-l dă

întretăierea a două cercuri, două noțiuni : **dreptul și morala.**

Am fost siliți să legiferăm și pentru **considerațiunile politice** și pentru **considerațiunile sociale,** dar mai ales pentru considerațiunile **morale.**

/ Pentru **considerațiunile politice,** căci PNT a fost ținta unei campanii furibunde.

- Și dacă **legea** aceasta **nu a apărut în 1928,** nu ni se poate face o imputare, **pentru că PNT,** venind la guvern atunci, **nu a înțeles să facă operă de răsbunare, ci**

operă de dreptate.

Dacă în 1928, am fi adus această lege, **am fi fost cel puțin priviți sub un unghi de suspiciune,**

de **meschine interese de partid,** în fața unor interese superioare, ceea ce nu putea să ne convingă,

din care cauză s-a întârziat cu aducerea acestei legi.

- D-voastră știți însă că ea a apărut și la **1930 și la 1931** și dacă a fost **înfirmată, nu este din vina noastră.**

- Nu pentru prima oară, în perioada **guvernării d-lui Iorga,** care – să-mi iertați un calambur ieftin - a însemnat pentru legislația noastră **o guvernare de des-lorganizare,** s-au întâmplat asemenea lucruri

și **nu noi suntem vinovați** că acest proiect a fost **înfirmat.**

/ Dar, d-lor, d-voastră veți aprecia, în condițiunile politice, că atunci **când se obiectează inoperanța** acestei legi,

apoi cel puțin **pentru timpul în care noi am guvernat, această lege este operantă.**

lată cum noi punem în adevărata lumină că **această lege să se aplice numai nouă** , iar pe adversari să-i lăsăm,

dacă este așa. Apreciați și d-voastră **sinceritatea politică a acestei legiuri** și veți înțelege rostul considerentului din care a ieșit.

/ Dar, d-lor, **din considerente sociale trebuia să facem această lege,**

căci trebuie să risipim atmosfera în care trăim, fiindcă avem impresiunea că plutim pe ape pline de miasme.

Trebue să se înțeleagă că **acest stat nu este o țară de șarlatani, nu este o țară de tâlhari, nu este o țară de briganzi și trebuia să dăm cetățenilor, în măsura în care au slăbit resorturile vieții de stat,**

trebuia să le dăm mijloacele de a-și risipi singuri temerea aceasta. "

Vică Georgeescu / 31 sept.'32

▫ Atmosfera parlamentară

Voiu examina numai două părți din cele pe care le-a atins **d-l Botez,** pentru a dovedi că **d-sa nu are dreptate** din alt punct de vedere, **din punct de vedere moral.**

Când disciplina morală este suficientă atunci, evident, aceste lucruri se petrec, se desfășoară, în ce privește pe individ,

sub această riguroasă **urmărire, interioară de inspirație și sancțiune morală**

Biserica

Și, d-lor, să-mi dați voie, ca în prezența d-voastră, să mă uit cu tristețe spre aceste bănci, ale prelaților.

Mi-aș fi închipuit, că la o lege pentru controlul averilor, **biserica**, prin tot se are mai însemnat

în **Senatul României Mari, să fie mult mai numeros reprezentată.**

Este adevărat, calitatea celor de față, mă împiedecă să accentuez prea mult asupra numărului.

Totuși, m-aș întreba, dacă nu era locul ca figurile acelea, spiritualizate, ale înalților noștri prelați

să vină aici cu un cuvânt de îmbărbătare, fiindcă **Senatul**, prin excelență, **trebuie să fie și este un altar al cuvântului.** [.....]

Partidele

Dar d-lor, vream să remarc numai un singur lucru : că împotriva tuturor acestor obiecțiuni, rămâne ceva :

rămâne **unanimitatea partidelor care acceptă acest proiect de lege.** Și nici nu se poate altfel, d-lor !

Fiindcă pretențiunea de originalitate în toate domeniile a d-lui **dr. Lupu**,

pe care l-am auzit că **nu va vota acest proiect**, nu înseamnă decât **confirmarea că toți ceilalți sunt la un loc** pentru a putea da **opinie publice o satisfacție** și pentru a putea da în același timp, încă ceva :

un răspuns dat străinătății, care nu de puține ori, s-a interesat de ambianța și de atmosfera românească

și care a vătămat atât defunctului Vintilă Brătianu, în tribulațiunile lui după un împrumut în anul 1926,

fiindcă a resimțit și de această latură. [.....]

- **Mihai Popovici**, ministrul justiției : "**Proiectul a ieșit din colaborarea tuturor partidelor**"

- **Vică Georgescu** : Cu atât mai bine că întreaga opinie publică a acelora, care se preocupă de acest domeniu al legiuirilor de ordin moral, **a întrupat sufragiul unanim.** [.....]

Votez legea, d-lor, fiindcă, mai presus de orice, cred că de aici, dela acest loc, dela această tribună,

pot să lansez **primul strigăt, al primii mari victorii a PNȚ, în domeniul asanării morale.**

Vică Georgescu / 31 sept.'32

10.) **C.Rădulescu -Motru** , discurs la Legea ... control avere și apărarea onoarei, Senat, 31 sept.' 32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 830)

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▫ **Legea**

D-le președinte, d-lor senatori, **legea actuală nu este de loc un capriciu de legiuitor, legea actuală este cerută de un curent al opiniei publice și PNȚ, care întotdeauna a fost foarte simțitor la curențele opiniei publice, dela început a știut ca să o pună în programul său și să o realizeze.**

Europa

Ca să ne dăm însă bine seama de curentul acesta de opinie publică în țara noastră, trebuie **să-l încadrăm puțin în curentul general** care se găsește astăzi în **Europa.**

Dacă legiuirea aceasta nu există în codurile de legi ale țărilor celelalte, spiritul ei este, cu toate acestea, cerut peste tot.

Peste tot este o **alarmă de risipa**, care se face **în averea statului** și mai ales, este **alarmă de risipa** care duce la **îm bogățirea unora în defavoarea statului.**

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ Considerații teoretice privind corupția

Dar d-lor, de unde vine această **boală a societății** noastre de astăzi ?
Îmi permiteți numai **câteva considerațiuni teoretice**,
pentru că aceste considerațiuni teoretice **fixează și înțelesul programului nostru.**

Vechile forme de guvernământ – și când zic vechile forme, înțeleg **monarhiile absolute** –
n-aveau nevoie de legi pentru ca **să apere avutul statului.**

Legea de față, care este intitulată < **Lege pentru controlul averii și apărarea onoarei** >
de fapt este legea apărării averii statului, **contra acelor care abuzează, care fraudează.**

În formele vechi, **în monarhiile absolute**, nu era nevoie de **o lege specială**,
fiindcă voința monarhului elimina pe acei cari se atingeau de averea statului.
De multe ori **se întâmpla** – negreșit, dacă monarhul nu era un părinte al poporului –
să fie și el un fraudator public și, atunci, avea în **ceilalți funcționari** niște colaboratori,
niște **complici ai lui.**

Dar acolo, unde se întâmpla ca **monarhul să fie într-adevăr iubitor de popor**, acolo,
întotdeauna

acei cari veneau în atingere cu avutul statului, aveau de cine se lovi și **avea cine să-i**
pedepsească, dacă erau vinovați.

D-lor, în societatea noastră de astăzi, dela începutul erei burgheze, cu organizațiunea
capitalistă,

intrăm într-**o epocă în care avutul statului nu mai este așa de ușor de apărat**,
cum era înainte.

Monarhiile, nu cele absolute, dar **cele patriarhale** cum erau acelea care erau spre binele
poporului,

aveau funcționari la înălțimea situațiunii lor. Reamintesc între altele numai **funcționarii**
prusieni de pe vremuri,

cari erau **oameni de elită, oameni competenți**, oameni cari într-adevăr se purtau, din
punctul de vedere al cinstei,

în mod ireproșabil.

Până la un punct **și în Austria veche** erau **funcționari de mare stimă.**

Cu era burgheză se schimbă însă, puțin lucrurile. **Organizația capitalistă se întemeiază pe ce?**
Se întemeiază în primul rând **pe inițiativa de a face bani**; de **a produce cât se poate mai**
mult;

a fi prin orice mijloc **întreprinzător**; **a câștiga**, prin avantajele pe care le ai, **orice ocaziune de a**
deveni bogat.

Nu, în zadar, unul ca ca **Guizot** – care reprezintă foarte bine spiritul burghez – a spus :
lozincă timpului nostru este : îm bogățiti-vă ! "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ Corupții

Acesta este spiritul burgheziei, spiritul capitalismului.

Dacă acesta este spiritul capitalismului, **atunci este greu de apărat statul,**

de aceia care au foarte multă inițiativă, de aceia care vor numai decât să se îm bogătească .

Cine atacă statul ?

Întâiu, atacă statul **aceia care sunt furnizorii lui**, aceia care furnizează statului în
mod necinstit

și se îm bogătesc pe spinarea acestuia. Ei bine, **aceștia nu sunt prevăzuți în lege** ;
aceștia **sunt simpli particulari. Aceștia ies din lege**, căci **spiritul codului nostru**

penal

este în spiritul burghez, și deci, trebuie să-i lase la o parte.

Al doilea, aceia care se sustrag dela impozite, cari nu fac declarațiuni exacte, și cari se îmbogățesc astfel în paguba statului.

- **Vică Georgescu** : Este o lege specială pentru aceștia.

- **Mihai Popovici** : Sunt prevăzuți aceștia în legile fiscale.

- **C. Rădulescu-Motru** : **Funcționarii propriu ziși, aceia cari colaborează cu autoritatea, cu guvernul,**

în administrația țării, aceștia intră în legea de față.

În sfârșit, sunt **reprezentanții** de toate categoriile ai **instituțiilor publice, ai corpului**

cetățenesc, ai corpului electoral, cari intră și ei în legea de față.

Legea de față, prin urmare, cuprinde pe aceste două categorii din urmă."

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Corupți - Denunțatori**

Aceste două categorii, cum sunt tratate ? Vorbesc, în genere.

Dacă legea n-ar fi fost aici la noi, ci ar fi fost în altă parte, **în Europa**, cu aceeași **dificultate** ca și la noi s-ar fi putut găsi formula în care să se încadreze **delictul lor**.

Căci, în definitiv, **statul burghez este un stat**, în principiu, **slab apărât; el se apără rău**.

Statul burghez este clădit pe **libertatea individuală**; el trebuie să respecte libertatea fiecărui individ și să fie un fel de polițai, care să pună ordine, atunci când vreun cetățean ar abuza de libertatea sa.

Un stat care stă numai ca să vegheze ca nu cumva libertățile prea multe să se ciocnească între ele,

statul acela este desigur foarte slab. Și este slab chiar prin legiurile lui.

Legile care-l apără, cer foarte multe **formalități**, căci formalitățile sunt puse, natural, ca să garanteze pe individ.

Nu poate oricine să fie tras la răspundere, trebuie să-l chemi cu anumite forme

și **în statul, în societatea burgheză, este o chestiune de foarte mare importanță,**

cine te acuză.

Dacă te acuză cineva, acesta trebuie să aibă pe față curajul să spună cine este și pentru ce te acuză.

Denunțatorul, în societatea burgheză, este ceva de disprețuit.

Pentru ce denunți ? Cine te cheamă să denunți ?

Vezi-ți de treaba ta, ce te privește pe tine fapta celui ce păgubește statul ?

/ **Face excepție** statul burghez **dela** această foarte mare – cum aș zice - **etichetă**

severă

față de aceia cari ar putea să denunțe, **numai atunci când este vorba de spionaj,**

atunci când este vorba de **delictele la drumul mare.**

Atunci se lasă la o parte eticheta aceasta judiciară, se lasă la o parte mănușile și peruca judecătorului

și se intervine cu mijloace mai drastice, și când zic < drastice >, înțeleg mai științifice.

Când vrei ca să găsești spionii într-o țară – și **statul burghez este amenințat de un**

spionaj prea intens –

atunci apelezi și la alte mijloace de probă decât la cele absolut judiciare.

Atunci, orice mijloc științific este pus înainte. **Serviciile de spionaj** cari se fac, sunt servicii absolut științifice,

și atunci nu mai încap să vedem dacă cine denunță este sau nu un calomniator.

Nu este nevoie de aceasta. **Serviciile de spionaj primesc tot felul de denunțuri.**

Nu interesează cine este persoana denunțatorului, ci interesează **actul pozitiv ce**

se denunță.

/ Tot așa când este vorba de crime mari. S-a petrecut o crimă pe o stradă și un oarecare a văzut ceva.

Denunțul lui este luat în seamă, dacă se potrivește cu al altora. Concordanța importă.

Calitatea probei științifice stă în obiectivitatea ei, iar nu în subiectivitatea celui ce o

aduce.

Un anonim servește adeseori mai bine decât o celebritate. Dacă poliția este organizată științific, prinderea criminalului ia din ce în ce mai mult caracterul tehnic al anonimatului. Prin urmare, d-lor, **societatea burgheză**, în principiu, afară de cazurile, așa zice, acute, când este vorba de **averea cuiva**, se poartă cât se poate de **galant și de gentil**.

Statul, care respectă pe fiecare în parte și onorează libertatea fiecăruia, **are oroare de denunțatori**.

Acei cari, însă, iasă din statul burghez, iasă puțin și din această etichetă.

Socialiștii nu au ajuns să-și întrupeze statul lor, așa că **nu știm cum s-ar comporta**.

Dar la **bolșevici**, nu există nici chemare la Curtea de Apel, nici denunțator în regulă, nici procedură contra calomniatorului, ci, întocmai cum se face în serviciul poliției, **acel care este găsit că a furat, este pus la zid și împușcat**.

În orice caz, pedeapsa urmează fără multă ceremonie.

- **Romulus Georoceanu** : Și fără judecată.

- **C. Rădulescu-Motru** : **Eu nu aprob**, dar spun, **când statul e puternic față de particular**, el întrebuițează **alte mijloace de cum întrebuițează statul burghez**.

Tot așa și Mussolini. Acesta nu dă prea mare importanță libertății individuale, când este vorba să apere avutul statului.

Dar ca să nu lungesc prea mult vorba, și **un stat apropiat de noi**, care a apărut cândva în tendința socialistă

cu nuanță țărănistă, **statul bulgar**, nici el nu s-a jenat să lase la o parte principiile dreptului individualist,

pe care se bazează statul burghez și **a făcut o lege pentru apărarea avutului statului**,

o lege care trece peste multe considerațiuni, de care ne-am izbit și noi."

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ "Vlad Țepeș " !

În rezumat, d-lor, **greutatea în apărarea avutului statului** stă **în însăși esența organizațiunii noastre capitaliste**.

Nu vreau să fiu așa de exagerat a zice : **proprietatea este o hoție**, deci cum vrei să te aperi contra acelor cari vor să devină proprietari, chiar cu riscul de a trece drept hoți.

Nu zic aceasta. A susținut-o d-l dr. Lupu la Cameră.

Dar nu trebuie să mergem până acolo. Este, însă, principiul, că încurajarea avuției trebuie să se facă, chiar cu prețul slăbirii statului."

Ei bine, d-lor senatori, în contra acestei stări, **un curent am avut și la noi în țară** și curentul, foarte logic, **a luat două manifestări** :

/ **Una** care a alergat la **ideile monarhiei absolute**.

Nu vă este în mintea tuturor strigătul care l-ați auzi : „ **unde ești tu Țepeș Doamne ?**”.

Unde ești Țepeș ? Pentru ce ? Pentru ca să pui mâna pe hoți și fără judecată să-i condamni și să aperi statul.

- **O voce**: "Este **Eminescu !**"

- **Rădulescu-Motru** : "**Eminescu a făcut aceste cuvinte populare**.

Prin urmare, iată, d-lor, o formă de manifestare.

Să revenim la **autoritatea** care să pună mâna pe hoți și să-i condamne : **Țepeș !**

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ "Țărănismul " legii lui Mihalache

" **A doua** manifestare a fost aceea care **s-a îndrumat spre PNT**, și a fost oarecum **formulată de fruntașii noștri**.

Trebuie o lege pentru apărarea statului, lege care este astăzi sub forma de **controlul averilor**.

D-lor, poate că o să merg prea departe ca teoretician, dar pentru mine **această manifestare a PNT** este **un semn că acest partid înțelege** că este o mică deosebire între **ceea ce vrea el să fie**.

În aceea ce **statul țărănesc ar trebui să fie**, față de **statul burghez capitalist**, așa cum îl cunoaștem noi **din Europa occidentală**.
Nu cred, d-lor, că Partidul Liberal ar fi putut vreodată să vină la **această idee**.
Nu cred că în partidul în care a fost **Alexandru Constantinescu** s-ar fi putut vorbi vreodată **de o lege a controlului averilor**."

- **I. Botez** : Iată, vedeți ? calomniați... Calomnia începe.
- **Motru** : Nu, pentru că în opinia publică nu ar fi prins...
- **O voce** : Nu i-a spus pe nume.
- **Motru** : Putem să reproșăm...
- **O voce** : I-a spus.
- **Motru** : Putem **să reproșăm statului major liberal, oricice, dar ca să facă o prostie**, aceasta nu putem să i-o reproșăm .
Nu ar fi fost statul major liberal așa de prost, ca, față de opinia publică **să pună înaintea o lege**,

care ar fi văzut-o toți că nu cadrează, că **nu se potrivește cu spiritul burghez al partidului**.

A găsit aceasta la un Mihalache răsunet, în sufletul lui, fiindcă oarecum, parcă sufletul țărănesc...

- **I Botez** : D-le Rădulescu-Motru, mie îmi pare foarte rău, ca **coleg universitar, să vă scoborâți**. Vă scoborâți .
- **Motru** : Nu, deloc.
- **I. Botez** : Totdeauna **oamenii distinși sunt bârfiți în țara aceasta, de plebea străzilor**. D-voastră nu trebuie să găsiți argumente...
- **Motru** : Pe cine bârfesc eu ?
- **I. Botez** : **Este un om mort, un om mare al țării și dela d-voastră nu mă așteptam să calomniați de pe tribuna aceea**.
- **Motru** : Niciodată nu am calomniat pe cineva, ci spun ceea ce se știe de opinia publică. Eu consemnez faptele, eu nu am să judec dacă este adevărat fondul pe care se bazează...
- **I. Botez** : **Ați atribuit Partidului Liberal o imposibilitate morală, ca să vie cu o lege care să urmărească pe pungași**.
- **Motru** : Încă odată : tot timpul eu nu am vorbit decât...
- **I. Botez** : D-le Rădulescu-Motru , opinia publică, aceea poate să vorbească, dar **d-voastră trebuie să cântăriți ceea ce vorbiți...**
- **Motru** : D-le Botez...
- **Vică Georgescu** : De cântărit cântărește, dar nu vă convine cântarul.
- **Motru** : Nu am vorbit de pungași, ci eu am vorbit de apărarea avutului statului.

Apărarea avutului statului, într-un stat burghez și mai ales care practică principii liberale,

așa cum s-au practicat la noi, **este foarte grea**.
- **I. Botez** : Eu nu am să discut mult cu d-voastră. **Teoria pe care o discutați este absolut superficială,**

că totdeauna, **în esența statului burghez este libertatea individuală**, care spuneți d-voastră, **înseamnă a te îmbogăți pe urma statului**.
Nu este aceasta concepțiunea cea adevărată.

- **Motru** : **La noi s-au îmbogățit pe seama statului.**

În sfârșit, d-lor, **cele două curente au fost acestea** :
a fost **curentul principal pentru restabilirea unei autorități, care să apere**, cu mână de fier, **avutul statului**

și a fost curentul celălalt, pe care l-am îmbrățișat noi PNT, care am crezut că înarmând mai bine statul în contra particularilor, [!?!]

vom putea, prin urmare, să mulțumim pe acei cari erau în opinia publică indignați.

Dar, ce se făcuse până aici, era destul, era tot ce se putea face ?

Aici, d-lor, este chestiune de grad . **A făcut PNT tot ce se putea face ?**

Poate că pe un teoretician nu l-ar mulțumi soluțiunea de față.

Pe mine unul, nu mă mulțumește , și nu mă mulțumește pentru ce ?

Pentru că, încă odată : **legea de față**, care este **admirabilă**, în ceea ce privește pe membrii Corpului electoral,

pe reprezentanții instituțiilor, în sfârșit, pe toți acei cari sunt parlamentari mai ales, legea care este admirabilă pentru parlamentari, când aceștia sunt delicvenți, pentru oamenii ceilalți nu este deloc suficientă. "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Partidele și Legea**

Legea de față îi face pe parlamentari să se ducă la Curtea de Apel ; le dă toate garanțiile din toate punctele de vedere.

Un singur cusur poate că are legea : **dă lucrurilor prea multă paradă.**

Poate **se vor înăspri, în loc să se îndulcească raporturile între partidele politice.**

Poate că procesele acestea vor fi ocaziuni, în care să ne găsim înaintea unor **scandaluri enorme**, în care

un partid politic întreg să fie **în spatele unuia** care este tras în fața Curții de apel, **ca profitor de bani publici**,

și **un alt partid** să fie **la spatele celui care denunță.**

Se poate. În orice caz nu este altă posibilitate. Nu putea legiuitorul să găsească altă posibilitate. Trebuia găsită o instanță, care să nu fie deloc bănuită ; trebuia să se dea toate garanțiile și pentru o parte și pentru cealaltă parte.

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▣ **Corupți și denunțatori**

Presa

Îmi este frică iarăși, ceea ce va produce câte odată scandal – **îmi este frică că va servi ca o unealtă contra presei.**

Căci, d-lor, se poate foarte ușor, ca **denunțurile**, care sunt strecurate în presă și care natural, sunt venite din **svonul public**, poate ca să dea ocaziune la trageri la răspundere a redactorilor

și aceasta poate să fie, la urmă de tot, **un pretext pentru persecutare.**

Dar este grad și grad în această privință.

Dacă un guvern, care dispune de justiție, **va tempera zelul acelor cari se cred calomniati**,

poate că nu vom ajunge să ne găsim în fața unor persecuții.

Funcționarii mari și mici

Dar, d-lor, în afară de parlamentari, **funcționarii ceilalți** – și funcționarii mici și o categorie de funcționari cari ar putea fi delicvenți în această privință, dar cari n-au avere vizibilă – **cum vor fi aceștia descoperiți ?**

Și în orice caz, cât fast pentru ca să fie descoperiți ! Tragerea lor înaintea Curții de Apel, avocați,

ministrul de care depinde el, ca parte civilă, toate acestea mi se par un fast prea mare pentru cazul acestor funcționari. **S-ar putea găsi** pentru aceasta **mijloace cu mult mai eficace**

și care n-ar duce la atâta publicitate, **Pentru ce să nu fie anchetele discrete** din partea însăși a instituției,

în care funcționează funcționarul, cu toate garanțiile, natural ? Pentru ce să se ducă el la Curtea de Apel ?

Dar, în afară de aceasta, mă întreb : cum vor fi trași la răspundere funcționarii mici, cari n-au avere vizibilă,

caz de care nu se vorbește în lege **și mi-e frică**, că, dacă nu se vorbește în lege,

are să fie considerat că nu este un caz penal, că nu pot fi pedepsiți, că nu pot ajunge la destituire.

[.....]

- **I. Botez** : D-voastră știți că **în timpul războaielor religioase**, când un episcop bănuia că **într-un sat sunt eretici**,

dădea foc întregului sat, și spunea : Dumnezeu va alege pe cei bine credincioși.

((: **Așa și d-voastră, vreți să fie anchetați toți funcționarii, ca să poată fi găsiți cei pungași.**

- **Motru** : ((: Dacă e vorba să facem glume, **eu aș propune sistemul** pe care îl aplicau **vechii eleni**.

Aceștia aveau un sistem foarte interesant : **cineva era acuzat** că s-a îmbogățit **furând din averea statului**.

Acesta, dacă era bogat, **nu era dus la închisoare**, ci i se spunea :

vei face o corabie, sau două corăbii, pentru stat.

Acesta, se uita împrejurul lui și găsea că altul a furat mai mult. Atunci zicea : bine, eu fac două corăbii,

dar să iau eu averea aceluia care e socotit ca cinstit.

Și atunci întotdeauna acela, care se știa că este cu musca pe căciulă, se ducea el în locul celuilalt.

Și așa **statul grecesc putea să aibă descoperiți toți defraudatorii**,

prin aceia că **lua pe unul la întâmplare** și pe urmă **acesta găsea pe ceilalți care defraudase mai mult**.

Evaziioniștii fiscali

În al treilea rând este bine, d-lor – poate că este prea târziu acum – este bine ca în lege **să se pună sancțiuni**

și pentru acei cari fraudează fiscal, căci și ei sunt în aceeași categorie ca și ceilalți fraudatori.

Nu este nicio diferență între unul care s-a îmbogățit, că nu plătește statului ceea ce trebuie, și unul care ia de la stat. "

C. Rădulescu-Motru / 31 sept.'32

▫ Cauzele corupției

Dar, d-lor, **să vin la principiile noastre, ale statului țărănesc**.

D-lor, statul nu se apără prin legi, atât, cât prin organizarea lui.

Și dați-mi voie să fac aici o apreciere care nu este tocmai favorabilă timpului nostru .

Ca statul să aibă destulă autoritate, ca să-și controleze funcționarii și să meargă la măsuri de rigoare în contra funcționarilor, atunci și **statul trebuie să-și facă toată datoria față de funcționari**.

De cele mai multe ori **incorectitudinile funcționarilor sunt provocate de lipsa de organizare a statului**.

Slăbiciunea statului face ca funcționarii să fie necinstiți.

Dacă statul nu este corect în plata salariului, dacă statul nu este corect în respectarea dreptului de înaintare,

dacă statul nu este corect în menținerea unui funcționar cinstit în locul lui,

nu poate să pretindă dela funcționar o corectitudine prea mare.

Prin urmare, înainte de toate, pentru ca statul să devie din nou stat, care să nu fie păgubit de funcționari,

trebuie ca el să-și dea o organizare cât se poate mai bună.

- **I. Botez** : Dați-mi voie, fiindcă aici ne aude țara întregă : ați spus, **că statul** în asemenea împrejurări ,

nu poate cere o corectitudine prea mare funcționarilor. Aici nu este chestiune de comparație. **Statul nu poate să ceară decât corectitudine**. În nici un caz **funcționarii nu pot fi îndemnați la incorectitudini**.

Chiar când statul nu poate plăti pe funcționari, nu le poate scuza incorectitudinea.

- **Motru** : Desigur. În orice caz, tu stat, te aperi. Ideia mea este că nu poți să ajungi la rezultatul pe care-l dorești,

dacă nu tai dela început **boala**, iar **boala pornește de acolo, din lipsa de moralitate**, pe care o găsim la funcționarii de astăzi, care stă în aceea că **statul nostru, statul burghez, n-are o**

tărie morală ridicată." [!!!]

- I. Botez : "Statul nostru are tăria morală ridicată. Nu se poate admite că n-o are."

- Motru : "În principiu trebuie să admitem că o are. Eu am altă pretențiune."

- I. Botez : " Funcționarul mic, cu bietul lui șperț, nu mai face avere ; este vorba de grangurii cei mari. "

Motru / 31 sept.'32

▣ Statul țărănesc

- Motru : D-lor, cu toate aceste puține considerațiuni ale mele, nu vroiam să scot în relief decât un singur lucru :

pe noi național-țărăniștii legea de față ne mulțumește prin aceea că este un început; dar nu putem să considerăm că acest început istovește cu desăvârșire aceea ce avem în sufletul nostru.

Idealul nostru este cu mult mai larg decât este cuprins în această lege.

Noi dorim ca în formula statului țărănesc să se găsească cu timpul o așa organizare a statului,

ca să putem să remediem scăderile pe care le are în sine statul burghez capitalist .

" [.....]

Rădulescu -Motru / 31 sept.'32

11.) Prof.univ.N. Corodeanu (raportor), discurs -concluzie la

Legea control avere și apărarea oanoarei, 31 aug.'32

(DS, MO nr. 25 din 4 oct. 1932 , pag. 819 – 830)

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Legea .

D-le președinte, d-lor senatori, în calitatea mea de raportor, țin foarte mult să mulțumesc distinșilor oratori,

cari m-au precedat și cari mi-au ușurat în chip magistral rolul meu.

Dar eu aș dori ca acest proiect să fie remarcat, nu numai prin discuțiile frumoase, la care a dat naștere,

și nici prin nevoia penibilă care l-a adus aici, ci doresc ca el să fie remarcat, mai ales, prin foloasele, prin consecințele practice, pe care le va aduce, devenit lege.

Primim, d-lor senatori, proiectul acesta , cu inima strânsă, fiindcă el este dictat de o realitate dureroasă din țara aceasta, dar il votăm cu bucuria speranțelor, că el va avea de efect să înlăture unele bănuieli tulburătoare, care vițiază atmosfera noastră publică.

Trebuia, d-lor, să existe în definitiv o posibilitate juridică, care să lichideze în orice moment acele bănuieli, cari vin de jos și acele incriminări reciproce, al căror spectacol, foarte gustat de altfel, se dă pe scena vieții noastre politice.

D-lor, dacă ar fi să discutăm nevoile, care au adus acest proiect de lege, n-ar trebui să exagerăm.

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Rădăcinile și actorii corupției .

El vine dintr-un aspect moral, care este numai al unui strat social.

Este, dacă voiți, o lege de privilegii, fiindcă nu privește națiunea cea mare, mulțimea aceea, care nu a venit în contact niciodată cu bunătățile, ce se perindă în vârtejul de afaceri din marile orașe. Și nimic nu ne-ar îndreptăți deci, să generalizăm aspectul acesta moral la națiunea întregă.

Dar eu merg mai departe. Nu trebuie să confundăm necesitatea acestei legi, născută dintr-un aspect foarte trecător, cu nevoile de morală de toată ziua și din toate țările. Eu consider că este un aspect trecător,

fiindcă spectacolul care s-a dat **într-un anumit strat social**, la noi, în timpul din urmă, provine, după mine, din cauze foarte vremelnice.
Corodeanu / 31 sept.'32

...Aparatul de stat (administrativ și politic)

După războiu, **aparatul nostru politic și administrativ** a fost pus **în contact direct** cu întreaga pulsațiune a **vieții noastre economice**. **Statul** nu s-a mulțumit să fie numai **furnizor de dreptate socială și administrativă**; a fost și **furnizor de mărfuri**; a **cumpărat și a vândut**, a **lichidat depozite**, a **supravegheat poliția comerțului intern și extern**, a **autorizat vagoanele** care veneau sau care ieșeau, câte odată după nevoile unui moment, ca să nu zic într-un chip foarte arbitrar. **Toate acestea se făceau de aparatul nostru politic și administrativ.**"

...Funcționarii

De sigur, **acei cari solicitau** aceste activități, **nu o făceau desinteresat**. Dar este lucru cert că **nu au rezistat la tentațiuni atât de numeroase**, **acest aparat al nostru**. Explicațiunile sunt zadarnice astăzi. A fost aceasta poate în mare parte **un specific românesc**, dar **nu trebuie să învinuim Nația Românească întreagă de prevaricațiune**, pentru că **numai pătura aceasta** a fost pusă în posibilitate de a comite astfel de fapte.

...Orașul

D-lor senatori, **s-a creat** în modul acesta **o atmosferă**, firește **în orașe**; adică în **principalele centre**, fiindcă centrele erau acelea care, **în lipsa unei tradițiuni economice și în urma freneziei frățești**, cu care s-au unit provinciile, **au fost obligate să dirijeze această vieată economică**. Și cei cari au dat naștere la situațiuni de acele care provoacă tentațiuni, firește că au fost **nu numai funcționarii statului**, dar a **fost și pătura** aceea care venea **în contact cu această vieată economică de stat**.

...Tentația bogăției

Ei bine, d-lor, astfel s-a format **o anumită atmosferă morală**, o atmosferă de **toleranță reciprocă**, o atmosferă, aș putea zice, nu numai de toleranță, dar câte odată, dacă mi-aș permite cuvântul, **de admirație pentru succes**. Amintiți-vă d-voastră, **în cafenele, în cluburi**, cu câtă plăcere **gustam butadele acelea sfidătoare**, care se atribuiau unui **personaj politic sau altuia**. **Și noi admirăm în ele prestigiul inteligenței!**
Și în această atmosferă, d-lor, **eu nu am văzut încă un om, căruia să i se întoarcă spatele sau să i se refuze mâna**, pentru că averea lui are o origine bănuită!

...Tentația ascensiunii politice

Ceva mai mult, s-a creat **o morală specială**, **o morală de adaptare în sferile înalte politice**. **Linia morală** nu mai era comandată de acel imperativ categoric de care vorbea d-l Botez, **ci de un imperativ foarte conciliant, hipotetic, sau condițional**, ca să întrebuițez cuvântul celebrului filosof, care a făcut o distincțiune pe terenul moral în acest sens.

..."Intervenția"

Am văzut ceva mai mult, d-lor. Era câte odată afișat pentru **un fel de reclamă și de supralicităție, succesul unei intervențiuni!** Am văzut **cucoane**, care se cereau respectate și care urcau scările de minister, **lăudându-se** cu succesul care l-au avut la **cutare administrație sau la cutare ministru**. Ei bine, d-lor, **acest spectacol se dădea într-un anumit strat social**.

...Opinia publică

Dar **opinia cea mare publică**, înalta conștiință morală a acestei națiuni, **a reacționat** și trebuia să reacționeze, căci un popor care rămâne insensibil la ideea morală, își pierde cumpătul lui de vieată. **Reacțiunea însă n-a avut posibilitatea distincțiunilor și n-a avut nici mijloacele de verificare**.

...Politicienii

Și atunci **a intervenit politica, cu înfățișarea ei hidoasă**, ce-o are câte odată, speculând asupra acestui sentiment de reacțiune publică.

Politicianii s-au grăbit în adevăr să se acuze unul pe altul.

...Colportorii

Și am văzut **oameni, din cei mai bănuți** – d-le Botez, nu fac nici o aluzie – dar era o bănuială insistentă tocmai asupra unuia din politicienii noștri, **care întreține un ziar și care insulta fețele cele mai cinstite** pe care le-a avut vreodată țara aceasta.

Era psihologia vinovatului, **care vrea ca totul să fie întinat, pentru ca să se acopere odată și trecutul lui**. [...] lectorul sau auditorul **a primit cu credulitate** de foarte multe ori toate acușările.

Dacă am face fiecare din noi mărturisiri asupra a ceea ce am auzit de la oamenii pe care îi cunoaștem, am rămâne înspăimântați. Eu am auzit odată, într-un grup de intelectuali, cărora li se impune un discernământ și un control propriei lor cugetări întotdeauna, înfățișându-se unul dintre oamenii noștri politici, care este mai curat ca soarele, că are palate. Și o spuneau poate cu bună credință, cu credulitatea aceea care ți-o sugestionează mediul politic în care trăiești.

- **O voce** : Avea și fotografia palatului.

«Consens parlamentar

-**N. Corodeanu**, raportor : Ei bine, d-lor, **acest proiect a fost făcut de comun acord de toate partidele**. Căci pentru onoarea acestei tribune, trebuie să recunoaștem că **toate partidele suntem de acord cu el**, ceea ce înseamnă că **toate partidele doresc ca să înlăture**, cu toate mijloacele posibile, pe **acei intruși, care întinează morala și atmosfera politică în care trăim**.
Corodeanu / 31 sept.'32

/Contribuția juriștilor...

/Inovații juridice

Ce-am făcut deci noi, prin noi, înțelegând tot Parlamentul ? Am chemat justiția în ajutor, și a trebuit să chemăm justiția cea mai nebănuită. [...] magistratura înaltă.

Principiile de bază ale acestui proiect de lege ? D-lor, să nu confundăm, dar am spus în raport că **noi avem nefericirea morală și fericirea științifică, să inovăm. Noi suntem deci precursori în această materie, care are de bază ideea aceasta, că cine stăpânește o avere [...] este obligat să dovedească originea ei**. Dificultăți de probă ? Doamne, dar unde e păcatul că se răstoarnă proba ? D-lor, este numai o înșelare de ochi, dacă doriți, pentru că **proba este la îndemâna tuturor părților**.

...Ciorovăială "academică"

-**Corodeanu** : D-l Motru vorbea de vechiturile noastre juridice. Eu v-aș pofti, d-le Motru, să luați contact cu cele noi. Poate contactul d-voastră cu **d-l Georoceanu**, care este foarte tânăr în ideile lui, v-a făcut pe d-voastră să-l bănuți că este prea vechiu.

-**Motru** : **Cărțile d-voastră de drept sunt învechite.**

-**Corodeanu** : Dar ce facem noi toată ziua la tribunal ? Nu aduc probe ambele părți ?

Sigur că **este un principiu, ca acel care reclamă să probeze**. Dar cealaltă parte stă fără să probeze și nu se mișcă în justiție ? Dar în materie civilă, unde este disciplina cea mai riguroasă de dovezi, **părțile nu se apără și una și alta** ? Și când iei în materie civilă toate măsurile posibile ca **să dovedești originea bunului** care a intrat în patrimoniul tău, **oare va fi greutate ca, în fața unei Curți de Apel, să dovedești că bunul acela a intrat în patrimoniul tău cu o formă regulată și cu un izvor curat** ? Dar nu văd nicio dificultate asupra sistemului de probă. Este numai frica care-ți dă totdeauna ceva nou.

D-lor senatori, **noi juriștii am avut foarte mult de cugetat, și am văzut cât de greu este să inovezi**, dar după ce ți-ai sistematizat un punct de vedere, cât de ușor decurg din acest punct de vedere toate consecințele !

- **Motru** : "Statul înaintat socialist, ca concepțiune socială , eliminează pe juriști cu desăvârșire, fiindcă ei totdeauna încurcă.

-**Corodeanu** : Cu singura condițiune : **să-l lași pe jurist să-l construiască și pe urmă juristul să se poată odihni** ; dar **dacă psihologii ar construi statul, ar trebui să vină juriștii pe urmă să-l apere de generalizările pe care le fac psihologii în mediul social în care trăiesc.** Dar să nu continuăm astfel, și să nu dăm aerul unei polemici.

-**Romulus Georoceanu** : Este interesant, fiindcă este o discuție academică.

-**N. Corodeanu** : Este un fel greșit de a concepe dreptul. [...] **La bazele fiecărei formule de drept stă întotdeauna tot ceea ce psihologia a putut să strecoare ca formule ultime, la bazele formulei de drept stă întotdeauna tot ceea ce conflictele sociale au putut să aducă ei așezării definitive, definitive relativ vorbind. Încât dreptul, d-le Motru, nu se face, dreptul crește** într-o societate. **Delictul există, hoțul există.**

-**Motru** : **Hoții care fură din avutul statului există și d-voastră vă certați ca să găsiți cuvântul cum să botezați delictul.** [...]

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Presa în lumina Legii

-**Corodeanu** : ... D-l Motru a spus : **ce faci cu presa ? "Nu putem impieta asupra libertății constituționale a presei. Am lăsat-o absolut neatinsă,** deoarece, **dacă aduci o atingere principiilor de felul acesta în societate, ajungi la dărăpănarea ei și la regretul pe care nu o să-l poți niciodată satisface cu bucuria unei îndreptări. Sunt lucruri cari, deși pe baze învechite, trebuie să trăiască. Libertatea presei înscrisă în Constituție o respectăm, dar și cel care scrie la ziar, poate să fie rugat să dea o informație precisă, dacă o are.**

Care este sistemul legiuitorului ?

Îl cheamă și-l întreabă : **< poți să dai un detaliu nou ? >** Omul de presă poate să spună : **< Nu pot, eu scriu la gazetă, treaba mea. >** Judecătorul se închină.

Dar poate să spună și altceva : < d-le judecător, nu mă mulțumesc să scriu la jurnal,

vin să mă constituî denunțător dela începutul până la sfârșitul procesului, pentru că sunt atât de convins că pot să servesc această societate și pe calea aceasta, încât te rog înscrie-mă ca denunțător. > **Eu cred că sunt două atitudini diferite.** Nu tragem noi pe calea aceasta indirectă

– ar fi să ni se atribuie nouă o vulgară atitudine legislativă – **nu tragem în fața unei jurisdicțiuni care nu este a presei, pe acei care sunt apărați de un principiu constituțional.**

Corodeanu / 31 sept.'32

▣ Avocații apărării

[**Lămuriri, asupra tehnicii legii.**]

Sunt desemnați **trei consilieri de Curte**, cari, în prealabil, **fac instrucțiunea.** Ei sunt aceia care văd, dacă , în adevăr, este cazul ca cineva să fie supus judecății plenului **Curții de Apel.**

La judecata Curții de Apel – ca să-l satisfacem pe d-l Motru – am pus **cel mult 2 avocați.**

De ce, d-lor ? Pentru spectacolul care s-ar da, intervenind pasiunea politică. S-ar da naștere, în adevăr, la obstrucție, căci ar face ca un număr mare de apărători să fie la ușa Curții de Apel, cerând cuvântul și împiedicând urgența și tranșarea limpede a chestiunii.

[... "Verres"]

D-lor, **cel mai celebru sfidător al opiniei publice, care a jefuit în calitatea lui o provincie întreagă, este din lumea antică : Verres, celebru prin discursurile minunate ale lui Cicero.**

A jefuit și din temple statui frumoase, ca să și le aducă la Roma.

Și l-a întrebat cineva : < Dar bine, nu-ți ajunge ? >

< **Nu-mi ajunge, pentru că o treime merge la judecător , o treime merge la avocat și trebuie să-mi rămână și mie o treime >**

Am redus numărul avocaților, stabilind în felul acesta o posibilitate ca să se poată da dreptate de către justiție mai curând.

...Ciorovăială avocătească: apărarea

- Vică Georgescu** :Totuși, faceți această profesiune.
- Corodeanu** : Da, pentru **apărarea justiției**. De aceea am pus noi, în materia aceasta specială, **numai doi avocați : ca să nu se dea naștere la un abuz politic.**
- R. Gheorocanu** : " Oricât de mulți ar fi, **nu strică**, pentru apărarea justiției.
- N. Corodeanu** : **Abuzul trebuie împiedicat întotdeauna**, dacă vrei să faci o operă viabilă.
- **R. Gheorocanu** : Dreptul de apărare este de **drept divin**, nu este de drept omenesc.
- M. Popovici** : **Abuzul în apărare este de drept diabolic.**
- R. Gheorocanu** : **E mai sfânt. El pornește de la divinitate.**

▣Asanarea morală=efectul scontat al legii

" Dar, d-lor, vă întrebați d-voastră : **va avea vreun efect această lege ?**

Eu, d-lor, **mă mulțumesc chiar și cu valoarea ei politică, cu valoarea ei morală**, cu ceea ce derivă numai din existența legii. **În realitate nu putem preciza ce se va întâmpla.**[...]

Eu cred că **această lege, aplicată sau nu**, va pune, în sfârșit, bazele unei credințe : vom înceta, odată pentru totdeauna, să admirăm și să cinstim pe **aceia cari s-au îmbogățit pe nedrept.**

Rupem în felul acesta cu un trecut. Și, d-lor, să-mi dați voie să văd importanța acestei legi într-un orizont mai îndepărtat. D-lor, **primatul principiilor morale**, acela care stă veșnic la baza justiției, **acele frumoase idei de solidaritate socială**, când vor fi apărute, o națiune se resimte.[...]

Prezentul proiect de lege, d-lor senatori, cred că se străduiește să întărească acest aspect de civilizație. Și, încă o dată, nu știm cum să fim mulțumiți **că toate partidele au pus strădania lor pentru ca să se înfăptuiască această lege.** [.....]

Noi trebuie să facem toate eforturile ca să putem trece cu această **solidaritate morală** dincolo de vârtejul actual , **gruparea noastră națională**. Pentru aceasta **trebuie să facem toate eforturile. De aceea, să poftim, d-lor, la control.** "

N. Corodeanu / 31 sept.'32

12.)I. Zelea Codreanu (G. de F) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32

(DAD. MO. 40, șed. din 1 oct.'32 , p. 1570-1571)

Vezi și ▣ **C. Turtureanu** (PNL-2), discurs la Conversiune , Cameră , 1 oct.'32

[cu pasagi din **Armd. Călinescu la Convers. Argetoianu**]

Vezi și ▣ **Victor Munteanu** (PNT) , la Conversiune , 1 oct.'32

[LD : **pledoarie pentru o conversiune cât mai largă ; ascutiș virulent antibancar, antisemit ; pericolul înstrăinării pământului țărănesc**]

- **Voci** : Soluția ! Soluția !

[**Propune soluții tehnice concrete , pe paragrafe și articole. Propune ca majoritatea parlamentară ,**

la care să se realizeze și minoritatea opozantă, să impună guvernului modificarea proiectului.]

- **IZC** : Sunt convins că în sufletul fiecăruia dintre dvs. **acest program** este resimțit ca **program real , care poate salva țara . Cine să înfăptuiască acest program ?**

Dorința mea veche , ar fi să- l înfăptuiască **guvernul PNT .**

- **Voce opoziție** : Nu poate !

- **IZC** : Eu am spus dorința mea, pentru **simpatia deosebită** ce o am pentru **mulți membri ai guvernului,**

și pentru **mulți deputați** din majoritate. **Guvernul** , în loc de un astfel de program, **a venit cu actualul proiect,**

deci nu-i putem cere imposibilul [!!!!] **Cine să soluționeze ?** Mi se întâmplă deseori să fac profeții , care se îndeplinesc

Fac și acum o **profeție** : foarte curînd **acest program va trebui îndeplinit.**

Cine ? să- l îndeplinească **majoritatea Parlamentului !**

- **dr. Lupu** : Este împărțită !

- **IZC** : "Eu îmi închipui că este compactă. Dar ... **este între Ciocan și Nicovală !**

Ciocanul : banca ministerială . **Nicovala** : realitatea țării , nenorociții de alegători .

Ce ar putea face această majoritate , care este ca o "oaste" , **înconjurată din toate părțile .**

Se predă ? Cui ? Luptă ? Cu cine ?

" Gîndiți-vă la gravitatea și graba precipitării evenimentelor și, crezînd din toată inima - și să nu credeți că

este o simplă formulă - că și **majoritatea și minoritatea** întregă este animată de același sentiment patriotic

și e plină de iubire de neam și de țară, zic că, **la acest asalt al majorității . s-ar ralia întreaga minoritate ,**

pentru că este vorba de însăși salvarea țării .

lata , am să vă citez un nume : **Grigore Iunian** . D-sa este oltean ; o dată , a pornit salvarea națiunii întregi, din Oltenia ;

el nu a avut onoarea să vorbească cu el .Garda de Fier se desparte cu 99 de puncte de concepțiile lui;

dar o unește un punct : primejdia țării , în ceasul de față.

Trebuie trecută puntea aceasta periculoasă.

Acum , cot la cot, să-i dăm sprijinul necesar ca să salveze Nația și Țara.

Ce avem noi de răfuit cu d. Gr.Iunian , ne vom răfui după aceea.

Această Cameră , mai are **personagii proeminente** care s-ar uni la un program real de salvare al țării.

D.Octavian Goga , d.dr.Lupu, d.George Brătianu, d prof.ACCuza.

Garda de Fier, pînă la sosirea "ceasului " ei, este gata , pentru trecerea imediată a punții, **să dea sprijin oricui, dacă este hotărît să salveze țara . (aplauze la G de F)**

" lată deci , **această Cameră poate**, în întregimea ei, să facă față împrejurărilor.

Această Cameră trebuie să facă față pentru că nației nu- i arde de alte alegeri !

Ar fi o mare greșeală să se facă noi alegeri.

Această Adunare trebuie, cu orice preț, să găsească soluția. "

I.Z. Codreanu / 1 oct.'32

▣ **Soluția : Dictatura !**

Dizolvarea Camerei - dacă numai nu reușește - și **îndeplinirea programului prin decrete-legi., sub rezerva ratificării ulterioare a Parlamentului.**[...] **Vezi pe larg la fișier Garda de Fier .**

I.Zelea Codreanu / 1 oct.'32

13.) **Iuliu Maniu , ședința Biroului PNT, 1 sau 2 oct.'32**

("Dimineața " , 3 oct.'32) //Izolarea lui Iunian //

[LD : **Atmosfera în parlament devenise incendiară . Legea, atăcată de opoziție, atăcată de țărăniștii din propriul partid.**

Iunian și amicii , amenințau cu ruptura . **Discursul lui I.Z. Codreanu - un semnal de alarmă.**

Maniu se hotărăște să intervină cu toată autoritatea sa .

O dovadă că totul era regizat și hotărît la partid, de Maniu.]

Vineri seara , **ședința Biroului PNT** a început la ora 18 și s-a terminat la 4 dimineața .

/ **Iuliu Maniu** a declarat că discuțiunile la proiectul de modificare a Conversiunii , trebuie neapărat scurtate.

Proiectul trebuie să treacă prin Cameră și Senat cît mai repede.

Maniu a anunțat că el a făcut apel la solidaritatea și disciplina ardelenilor , că se bizuie pe concursul acestora

și că va face uz de autoritatea d-sale pentru a potoli pe d.Aurel Vlad și Bonțescu.

D.Maniu a cerut, însă, ca **și d.Mihalache să obțină același lucru de la țărăniștii care sunt ostili proiectului.**

/ **D.Mihalache** însă, a declarat că nu-și poate asuma această sarcină ,

întru cât pleacă imediat în străinătate , pentru a-și căuta sănătatea

/ **Maniu** înțelegea ca **Mihalache să facă o intervenție pe lîngă Grigore Iunian,**

pentru a-l determina să renunțe la cuvîntarea sa.

/ La un momnet dat, s-a hotărît ca acest rol să revie lui Mirto, dar s-a renunțat și la această soluție .

/ **Biroul a hotărît** : În şedinţa Camerei , **un grup de majoritari** să propună **încheierea discuţiei generale**

Prezidentul , însă , va interveni pentru o formulă mai conciliantă şi **va da cuvîntul lui Iunian**
/ Se spera , astfel , să se încheie discuţiile în cîteva zile .

Iuliu Maniu / 1sau 2 oct.'32

14.) **D.Moldovan (PNȚ) , discurs la Conversiune , Cameră , 3 oct.'32**

(DAD, MO 42, şed.din ? oct.'32 , p. 1648-1653)

[LD : atenţie ! Deputat **bucovinean** (Vatra Dornei - Câmpulung) Agricultor.

Ex- director general al Basarabiei . Este sincer şi onest ; probabil a lucrat la Uniunea Camerelor de Agricultură ;

În Cameră , f. puţini deputaţi.Stare de nervozitate .

Guvernul şi partidul vor să evite "spectacolul " disensiunilor din PNȚ

Critică Legea GGMironescu ; pledează pentru **păstrarea conversiunii de drept** din legea Argetoianu şi pentru **păstrarea regimului pentru proprietăţile de la munte** (hotărîte la consfătuire) ;]

▣ **Atmosferă parlamentară**

- **D.Moldovan** :_Nu înţelegea "graba" şi " nervozitatea " cu care unii deputaţi vor să treacă peste această lege importantă .

- **Virgil Solomon** : Daţi-ne voie şi nouă să ne plictisim cînd cineva vorbeşte şi prost şi prostii.[
aluzie la IMGheorghiu ?]

În orice caz , pe d-ta te ascultăm cu toată atenţiunea.

D.Moldovan / ?oct.'32

▣ **Conversiunea**

[LD : este un deputat "ţărănist" , nemulţumit de suspendarea conversiunii dedrept din legea Argetoianu ; apără interesele ţăranilor cu pînă la 10 ha ; cunoaşte legea , evoluţia ei ;]

/ **Proiectul Argetoianu** (depus în nov.'31 şi votat în apr.'32) a fost votat cu **asentimentul tuturor partidelor**.[...]

Legea a avut un caracter mai mult social .

"Acum , însă , după ce **noi am ajutat ca proiectul să devină lege**,

şi discutînd această problemă sub forma acestei **legi de asanare agricolă**,

înseamnă că această **problemă a căpătat un caracter politic pronunţat** ,

)): pentru că este greu să iei omului vrabia din mîină şi să-i arăţi cioara din par.

Pe drept sau pe nedrept , de bine sau de rău , **în mintea poporului de la ţară** a intrat **ideea că datoriile agricole au fost reglementate printr-o lege** şi că **zbuciumul lor a luat sfîrşit "**

/ ((: Ei bine , s-a găsit de către unii că **datoriile agricole n-au fost bine examinate**,

că ele **n-au fost bine rînduite** în cuprinsul legii Argetoianu ,

aftî pentru datoriile ţăranilor mici (pînă în 10 ha) , cît şi pentru cele mijlocii şi mari.[.....]

- **D.Moldovan** : "Se poate întîmpla ca majoritatea dintre noi , care crede că a trebuit să se vie cu acest proiect de lege ,

să aibă dreptate .Eu aş dori-o , pentru că ar fi în interesul acestui popor de ţărani şi în interesul poporului nostru.

Se poate întîmpla , însă , că **acest glas coborîtor , singuratic** , care vorbeşte astăzi de la această tribună ,

să aibă el dreptate . Şi în acest caz , **cred că schimbarea din temelie a acestei legi** , n-ar putea însemna **nici un folos pentru viitorul ţării noastre ."**

- **N.Mischie** (PNȚ , originar Călnic -Gorj) : Crezi că eşti singuratic ?

- **Voce** : Îl are pe Mischie alături !

- **N.Mischie** : Are pe mulţi ; are poporul.

- **D.Moldovanu** (continuă critica cu chestiuni tehnico-juridice) [.....]

" Încercăm prin acest proiect de lege , suspendînd aplicarea legii Argetoianu , să punem mîna pe ţărănimă , să o oprim ,

și să o aducem cu noi acolo unde credem că ar fi calea cea adevărată. [...]

)): Se poate întâmpla ca majoritatea debitorilor agricoli pînă la 10 ha, [...] vor prefera să meargă pe calea

pe care au apucat a merge încă înaintea legii Argetoianu .Și atunci , în fața noastră vom avea ,nu reînvierea ,

nu refacerea creditului, ci **vom avea o massă mare de peste 3 milioane de creditori , pînă la 10 ha,**

cari își vor fi impus voința lor, prin faptul că **vor refuza să se prezinte la preschimbarea polițelor**.[.....]

între noi, care alcătuim majoritatea , și între acei cari formează partidele de opoziție, asupra părții întîia din proiect

[**privitoare la proprietățile țărănești, pînă la 10 ha**] nu este nici o deosebire , am putea spune că este un acord deplin.

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țărănist desamăgit**

▣ **PNT și Conversiunea .**

" Eu cred că nu-i va trece nimănui prin minte că , o majoritate absolut liber aleasă , majoritate care este expresiunea **PNT**,

a cărei concepțiune și frămîntare politică a acestei țări, **a însemnat totdeauna o notă de absolută independență ,**

o notă mereu spre stînga, o notă de apărare a acestei țărănimi din această țară ;

eu nu cred dlor că că ar putea fi măcar o clipă confundată cu deputații care au stat pe aceste bănci pe timpul Parlamentului

și guvernării d-lui Argetoianu .**Noi am fost împinși de jos în sus , noi suntem expresiunea acestei țări** și

noi nu am fost recrutați din diferite cluburi din Capitala țării sau din capitalele județelor . [.....]

Dar dlor deputați, eu voi spune , cu toată sinceritatea , că mi se pare că **între noi**, aceștia care ne găsim în această incintă, pe diferite bănci , și care purtăm un surtuc mai bine croit sau mai rău croit,

și **între masele** care ne-au trimis aici pe noi toți,

nu este identitate de interese și identitate de concepții ,

și.-mi este teamă că , **între intelectualitatea** țării noastre , reprezentată aici, în

Parlament,

și **între masele țărănești, poate lua naștere o răcire, poate lua naștere o îndepărtare** ,

care să se poată adînci **pînă la forma unei prăpastii** " [.....]

Se poate întâmpla, însă , că **acest glas coborîtor , singuratic**, care vorbește astăzi de la această tribună ,

să aibă el dreptate . Și în acest caz, **cred că schimbarea din temelie a acestei legi** , n-ar putea însemna **nici un folos pentru viitorul țării noastre** ."

- **N.Mischie** : Crezi că ești singuratic ?

- **Voce** : Îl are pe Mischie alături !

- **N.Mischie** : Are pe mulți ; are poporul.

- **D.Moldovanu** (**continuă critica cu chestiuni tehnico-juridică**) [.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Guvernul - Conversiunea**

"Dar **Partidul Național Țărănesc** , ca și celelate partide , **s-a prezentat** în fața țării avînd în bagajul lor ,în programul său,

nu ca puncte de atracțiune , ci ca acțiuni izvorînd dintr-o fermă convingere , că altă ieșire nu se poate găsi ;

au avut în bagajul lor politic , **menținerea legii conversiunii agricole.**

Să zicem că a fost o greșală , pentru a doua oară, din partea tuturor partidelor , a căror atitudine mă interesează mai puțin ;
această greșală însă a comis-o și PNT , care astăzi guvernează țara , și care nu și-a dat seama , nici de data aceasta ,
că avem obligația să ne gândim la ceea ce se face.

" În **declarația guvernului** , citită în fața Parlamentului acum câteva săptămîni, se făceau anumite promisiuni , cari, de sigur, erau făcute după o adîncă chibzuială.
Nu numai atât. **D. Pompiliu Ioanițescu** , în raport, **dă o consfințire oficială declarației guvernului .**

Iată textual: <Înțelegînd să **păstrăm neștirbită conversiunea de drept a datoriilor țărănești** > [...] pentru ca , **la scurt timp după această declarație , să ne dați în discuție un proiect de lege** prin care nu se mai păstrază neștirbită conversiunea de drept a datoriilor țărănești , iar în ce privește partea a doua, reglementarea datoriilor proprietăților mai mari de 10 ha, se suspendă. [...] **între noi, care alcătuim majoritatea** , și între acei cari formează **partidele de opoziție**, asupra părții întîia din proiect **nu este nici o deosebire** , am putea spune că **este un acord deplin.**

[...] Îmi voi pune în fața dvs întrebarea : ce vom folosi ; ce ne poate aduce suspendarea conversiunii de drept ?

Avem credința că debitorul nu merită atenția și sprijinul moral și legal al acestei țări ? [...] eu socotesc că **facem foarte rău** când încercăm **să reglementăm pe alte baze** [...] **conversiunea datoriilor agricole .**

D Moldovan / oct.'32

▣ Țărănism

▣ Cauzele sărăcirii

[.....] **Spectrul bolșevic**

Reamintește marea greșală a monarhiștilor ruși **Wranghel , Denikin și Kolceac** , care între 1918-1920 ,

aveau toată **simpatia țăranilor** de partea lor. Ei au declarat că vor anula împrumutul făcut de

Constituanta lui Kerenski ... cînd , cu toată repulsia ce o aveau față de bolșevici ,

au refuzat să-i mai sprijine pe cei trei generali ... și de aici a pornit toată nenorocirea

pentru țărănimea rusească_ ...

Prin **reforma agrară** care, din p.d.v. economic -după părerea unora - a fost criticabilă , **s-a consolidat temelia viitorului statului nostru.** Mă gîndesc la atîția **mari proprietari** , cum îi numim noi, **boieri**, cari din munca și strădania lor au înființat școli, spitale, sanatorii, biserici , au făcut atîtea acte de binefacere.

Sacrificiul boierilor patrioți

Mă gîndesc la acel mare boier din **Basarabia , Vasile Stroescu**, care a trăit o viață modestă ,

care nu a nedreptățit nici un țăran, care nu a putut suporta stăpînirea rusească , care se întorcea la un an doi pe moșiile sale și dăruia toate vacile , oile, tot ce avea, și care aduna bani ,

pentru a sprijini școala și biserica romnească , unde era nevoie.

EI, Moldovan, a fost 4 ani , președintele Comisiei de exproprierea din Bălți . Îl cunoștea pe Stroescu

din ziarele din Transilvania și Vechiul Regat. A primit de la el **o scrisoare** , în care își mărturisea speranța

că nu va fi tratat în rînd cu toți armenii , rușii și ceilalți boieri ... Era revolta omului de bun simț,

supărarea omului de bună credință, care nu speculase pe nimeni în viață , care făcuse numai fapte bune.

Totuși, Vasile Stroescu , ca și Brîncovenii din Vechiul Regat , ca și toți ctitorii și binefăcătorii ,

au trebuit să fie expropriați !

Abuzul de credit.

O operă atât de mare , care urma să ne aducă liniștea și să pună bazele noului stat , a nemulțumit și nedreptățit pe unii.

Tot așa , și în situația de față [1932] "**vor fi unii țărani care or fi abuzat de credit**, făcînd hramuri și nunți de pomină,

cumpărîndu-și o haină pe care părinții și străbunii lor n-o purtaseră , vor fi între marii sau mijlocii **proprietari**

unii care și-au permis luxul de a avea automobil. Vor fi unii care au făcut abuz de credit."

Tot **trebuie să facem** această **conversiune pentru datoria țărănească.**

Criza economică

Și alte state capitaliste se gîndesc să facă conversiuni de tot felul (SUA , Germania)

Criza agrară

" **Țăranul** nostru este **om vrednic, om muncitor** și cred că rău au fost informații acei călători străini

cari l-au descris ca un om leneș și nevrednic.Țăranul nostru este **un om cu multă demnitate** ,

care **ține mult la cuvîntul său** și care **nu primește să fie dăruit cu pomană.**

Dar cînd acest țăran, așa cum este el, cu concepția pe care o are el, a ajuns **astăzi în neputință** de a-și onora semnătura pusă pe o poliță , cînd astăzi , tot ce produce el , după statisticile care le vedem zilnic în toate cotidienele noastre, după statisticile anuale ale Ministerului Agriculturii , cînd **prețul pămîntului a scăzut catastrofal**, cînd **prețul animalelor a scăzut** [...] încît în unele regiuni ale țării, țărani au ajuns să înnece o parte din micile animale , pentru că nu rentează să le hrănească, [**enumeră o serie de prețuri la porci, păsări, vite... în diverse provincii**]

atunci **pentru țăranul nostru nu există rentabilitate** .[.....] (p. 1649)

D.Moldovan /oct-'32

▣ **Conversiunea de drept.**

[LD **Atenție !** El se ocupă de datoriile țărănești .Dar, ca și în cazul reformei agrare, el vede **conversiunea ca un act "preventiv"** contra **pericolului bolșevizării !**

Pe de altă parte, tot în PNȚ, **există și un curent** care consideră **necesară consolidarea mentalității de plătire a datoriilor** , ca **absolut necesară !**]

Situația nu era la fel peste tot: Banat, Ardeal, Vechiul Regat, Bucovina, Basarabia, Dobrogea. Dar nu se putea legifera pentru fiecare provincie, pentru fiecare fracțiune de provincie.

Nu se putea face decît o singură lege.

Dar ... cum să facă față **țăranul bucovinean** nedreptățit prin reforma agrară ?

Deficiențele legii agrare

În Bucovina trebuiau să fie expropriate 136.000 ha, și s-au expropriat doar 68.000 ! 3 ani , legiuitorul din Bucovina a neglijat să ia măsurile pe care le-a luat în Basarabia, (interzicerea vînzării de pămînt) , încît , prin furturi, tîlhării, s-au sustras de la expropriere .

Cămătarii

Țăranul din Bucovina nu s-a împrumutat de la Băncile Populare (inexistente, la început)

Au rămas pe mîna cămătarilor (dobînzii de pînă la 100% !) , încît sunt datori cu suma inițială împrumutată !

Pericolul bolșevizării

" Vom putea pune noi zăgaz în calea mișcării comuniste , care cuprinde județele din nordul țării " ? !

- **D.Moldovan** : (adresându-se colegului Simionescu) "Este ușor pentru dvs , din apusul țării, care ați trăit și trăiți și astăzi , în alte condiții , să priviți lucrurile în roz și, în ultimă instanță, să ne gândim la mitraliere "

- **Cezar Simionescu** : " Tocmai pentru că nu privesc lucrurile în roz și am spus chiar adineaori că, dacă mergem,

și mergem, la anarhie , ceea ce am spus eu, regret că d-ta n-ai vrut să înțelegi.

Mentalitatea țaranului

" Niciodată țaranul român [...] nu cere pomană , și în campania electorală pe care am făcut-o noi

în toate județele [...] că a venit vreun țaran și a spus : să mă ierte de datorii !

Dar pentru că s-a făcut o lege ca asta , pentru că s-a făcut o greșală,

și s-a sădit în mintea țaranului mentalitatea aceasta, ca să nu mai plătească.

"De aceea , eu spun că este bine venită legea [PNT] , fiindcă altfel ajungem la lucruri care într-adevăr sunt de haz [...]

Ex. : După legea Argetoianu, la Baroul de Ilfov , unui funcționar i-a murit mama .

A împrumutat 2.000 lei de la un coleg , și nu mai voia să-i plătească, că intră în

Conversiune !

A plătit doar sub amenințarea concedierii !

Curente opuse în PNT

" Oamenii trebuie să înțeleagă că trebuie să plătească. Țăranii înțeleg lucrul acesta și ceea ce face legea este tocmai că ține să consolideze acest spirit , că există obligația de a plăti [...]

Legea ține să deprindă pe țaran cu această idee, să știe că va rămîne dator

și că va plăti dobîndă numai la jumătate din datorie , iar celaltă jumătate nu o va mai plăti deloc.

- **D.Moldovan** : " Dle Simionescu, am înțeles. D-ta mă faci să văd acum, din nou, că în mijlocul nostru și în acest cerc restrîns, se găsesc colegi cu care nu suntem de acord.

Or, tocmai ceea ce spuneam eu că mă preocupă , mă frămîntă și, în parte , mă îngrijorează, este acest dezacord.

Nu vom putea cădea de acord , dle Simionescu , nici astăseară, nici mai tîrziu, nici cu d-voastră, nici cu alți colegi !

Fiecare își va păstra judecata sa, bazată pe argumentele care l-au făcut să ajungă la această judecată, și, la urma urmei, rămîne să dăm votul nostru , fiecare după conștiința lui, asupra acestei legi. [.....]

Insolvabilitatea țaranului

" Or, în capul țaranului , în credința lui, este că banii aceștia împrumutați i-a plătit cu vîrf și îndesat.[...]

țăranii care m-au trimis aici , înțeleg că este o nouă amîinare cu suspendarea conversiunii de drept [...]

Țăranii ar plăti bucuroși astăzi, dacă ar avea cu ce. Dar cu toată averea lor [...] dacă ar vinde toate acestea,

tot n-ar avea destui bani ca să achite întreaga datorie ." [.....]

Rapacitatea bancară

Dacă s-ar fi gîndit partidele de guvernămînt să stăvilească poftele băncilor și băncușoarelor , care au răsărit după război ;

dacă și-ar fi făcut pomană să ia în apărarea lui țărănimea acestei țări, față de cămătarii din tîrgurile și satele noastre ,

nu s-ar fi ajuns la situația de azi. (p. 1650-1651) [.....]

Conversiune de drept !

" **Dacă nu se admite intangibilitatea conversiunii de drept**, pentru ca țăranii să rămînă apărați și liniștiți,

conștiința mea de nepot de țaran, ca om care nu am ca ocupație decît agricultura, **nu pot să votez acest proiect** ,

pentru că **îl găsesc greșit, nedrept și primejdios.** " (aplauze pe băncile opoziției și pe unele bănci ale majorității)

D.Moldovan / oct.'32

▣ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?

" Dar , d-lor, îmi place să cred că **dacă** am pierdut o bună parte din iluziile pe care ni le făceam

în privința **unui stat țărănesc** în viitor,

dacă, după o anumită chibzuială în timpul opoziției , am ajuns la convingerea că **au fost iluzii** , **punctele fixate în programul nostru , al Partidului Țărănesc,** care **program a fost adoptat , cu ocazia fuziunii** , și de celălalt partid , cel Național, **devenind programul PNT.**

dacă ne-am convins că , în împrejurările de astăzi, **nu mai putem să ne gândim**

decît în existența unui **stat pur burghez, bazat pe capital,**

totuși, ca **un act dedreptate** , trebuie **să ne gândim** [...]

la cele 100 miliarde lei , pe care le-a plătit sub forma taxelor de export, agricultorii mari, mijlocii și mici

ai acestei țări.[...] ani în șir, și funcționarii, și muncitorii și negustorii , toți orășenii, au mîncat pîine ieftină,

au mîncat carne ieftină, sub forma prețurilor maximele [...]

Atunci , să chibzuim , măcar cu un pic de dreptate , dacă este bine , ca gloaba să o plătească ,

și de data aceasta ,tot țaranul din această țară ? [.....]

Apoi bine , dlor, **suntem noi un stat capitalist ?** Dacă mi-aș permite să vă dau un răspuns , deocamdată negativ,

dați-mi voie să vă întreb , mai departe , **suntem un stat agrarian ?** Nu aș putea găsi justificarea .

Suntem un stat țărănesc ? Eu, înafară de d.Badea , colegul nostru de aici, nu știu cine mai crede în el ! [.....]

Atunci unde vom ajunge noi, cînd suntem puși în situația să revizuiem o lege , care , este adevărat ,

că are mai multă tragere de inimă și mai multă durere , pentru marea proprietate din această țară

- căci aceasta este concepția , să-i spunem agrariană , a dlui Argetoianu -

să mă iertați , dacă în sinceritatea mea , va trebui să merg pînă la sfîrșit : bună sau rea,

această concepție , despre agrarienism, a fost o concepție .

Dar , cu privire la statul țărănesc , în afară de d.Badea, **nu știu cine mai crede în viitorul unui astfel de stat țărănesc,**

și **nu știu cine mai susține o astfel de concepție....** (p. 1651-1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ Țărănism anti-bancar

▣ Politica bancară a PNT

[Atenție LD ! chiar **dacă** radical, chiar **dacă** idealist, Moldovan **pune punctul pe I** , pune degetul pe rană !

Este " o voce țărănistă " **exemplară , care spulberă mitul " țărănesc " al PNT]**

Dacă s-ar fi gîndit partidele de guvernămînt să stăvilească poftele băncilor și băncușoarelor , care au răsărit după război ;

dacă și-ar fi făcut pomana să ia în apărarea lui țărănimea acestei țări, față de cămătarii din tîrgurile și satele noastre ,

nu s-ar fi ajuns la situația de azi. [.....]

N-au făcut-o liberalii, nu o puteau face, pentru că acest partid se bizuie numai pe bănci mari sau mici ;

nu au făcut-o averescanii , pentru că s-a găsit un mare economist , d.Manoilescu, care să reprezinte acolo, în Partidul Poporului, **neoliberalismul** .

Vă întreb , însă : **de ce n-am făcut-o noi , în 1928 sau 1929 ?**

Am pus cel puțin în aplicare legiurile care erau cel puțin în aplicare în unele provincii , și care pedepsesc cămătarii ? Nu.

Am venit cu Creditul Agricol , dar am venit cu el atunci cînd era prea tîrziu. [...]

Dacă n-au făcut-o liberalii, dacă n-au făcut-o aliații lor din Partidul Poporului, **dacă nu au pus zăgaz cămătăritului,**

ca să se înfrîneze huzurul și ticăloșie în această țară, și să nu ajungem în această situație nenorocită , nu nenorocită,

ci catastrofală, din p.d.v. economic [...] **găsim că acum este necesar să revizuiem această lege,**

să o schimbăm pentru că trebuie **să înviorăm creditul ?** [.....]

Dar nu ne întrebăm noi oare, că **milioanele de țărani, la începutul vieții lor politice , și cu credința pe care o au ,**

nu-și vor pune și ei întrebarea : **pe cine apără această lege ?**

"D-lor deputați, eu am bănuiala că **această lege apără păcatele băncilor** din țara noastră , din trecut și pînă astăzi, pentru **a pune repede temelia unui nou sistem bancar [PNT ?] în țara noastră.**

" Dar , dlor, **banca** s-o punem noi drept **icoană** , drept **evanghelie, în fața acestei țărănime ?**

La **bancă** trimitem această **țărănime** desnădăjduită și ruinată să se închine ?

Acesta este rezultatul **zbuciumului de 14 ani** de cînd colindăm de la un capăt la altul al țării ,

pentru a pune **temelia noului stat ?**

Noi, **partidul Național-Țărănesc** , să ne transformăm în **apărătorii** Băncii Românești și ai Băncii Marmorosch ?

Și să contribuim la aceasta cu credința că jertfele noastre , sunt făcute **pentru ca alte bănci să ia naștere**,

pe ruina băncilor care au dat faliment ? " (aplauze pe unele bănci ale opoziției)

[.....]

" Eu nu voi renega niciodată credința mea. **Sunt și rămîn țărănist** , pe poziția țărănistă, însă **în mijlocul acestui partid.**

[...] **Este o iluzie pe care ne-o facem că procesul dintre noi și PNL a încetat.**

Este o greșeală ca noi, PNT , să ne transformăm în **apărătorii capitalului lenes , păcătos, putred,**

care **n-a făcut în această țară, nici un pic de bine** ,

pentru că **toate spitalele , bisericile, școlile și mănăstirile , sunt făcute de acei boieri** ,

pe care îi apăsăm astăzi prin această lege, iar **nu de burghezia venită din Fanar,** și adăpostită în această țară,

ca **arendași, ca bancheri, sau cămătari lacomi, răi și nesățioși.** " (p. 1651-1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țărănism bucovinean .**

" Nu cred că putem spune asta [**stat țărănesc ?!**] , mai ales gîndindu-ne la paginile de istorie , care au trebuit să fie șterse de Tudor Vladimirescu, în **1821**, și cari au trebuit să fie plătite de atîtea mii de morți , la **1907**, pentru că **nu s-a crezut că țăranul are dreptate** , și că **este jefuit de bogătași, de cămătari și de samsari**, dar mai ales de auxiliarul lor, de **arendaș . "**

" Adăugînd la aceasta și **întîrzierea în punerea în aplicare a reformei agrare,**

și **marea lipsă și nepregătire** , în care s-au găsit **țăranii din jumătate de țară**, în special a acestora de dincoace de Carpați,

atunci cînd li s-a dat pămînt, **lipsiți de unelte, de cunoștinți de credit**, lipsiți chiar, unii dintrînșii , de **gloaba de cal** cu care puteau să zgîrîie pămîntul."

"**Acest agricultor**, care a fost apăsător de greșelile partidului liberal, și a celui averescan, bătut de vânturi, udat de ploaie, mîncat de cămătari, lipsit de debușeu, neavînd posibilitatea să-și valorifice produsele sale, bune sau rele,

această țărănime să fie pusă în situația de **a fi judecată , cu asprime dușmănoasă , de cine ?**

De Partidul Național Țărănesc !

Și **acest PNȚ** , luîndu-și dreptul de judecător, să-i spună că nu are dreptate, că trebuie să se întoarcă înapoi la cămătarul , la bancherul, la bancă, fie chiar bancă populară, căci și acolo se face de multe ori cămătărie, să ceară iertare pentru greșala făcută , că a putut să creadă , măcar un momnt, în executarea Legii Argetoianu, să ridice căciula , să spună cum a spus pe vremuri , bunicul său : sărut mîna, cucoane, iartă-mă, am venit să preschimb polița , căci văz că nu e bine să te încrezi în legile țării.! **Ce dureros ! "**

- **Aurel Socol** : (vicepreșed. Camerei) : ați promis că vorbiți 20 de minute, vorbiți de 70 de minute. Vă rog să conchideți .

- **D.Moldovan** : Fiindcă sunt drăguț și disciplinat rugat, îmi voi da osteneala ...

" fiind că văd la mulți dintre dvs. lipsă de înțelegere și interes pentru starea grea și nevoile țăranilor , și văd că vorbesc în zadar .

Apel la conștiință

Vom fi puși să judecăm, și este bine ca **judecata să fie pe față. [Votul]**

Să mergem în fața **conștiinței** noastre , în fața acestui **bun popor**, și în fața lui **Dumnezeu**, să ne dăm , fiecare în parte și toți la un loc, socoteală , dacă am făcut bine sau rău, cînd am votat și cînd n-am votat , pentru suspendarea **datoriilor țărănești**. (p. 1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ **Țăranism " de munte " .**

▣ **Câmpulung Moldovenesc**

Eu, în numele **unui județ** [plasa Vatra Dornei - jud.Câmpulung] care se găsește într-o grea situație economică, care are 3 fabrici de zahăr închise , nu pentru că țăranii nu produc sfeclă, dar fiindcă așa înțeleg guvernele

să repartizeze această producție agricolă ; **un județ** în care standardul de viață a fost ridicat ; eu, care sunt dintr-o provincie cu pămînt muntos [,...] **un județ** care [...] din mila aceluia boier numit **Argetoianu** , fost ministru de finanțe [...] și dreptul dat țăranilor de a nu plăti decît jumătate din datoriile lor [...]

iar pentru județele de munte dreptul de a se bucura de conversiunea de drept , nu cu 10 ha, ci cu 25-50 ha .

În statistica Ministerului de Justiție, **cea mai mare datorie țărănească din țară** ,

este din plasa Vatra Dornei, din jud.Câmpulung : 51.000 la ha ,

în timp ce valoarea pămîntului este de 3.000 - 7.000 pe ha !

Acești țărani nu intră în conversiunea de drept , deoarece jud.Cîmpulung are doar 8.000 ha pămînt arabil .

Am auzit că **s-a spus că nu intră în concepția noastră , a PNȚ , să dăm aceste drepturi țăranilor de la munte** ,

că aceasta înseamnă pomanașism, că nu se poate face deosebire între țăranul de la munte și țăranul de la șes, .

Votînd acest proiect ar însemna să iscălim hotărîrea de condamnare la moarte economică , la neagra sărăcire fizică,

la degenerarea acestui **țăran, care a format** , pe vremuri, sub stăpînire străină, **fala părților de nord ale țării noastre** .

(**Aplauze pe diverse bănci ale opoziției**) (p. 1652)

D.Moldovan / oct.'32

▣ Stat agrarian (dacă nu țărănesc)

" [...] ași înțelege , în cele din urmă - nu cu plăcere - ca **Partidul Național Țărănesc să se transforme într-un partid agrarian** ; dar **nu pot înțelege ca acest partid să-și renege programul , pentru a lua locul partidului liberal**, transformându-se în apărătorul băncilor putrede , cari au adus numai rău în țară și care pervertesc numai rău pentru viitor " (apluze la opoziție și unele bănci ale majorității) (p. 1653)

D.Moldovan / oct.'32

15.) N.Mischie (PNT) - Ilie Lazăr (PNT -Maramureș) , la Conversiune , 2 oct.'32

(DAD, MO 41, 2 oct.'32, p. 1601-1604)

[LD : amărât, necăjit, mâhnit de graba cu care se dorea impusă legea ; frământat de inconsecvența PNT : în opoziție, la alegeri , la guvern ; fără să-l numească , are aluzii dure la adresa lui Mihalache (care , de când începuse sesiunea , plecase la băi, în străinătate)]

- **Mischie** : Dta ești deputat la un județ foarte sărac. Am vorbit cu oamenii de acolo. Sunt f. îngrijorați.

Dta ești în dezacord cu opinia publică de acolo , **cu alegătorii d-tale !**

- **Ilie Lazăr** : Este județul cel mai sărac.

40% din populație reprezintă populație " străină " ... dar am obținut 67 % din voturi .

- **Mischie** : pentru că **la alegeri ai vorbit altfel de cum vorbești acum** (**apaluze la opoziție**)

- **Ilie Lazăr** : Eu nu fac demagogie ala Moldovanu și Popov ...

- **Mischie** : Ce nu-mi pot explica este **schimbarea la față a d-tale, de la opoziție la guvern...**

- **Ilie Lazăr** : Este o deosebire între mine și dta , privind **apartenența și disciplina ca om de partid.**

- **Mischie** : Înțeleg și eu disciplina de partid , dacă nu mă sustrage angajamentelor față de alegători .

Am o mare durere pentru că văd că **această lege este pornită de la unii conducători ai partidului nostru**

[**aluzie Maniu**] în frunte cu veșnic surzătorul ministru al Finanțelor [**GGMironescu**]

Dar am o mare bucurie că în sânul partidului se mai găsesc **oameni care se gândesc la alte soluții "**

[**aluzie la Gr.Iunian**] "**Am o durere** pentru că aceștia [**țărăniștii , Mihalache**]

- cari sunt altfel decât cei de la care a pornit proiectul [**ardelenii**] - în luptele grele pe care le ducem ,

ar trebui să mai lase plimbările și căutarea de sănătate pe meleaguri străine și să stea în mijlocul nostru "

și **când vine unul , să nu plece ceilalți , ci să stea toți**, în permanență, și **să ne dea ajutor** , cu inteligența și autoritatea lor, **nouă, celor mici.**" Dându-ne nouă acest ajutor, ar ajuta populația săracă,

și **țărani nu și-ar pierde total încrederea în partidul nostru .**

N.Mischie / 2 oct.'32

16.) Horia Tâlpianu (PNT-Dolj) , la Conversiune , 2 oct.'32

(DAD, MO 41, 2 oct.'32, p. 1608-1609 ; MO 42, 3 oct.'32, p. 1620-1625)

Intervenții **Gr.Iunian**

[LD : apărât de Mischie, respectat de **Gr.Iunian** .

Prezintă situația din Dolj, cu extrase din discursul lui **Armand Călinescu la Conversiunea -Argetoianu**]

Vrea să examineze **Proiectul GGMironescu** , raportat la **programul PNT**, la Manifestele din alegeri ...

Este mereu întrerupt ... Ședința condusă de **I.Pelivan** (vicepreșed. Cameră)]

- **Gr.Iunian** : Dle președinte ! **Facem discuție serioasă sau simulacru ?**
Când se ridică un coleg de talia și valoarea dlui Tâlpianu ;
Când se face ecoul unei analize obiective , din sânul majorității care vrea să înțeleagă ;
Îl siliți să vorbească în fața băncilor goale ? ! Vă rog amânați dezbateră !
- **I.Pelivan** : amână dezbateră . - a doua zi -
- **H.Tâlpianu** : **Conversiunea -Argetoianu a avut acordul tuturor partidelor ;**
Contribuția PNȚ a fost remarcabilă și substanțială : **Armand Călinescu, Ion Mihalache ;**
În **Programul și Manifestul electoral al PNȚ** , în **Declarația guv.Vaida** ,
PNȚ a promis păstrarea conversiunii de drept , și îmbunătățirea pentru celelalte categorii.
Prin noul proiect, PNȚ nu s-a ținut de cuvânt .
El nu va vota legea .
- **N.Mischie** : Avem credința că **acest p.d.v. este îmbrățișat de cei 10 deputați de Dolj.**
- **Voci PNȚ** : Aplaudă opoziția !
- **dr.Lupu** : Vom face totul pe față !

Tâlpeanu / 2 oct.'32

17.) **N.Penescu - Gr.Iunian** , la **Conversiune**, 2 oct.'32

(DAD, MO 41, 2 oct.'32 , p. 1593- 1601)

[LD : vezi la fișier **Economie** , **datele economice** .

Prezentare sistematică a **doctrinei "România -stat agrarian "** ,
Contra : **politicii economice a PNL** , a **devizei " Prin noi înșine "** , a **industrializării** ;
Aprecieri pozitive privind **stabilizarea făcută de Vint.Brătianu și , apoi , PNȚ**
Respingerea teoriei "inflaționiste " a **dr.Lupu** , pretinsă de " stânga " , în **realitate anti-economică, anti-țărănească**]

- **N.Penescu** : **Eu mi-am adus contribuția modestă la făurirea doctrinei partidului**
și am mai multă încredere în ea, **decât în teoriile dvs.** cari ați apărut ca
" apărători improvizați ai țărănimii " (**aplauze la PNȚ**)
- **Gr.Iunian** : Probabil ați aflat că **împărtășesc o anumită soluție pe care o combateți .**
Nu vi se pare excesiv **să învinuiți** cu atâta largime de apreciere
pe acei care împărtășesc un alt p.d.v. decât al dvs ? ; și nu vi se pare oarecum pretențios
să credeți că **de la dvs.** avem să aflăm care este **crezul partidului ?**
Eu v-aș ruga ca, în aprecierile dvs , **să fiți mai prudent .**
"În ce privește **rolul efectiv** pe care **fiecare dintre noi l-a avut în sânul partidului** pentru
apărarea țărănimii ,
cred că **îl pot revendica cu cel puțin tot atâta drept ca și dvs.,**
și ca și oricare altul, din cei ce împărtășesc p.d.v. al dvs. "
Am ținut să fac această precizare , pentru că **dvs știți punctul meu de vedere ;**
m-ați avertizat că veți susține altul și că, în felul acesta , **ați ținut să-mi dați un răspuns**
anticipat "
(**aplauze la opoziție !**)
- **N.Penescu** : Mulțumește pentru întrerupere .Nu se referă la el. " Cum o să fac eu, o
asemenea apreciere
pentru **omul** care a fost întotdeauna , pentru noi, tineretul, **una dintre cele mai frumoase**
figuri
ale mișcării democratice și național-țărănestre ? Cum vă puteați închipui dvs.,
că puteam să aduc o învinuire în felul acesta **lui Grigore Iunian ? ."**
Nu meritam acest exces de neîncredere .
Cuvântul meu a fost pentru toți cei cari - "regret că sunt astăzi în compania dvs." -
cum este de pildă **fostul raportor la Legea -Argetoianu [Vasilescu-Valjean, acum PNA]** ,
cari " n-au avut **nimic comun cu interesele țărănimii** " , și
" s-au transformat **peste noapte în apărătorii ei !** " [-----]
Enunță (dar nu explică !), de ce este **adeptul**
formulei "statului țărănesc " al amicului Ernest Ene
(care , spre deosebire de PNL , care dorește devierea spre "industrialism "

dorește protejarea agriculturii) [-----]

Cu privire la **Conversiune** , consideră că **Proiectul GGMironescu** are nevoie de modificări

;

nu aceasta era " calea " ; că datele de la judecătoria se schimbă și mai trebuie așteptate ;
trebuie dezbătut, chibzuit , îmbunătățit ; trebuie întărit, în orice caz, creditul (**aplaude la opoziție**)

N.Penescu / 2 oct.'32

18.) **I.Florea (PNȚ-Basarabia) ,discurs la Conversiune , 3 oct.'32**

(DAD, MO 42, șed. din ? oct.'32, p. 1654-1655)

[**Este jurist de profesie ; semnalează și el pasul înapoi făcut de legea GGMironescu , în defavoarea țaranului , care primise asanarea unei jumătăți din datorie!]**

▣ **Conversiunea**

/ În sistemul **legii Argetoianu** (19 apr.'32) , era prevăzută în termeni expres **conversiunea de drept** ,

pe categorii de debitori, așa cum cerea practica juridică .

Legea Argetoianu , avea prezumția legală că , pentru agricultorii sub 10 ha , **jumătate din capital** îl reprezentau **dobânzile acumulate** .

Susceptibilitatea constituțională era menajată pentru că nu se opera cu confiscarea capitalului, ci **cu confiscarea unei dobânzi acumulate**.

Această prezumție legală constituia **baza juridică a legii Argetoianu**

/ **Legea GGMironescu , anulează conversiunea de drept**,

subordonând-o îndeplinirii anumitor operațiuni greoaie și costisitoare

(preschimbarea poliței, acordul creditor -debitor) .

Astfel, procedura asanării datoriilor agricole, se preschimbă într-un "gallimathias" juridic. (**explică în termeni tehnici**)

/ Legile trebuie să aibă un caracter obligatoriu , nu facultativ,

și nu trebuie să cuprindă dispozițiuni legale care cuprind sfaturi , îndemnuri , (art .5, 6 din Proiect)

care reglementează **un iluzoriu contact** între creditor și debitor

/ **Emanciparea** pe care a primit-o țaranul prin legea Argetoianu , **a fost anihilată**, obligându-l la o aservire economică față de creditor.

Țaranul este obligat să-și preschimbe , la anumite intervale , **polița** ,

altfel **cade din beneficiul conversiunii**

Creditorul capătă un **avantaj din nepreschimbarea poliței** ,

și atunci ce interes ar avea ?! (p. 1655)

I.Florea / oct.'32

19.) **M.I.Gheorghiu (PND) discurs la Conversiune , 4 oct. '32**

Declarația PND - N.Iorga

(DAD, MO. 42, șed. din ?oct. , p. 1647-1648)

[LD : Avocat.Laudă legea guvernării Iorga ; rezultă că a fost, cîndva la PNȚ ; probabil a plecat cu Iorga la ruperea fuziunii ; pare un " țărănist " convins ; accente naționaliste contra experților străini .

Se plînge că , în sală, erau cca 20 deputați.]

▣ **Legea GGMironescu**

- **C.Algiu** : Cînd te va auzi șeful d-tale că-l lauzi pe d.Argetoianu, o pățești ! (**Ilaritate**)

- **M.Gheorghiu** : Nu-l laud, eu arăt avantajele legii trecute , **față de pretinsele avantaje ale legii de față**.

Nu spun că este perfectă legea din 1932, dar poate fi îmbunătățită de dvs., și văd că , în loc să-l

aduceți îmbunătățiri,

vă ocupați de risipitori. Veniți cu moratoriul general pentru lumea și spuneți :
tot ce este agricultor (indiferent de dovada ce o face) dacă plătește dobânzile un an și jumătate ,
beneficiază de moratoriu.

Ați luat angajamentul în alegeri să menajați pe țărani, și , prin această lege,
ii sugrumați, îi îngenuncheați, și **încurajați pe risipitorii** cari, la 100-500 ha, au contractat datorii

cu mult mai mari decât valoarea pământului , cheltuind bani pe orice, afară de agricultură.

Iată la ce anachronism ajungeți , menajați pe risipitorii care s-au împrumutat și cu banii împrumutați

au plecat în străinătate , și omorîți pe țărani .[...]

Vă spun : gîndiți-vă de două ori cînd votați proiectul , ca să nu vă distrugeți pentru totdeauna .
Mi-ar părea rău să văd dărîmată clădirea [PNT] la a cărei înălțare am contribuit și eu, poate, cu ceva .

- **C.Algiu** : Poate vrei să te întorci .

- **Gheorghiu** : Nu ! dar vă compătinesc că mergeți spre distrugere .[...]

dvs vă preocupați numai să aruncați praf în ochii lumii, să spuneți :< iată , ne-am ținut promisiunile.> [.....]

dvs ați votat pe față legea [Argetoianu] , făcînd declarații de la tribună , prin d.Mihalache .
Astăzi **aveți dvs autoritatea să înlăturați aplicarea legii** , prin proiectul de față ? **Nu aveți.**
[.....]

Gheorghiu / oct.'32

▣ **Experții străini și conversiunea**

Dvs nu vă dați seama că, votînd acest proiect de lege , înscrieți în istoria neamului **o pagină rușinoasă**

(**proteste la PNT**).Da, Da ! și am să mă explic." [.....]

prin concesiunile ce faceți, ne dați pe mîna cămătarilor și a finanței străine ,

ca să se spună că **România nu e decît o țară vasală țărilor din Apus.**

Ce autoritate mai avem noi, țară independentă, cînd recurgem la împrumuturi de consumație,
și cerem să vină experți străini să ne verifice ?

Nu numai aîft, dar chiar să-și impună punctul lor de vedere , să ne oprească de a legifera în țara noastră,

așa cum ne duce capul, și ne dictează interesele noastre ?

Apoi, dlor, dacă interesele noastre [...] ne dictează să salvăm agricultura , fiind țară eminentamente agricolă,

cum putem noi să ținem socoteală de **ordinul acelor bancheri care v-au impus dvs :**

< abrogați legea conversiunii , că altfel nu vă dăm împrumutul de consumație ! > [...]

Acest lucru nu constituie **mai mult decît o subjugare economică ?**

[.....]

un partid ca al dvs , născut din suferințele acestei țări , pentru a îndrepta răul, un partid democrat ,

în care țara, pe vremuri , și-a pus toată nădejdea și toată încrederea , să vie cu subjugări de felul acesta ? (p. 1647)

I.M.Gheorghiu / oct.'32

20.) N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2) , discurs la Conversiune , 3 oct.'32

(DAD, MO. 42, șed. Din 3 oct. '32 , p. 1640-1645)

" La Conversiunea Argetoianu , eu eram gelos , fiindcă m-am izbit de toate amendamentele grupului PNT :

Rădulescu-Mehedinți, Ghelmegeanu, Armand Călinescu, DRloanițescu , adevărați luptători în Parlamentul Iorga.

Atunci **ați apărât cu totul alte principii** [!!!!] Am păstrat toate dezbaterile .Vreau să fac un studiu privind principiile programatice ale partidelor politice , la noi ." (citează pe larg din considerațiile lui Armand Călinescu ,

arătfnd cum ele sunt părăsite în Legea

GMironescu)

D ce **GGM a venit cu totul alte principii**, cînd **cele vechi erau mai bune ?**

- **dr.Lupu (PT)** : Este secretul timpului !

- **Bordeni** : Într-adevăr un mare secret al timpului ! De ce **ați aruncat toate principiile acele bune** ,

le-ați lăsat la poalele dealului Patriarhiei , cînd ați deschis această sesiune ? **Cui aparțin aceste idei noi ?**

Lui Ghelmegeanu ? Călinescu ? Mihalache ? Altora ?

- **Mischie (PNȚ)** : " Imposibil , nu sunt ale d-lor ! " (**ilaritate**)

- **Bordeni** : Nu cumva , dvs., **majoritate** și **guvern** , **sunteți tăiați în două** pe principiile acestei materii ?

Nu cumva , **atunci**, **programul și principiile** erau ale **ramurei țărăniște** și **acum** principiile sunt **ale ramurei ardeleni** ?

Eu am această impresie și **rău faceți pentru omogenitatea partidului** dvs.,

fiindcă constat aici multe elemente de sînga care sunt împotriva acestor principii !

Cred că **era mai bine ca ardelenii** să se ia după **principiile țărăniștilor din Vechiul Regat** , căci erau **mult mai sănătoase**. **Acum** Proiectul dvs. este cu totul contrar acelor idei

și **nimeni nu pricepe** de ce **ați dezbrăcat o haină** pe care o aveți , și **ați îmbrăcat, alta ?**"

Experții nu v-au dat-o, așa ați declarat .Nu este de la dînșii ? Este de la dvs ? De la care din dvs ?

- **dr.Lupu** : Da la Hala Vechiturilor ! (ilaritate)

- **I.Manolescu -Strunga** (PNL-1) : Anterul lui Arvinte . (ilaritate)

- **Bordeni** (PNL-2) : Da, mereu se rupe, în fiecare zi ! **La Legea Argetoianu** , votul s-a făcut nominal

(**citește din MO de anul trecut**) Au votat nominal : Călinescu, Crișan, Ghelmegeanu, DRI, Ed.Mirto,

Voicu Nițescu - uite d-lor , a votat și Ardealul ! (ilaritate)

- **Armd.Călinescu** : (subsecretar de stat) (**care face, face ...**) Tocmai acum ai descoperit ?!

- **Bordeni** : D.Mihalache a mai venit și cu o declarație , ca să explice că a votat "pentru" .

Și-au mai venit și alți **absenți** la votare să afirme că ar fi votat " pentru " .

Și "pentru pentru " ... **ați votat cu toții legea!** Prin ce minune , după cîteva luni ,

legea aceea nu mai este de aplicat și veniți cu alta ? . În numele PNL-2 , cere amînarea legii.

N.Constantinescu -Bordeni / 3 oct.'32

21.) Dinu Simian (PNȚ , pro-iunianist) , la Conversiune , 4 oct.'32

(DAD, MO 43, șed. 4 oct.'32, p. 1679- 1684)

Evocă **contribuția PNȚ la îmbunătățirea Conversiunii Argetoianu** ;

subliniază **satisfacția** pentru obținerea **conversiunii de drept** (până la 5 ha) ;

evocă pe **Ghelmegeanu** care , în apaluzele PNȚ , **cerea extinderea conversiunii**

până la proprietățile de 25 ha .

" **DI Argetoianu** a avut marele **merit** care va rămâne la activul d-sale, de a fi avut curajul să prezinte

Țării Românești **proiectul de lege** pe care l-am votat cu toții.

A fost o solidaritate a tuturor partidelor în acea Cameră !

Singurii ce s-au împotrivit - Partidul Conservator -

- **G.Ștefănescu -Goiceanu** : La Legea Argetoianu , **țărăniștii** (Călinescu, Ghelmegeanu etc)

au fost de acord cu ea. **Ardelenii** - exceptând Voicu Nițescu - **s-au abținut** , părăsind în ziua votuluiParlamentul :

Maniu "retras " ; Ștefan Cicio Pop și M.Popovici (înSenat) Tilea, Urdea etc În Cameră.

- **Dinu Simian** : Vă rog să **lăsați intriga deoparte** .În Cameră , voturi contra au dat doar

conservatorii dlui Filipescu .

- **V.Serdici** : Diferența este că cei de la Liga Vlad Țepeș au avut curajul să voteze contra !
- **Voce PȚ : Ardelenii nu au avut acest curaj !**
- **Dinu Simian** : Apără ardelenii, nu se lasă antrenat în capcană ... dar **apără și conversiunea de drept** .

"De la această atitudine **nu mai putem să deviem astăzi**, când suntem la putere "

După venirea la putere, s-a zvonit că se va știrbi conversiunea de drept, și atunci...

noi am mers în mijlocul alegătorilor să-i liniștim.

Să te atingi de conversiunea de drept este să te atingi de un bun comun, de un lucru sfințit , care nu mai aparține voinței acestei Adunări .

Mă surprind unii onorați reprezentanți care judecă după fieful lor electoral , când nu pot surprinde gândirea întregii suflări românești .

Cum nu se produce în sufletele lor o înfrigurare când aud ce spun ceilalți oratori ?

Să modifici o lege cu caracter social - care a fost dătătoare de liniște - trebuie să ai argumente puternice ! Nu este cu putință să închidem ochii ! "

Dinu Simian / 4 oct.'32

22.) Gr.Iunian (încă în PNT) , la conversiune, 4 oct.'32

(DAD, MO 43, șed. Din 4 oct.'32, p. 1684-1696) **Vezi obligatoriu fișier PRT**

▣ **Autobiografie politică**

Este de **20 de ani parlamentar** [1912 !] , dar niciodată nu a fost chinuit sufletește ca acum.

A apărât cu demnitate opinii democratice și naționale, alături de prieteni de aceeași credință.

Astăzi , este îndurerat pentru că se află , în apărarea democrației și demnității naționale , alături de adversarii de până azi, împotriva tovarășilor de luptă de până ieri.

Trage încă nădejdea că nu este vorba de deosebiri de concepții , ci de o neînțelegere , izvorâtă dintr-o grabă de procedare , și că se va ajunge la o înțelegere , pentru păstrarea unității partidului.

Speră că echivocul ivit, va fi înlăturat și că PNT își va încheia rândurile.

Gr.Iunian

▣ **Conversiunea GGMironescu**

Proiectul lui GGM , "sub o înfățișare blajină " , "având aerul că cuprinde o simplă amânare " , În fond "reprezintă o **restrângere a legii Argetoianu** " , "o **înfrângere a conversiunii de drept** " .

Proiectul este " o **greșală, o abatere de la Programul PNT** " , mai grav , " o **abatere de la angajamentele față de alegători** , pe baza cărora am primit mandat de deputați. "

[**analiza cauzelor economice care au dus la criza actuală - vezi la fișier Economie**]

/ Virulent atac contra poiticii economice a unor state, prin spolierea altor state prin împrumuturi ;

/ Virulent atac contra experților străini ; pledoarie pentru **restabilizarea leului , prin inflație**]

Inițiatorul acestui Proiect este onoratul președinte al partidului nostru, d.Maniu !

- **Voci PNT : Trăiască d.Maniu !** (**apaluze prelungi, bravo , la pNT**)

- **Iunian** : [**citând niște opinii ale lui Maniu, privind interesele naționale ...**]

A venit momentul să ne convingem că **prima cale** [**ajutorul străin**] **nu ne duce la succes** .

De acord cu d. prezident , vă rog să **constatați că drumul bătătorit nu ne-a dus la lumină.**

[**oferă date, cifre, face eforturi să spargă coeziunea majorității în jurul guvernului , să o determine să respingă legea GGMironescu**]

Proiectul dvs este deja condamnat , respins.

Gr.Iunian

▣ **În apărarea Programului .PNT**

-**Gr.Iunian** : Se poate , totuși , ca GGMironescu să obțină numeric votarea legii .

Lipsa de valoare morală a legii , nu va putea fi contestată.

"Nu trebuie să uităm un lucru : **noi ne aflăm aici** , majoritatea aceasta compactă , **beneficiari ai unei dispoziții imorale , din legea electorală !** (**ilaritate, aplauze la opoziție**)

- **D.Mann** (preot, PNȚ, ardelean) : **Dle Iunian , nu este imoral ce faci dta** , fiind din majoritate , **să vorbești așa cum vorbești ?**

- **O.Goga** : Dle Iunian , te dă afară popa Mann ! (**ilaritate**)

- **Iunian** : Dle Mann , mă surprinde întrebarea dvs.

"Sunt înăuntrul partidului și rămân înăuntrul partidului " (**aplauze la PNȚ**)

pentru că **sunt cu Programul și sunt înăuntrul Programului ... "** (**aplauze, bravo , la PNȚ**)

- **I. M. Leon** : **Ardelenii nu aplaudă !**

- **Gr.Iunian** : ... **rămâne în afară de partid cine rămâne în afară de Program.**

Nu suntem adunați - îmi pare rău că mă provocați să aduc această lămurire -

n-am socotit că suntem adunați într-o asociație.

Suntem un partid politic, adunați pe temeiul unui program "

Apăr aici și acum , ca totdeauna , **"aceeași convingere democratică ce m-a adus în acest partid "**

- **I.Răducanu** : roagă pe părintele Mann să vie în rândurile majorității

- **Voce PNȚ** : îi place să stea colo, aproape de banca ministerială ...

- **Gr.Iunian** : **M-am înfățișat în alegeri cu un Program , aici apăr acest Program.**

Îl voi apăra cu tăria convingerilor și în contra oricăror împotriviri "

Vom merge înaintea alegătorilor și ei vor hotărî "**dacă suntem sau nu suntem în partid "**

(**aplauze la unii PNȚ și la toată opoziția**)

Gr.Iunian /

▣ **Popularitatea partidului**

▣ **Disciplina partidului**

"Este ușor de dobândit o popularitate dar este și mai ușor de pierdut.

Noi am făcut această tristă experiență. **Am avut cea mai frumoasă popularitate** la care se poate râvni

și, poate , fără voia noastră , cu mici greșeli, lucrând în condiții deosebit de grele , suferind consecințele acestor condiții grele în care am guvernat ,

am fărâmat , în bună parte , această popularitate . Alegerile trecute o învederează.

Se poate ușor câștiga încrederea masselor și mandatelor ;

dar important este ca, în opera de guvernare , să păstrezi contactul permanent

cu ceea ce consideră masele ca interesele lor legitime .

Cu atât mai mult cu cât ele **au fost exprimate în Program și propaganda electorală "**

Grija noastră , aici, nu este să păstrăm o disciplină "severă " , aspră

ci " o disciplină morală " pe care ne-o impun convingerile , datoria , angajamentele "

(**aplauze unele bănci PNȚ și toată opoziția**)

Opinia publică respinge Proiectul GGM ; să vă retrageți proiectul !

Gr.Iunian /

Restabilizare prin inflație

O singură categorie va avea de suferit de pe urma inflației : posesorii de numerar .

Dar poate fi condamnată o țară întreagă să sufere , să ducă calvarul pus în spinare ,

pentru a fi ocrotiți teaurizatorii ? (**aplauze prelungite la opoziție și parte din PNȚ**)

Dar această **categorie nu a făcut nimic : ține banii în safe sau la ciorap și în fiecare lună se uită la indicele de scumpete și spune : < Mulțumescu-ți Doamne că văd capitalul meu sporit**

fără nici un fel de trudă ! > (**aplauze prelungite la opoziție și partizani**)

Sigur, **nu sunt puțini.Dar această categorie poate să sufere !** Nu avem să-i plângem suferințele !

A câștigat valoarea fără nici o trudă . N-a avut nici un rol activ în economia națională , ba a avut un rol nociv, accentuând **penuria de capital, blocând circulația monetară .**

* **Grigore Iunian .**

După consfătuirea majorității (5/ 6 oct.) **amicii lui Iunian s-au arătat deprimați.**

Ei au fost surprinși de căldura cu care Mirto a pledat pentru proiectul guvernului .

Unii , la apelul de disciplină , au anunțat că se vor supune.

Alții, se mențineau la punctul lor de vedere, **hotărîți să voteze "contra" .**

/ Pe culoarele Camerei, s-a discutat mult efectul pe care **rezistența grupului Iunian** îl va avea asupra unității partidului. Numeroși **fruntași** se sileau să convingă și pe unii și pe alții , că această unitate trebuie păstrată cu orice preț.

Amicii lui Iunian, însă, spuneau că , în urma celor petrecute , menținerea unității va fi dificilă.

Se făceau **poantaje** pentru a se ști cîți parlamentari rămîn în jurul lui Gr.Iunian.

/ Plănuiseră o masă comună la restaurantul " Eminescu " ,

dar ședința durînd pînă tîrziu... masa a fost contramandată.

Totuși, după ședință, **mai mulți amici ai d-lui Iunian, deputați și senatori,**

au luat masa împreună la restaurantul " Leul și cîrnatul " : I.Răducanu, Virgil Potîrcă,

Gică Măcărescu, Dinu Simian, Nestor Badea, Mișu Paleologu, Nicu Graur,

Vasilescu Notara, Priboianu, Mischie, Moldovanu, col.Georgescu

În total **45 de parlamentari.**

În cercurile politice se vorbea că **ruptura pe față se va produce.**

Mai ales **deputații olteni, vreo 20 , - se spunea - vor urma pe Iunian.**

Gr.Iunian / 4 oct.'32

23.) **C.I.C. Brătianu (PNL-1) - la conversiune - 4 oct. '32**

(DAD, MO 43, șed. Din 4 oct.'32, p. 1696- 1701)

[LD : **atenție ! de la aceste poziții - se susține - i s-a tras lui Duca !**

Atenție ! Consens PNT-PNL în această problemă Atenție la triada Cuza - Lupu - Goga

LD: **respectarea angajamentelor ptr. străinătate ; politică economică interdependentă de rel. economice -financiare mondiale]**

▣ **Datoria externă**

▣ **Interdependențe economice și politice**

- **CICBrătianu** : Ce s-ar întîmpla **dacă nu plătim datoria externă** ? Mulți consideră asta ușor : ne degrevăm de 6 miliarde ! Dar ... **putem noi să nu plătim ?**

Suntem noi o țară , atît de consolidată politicește , încât să facem abstracție de toate celelate ?

- **ACCuza** : **Amânăm plata** , nu o suprimăm !

- **CICBrătianu** : **Asta este altceva !** ; se poate face cu **consimțămîntul creditorilor** , nu cu inflație .

- **IGDuca** : Aceasta se poate obține printr-**o politică economică sănătoasă** , internă .

- **Goga** : De oameni care au mâinile libere !

- **Duca** : **Nu cu anarhia financiară de astăzi .**

- **CICBrătianu** : Acum, pe plan mondial, **țările au recurs la contingetare** : asigurarea unei cote de import

cu țara cu care se fac legături economice . De la clauza "națiunii celei mai favorizate " ,

s- a trecut la această contingetare , care **depinde de bunăvoința țărilor importatoare .**

De aceea **exportul nostru depinde de relațiile economco-financiare și politice** cu diverse țări.

Oricînd **ni se pot închide debușeele** , fiind siliți să trăim închiși în propria noastră țară .

Putem noi rupe relațiile politice , care sunt legate cu cele economice ?

Toate statele , cînd își reglementează problemele politice , încep cu reglementările economice.

Noi, **dacă tulburăm relațiile economice** , mai putem conta pe **sprijinul politic** , din ce în ce

mai greu de obținut ?

- **ACCuza** : Nu văd prea bine sprijinul.
- **Voce PNT** : **Este foarte mare !**
- **dr Lupu** : Nu confundați statul cu comerțul !
- **CIC Brătianu** : Dvs credeți că **vrăjmașii noștri** , dacă ne-ar ști cu relațiile slăbite și nesprrijiniți , **nu ne-ar ataca ?**
- **Goga** : **Integritatea teritoriului nostru nu este un comerț de schimb !**
- **Voci PNT** : Dar n-a spus nimeni asta !
- **CICBrătianu** : Toate sunt în legătură. **"Interdependența politică este legată de cea economică**

în acest moment și **toate țările pun chestiunea economică înaintea chestiunii politice "**

Prima condiție a unei economii sănătoase este un **buget echilibrat**. A doua condiție : **balanța comercială echilibrată**.

Cum s-o faci echilibrată , dacă ești în conflict economic cu țările care îți asigură această balanță ?

Se mai cere și **concursul marii finanțe internaționale** .Mica noastră circulație monetară cum poate fi menținută

pe piața internațională ? **Să nu avem o idee prea exagerată față de puterile noastre financiare și economice !**

CICBrătianu

▫ **Conversiunea**

[**Atenție LD : fără echivocuri ! direct ! grija de credit ! Ajutorarea debitorilor mari !**]

Agricultorii debitori sunt într-o situație grea și **trebuie ajutați**.

Agricultura -principala ramură a României - **nu poate fi lăsată să se ruineze** , când criza agricolă se dovedește de durată.

Dar acest echilibru trebuie făcut printr-o **lege economică folositoare**.

Nu ca legea Argetoianu care duce la ruina completă a creditului ,

dl.Argetoianu spunând că credituleste deja ruinat ... așa că ...

Este ca și când un doctor , la căpătăiul uii bolnav , nu-i mai dă medicament ci otravă , zicând că și așa o să moară !

În toate țările **debitorii sunt ajutați , fără a distruge pe creditorii lor !**

De aceea PNL a insistat , și la Legea Argetoianu, că este nevoie de finanțarea Conversiunii .

Noi am propus :

- **Ajutorarea debitorilor cu dobânzi mari ;**
- **Reparația pagubelor pe seama creditorilor , făcută cu discernământ ;**
- **Instituțiile agricole , băncile populare , Creditul Funciar Rural , Casele de credit agricol, au portofolii agricole 100 % . Ele , care au ajutat cel mai mult agricultura , nu pot suferi cel mai mult , nu edrept !**

Trebuie să ruinăm aceste instituții ? Desigur că nu, ar fi o mare nedreptate .

Mai este și **principiul respectării contractelor , a angajamentelor** .Nerespectarea lor , are un efect fatal asupra încrederii , atât în interior cât și în exterior .

Asta duce , inevitabil, la **fenomenul ascunderii banilor, la exportul de capital, plasarea în devize străine .**

Să nu vă mire că **străinătatea a reacționat contra Conversiunii noastre !** Este vorba de **aceeaș neîncredere :**

cum să se mai acorde credite unei țări care ... nu-și onorează angajamentele !?

De aceea , nimeni nu mai vrea să-și plaseze banii la nou. !

Este destul să asanezi debitorul ? Nu ! **"Trebuie să menții creditul, pe viitor "**

Să respecti contractele , angajamentele .Să dai încredere capitaliștilor.

O țară nu poate trăi fără credit.

"O țară care-și distruge creditul intern și extern,este o țară destinată morții

"

Sigur că **este nevoie de convertirea datoriilor** .

**Conversiune nu înseamnă micșorarea datoriei , iertarea datoriei , ci ... prelungirea ei ,
dintr-o datorie cu dobândă mare , pe termen scurt ;**

într-o datorie cu dobândă mică , pe termen lung.

PNL a înscris în Programul său , încă din 1930 , acest lucru. **Rezolvarea , nu amânarea .**

Ori ... Conversiunea GGM nu rezolvă , ci amână !

PNL nu va vota Legea GGM . Dvs sunteți ca omul de pe mal

care trebuie să scoată **piatra aruncată de altul în gărlă !**

Vă țin pe acest mal oarecari curente din partidul dvs.

Nu puteți scoate piatra din gărlă ! (aplauze prelungite la PNL)

CIC Brătianu / 5 oct.'32

24.) Al.Ceaușian (PNT , ardelean) , la Conversiune , 5 oct.'32

(DAD, MO 44, șed. din 5 oct.'32, p. 1715- 1719)

[LD : **ura antiliberală și antiregăteană a lui Ceaușianu îi pierde judecata !**]

▫ Legea GGMironescu

Legea asanării datoriilor , **este o lege socială** . O socotește așa dintr-o convingere adâncă , nu cum se aruncă bănuiala că ... ardelenii ar fi contra ei !

Legea este socială . **Și în Ardeal sunt debitori : peste 500.000 , cu peste 3 miliarde lei datorie .**

Dar **tot în Ardeal** , la asanarea judiciară , **sunt 211inși , cu peste 4 miliarde datorii ,**

"pirai ai Conversiunii " contra cărora ne ridicăm . (**aplauze la PNT**)

[-----]

Respinge argumentele lui Iunian , pentru restabilizare .

Apără , însă , și el , **conversiunea de drept** , pentru ca țara să fie liniștită .

Consideră că **legea GGM are tocmai acest merit [!!!!]** ...

va înlesni **reconcilierea dintre creditori și debitori** ,

înlăturând intervenționismul brutal al statului .

Ceaușian /

▫ Războiul economic

▫ Bancocrația PNL : " Prin noi înșine !"

Războiul economic mondial nu se duce cu arme sângeroase , dar **are victime și jertfe** .

În acest război , **poziția țării noastre este tragică** pentru că **la conducerea statului**

s-au impus concepții care nu cadrau cu dezvoltarea firească a țării [...]]

Ne aducem aminte de **formula magică națională < prin noi înșine >** ,

de **acea formulă autarhică , în dosul căreia , noi , ardelenii ,**

știam că se ascunde expresiunea bancocrației .

Scopul era ca toate bogățiile din provinciile alipite să fie acaparate ,

ca , într-un decurs oarecare , **să se țină aceste provincii sub cnut vreme suficientă**

pentru **înstăpânirea bancocrației și la noi , în provinciile alipite ,]!!!!**

aducând cu sine imoralitatea de a culege 30-40 % dobânzi pe spinarea agricultorilor "

(**Aplauze prelungite la PNT**) Al.Ciaușian / 5 oct.'32

25.) Consfătuirea majorității parlamentare // să se voteze Conversiunea ! // 6 oct.'32

Apelul lui **Maniu , Vaida , Mirto , Bonțescu** .

("Dimineața " , 7 oct.'32)

[**Ședința se ține la ora 15 , după amiaza , înaintea supunerii legii la vot**]

Iuliu Maniu / 6 oct.

▣ **Votarea conversiunii !**

" Necesitatea consfătuirii de astăzi stă în aceea că **trebuie să hotărîm o atitudine clară a majorității parlamentare** , în fața situației extraordinare create prin lupta foarte puternică a **opozității** față de conversiune. [?!?]

Eu cred că nu e necesar să arăt mai de aproape pentru care **trebuie votat proiectul**.
Atît țin să spun : **se impune o absolută solidaritate și disciplină** în jurul proiectului pentru **modificarea conversiunii** , impus de necesitatea vremurilor grele prin care trecem.

Aurel Vlad / 6 oct.

▣ **Respingerea conversiunii !**

[LD : rezultat că ajunge deputat prin alegeri parțiale , unde a trebuit să lupte cu calomniile contra lui Boilă ;

apără interesele creditorilor, deplasând pe umerii statului ajutorarea debitorilor.
Pledoaria lui , mi se pare de bun simț, realistă , dar]

Și-a spus cuvîntul **în oct.'31**. În alegerile generale recente , **n-a susținut legea și a pretins abrogarea ei**.

A susținut că **statul trebuie să ajute debitorii**, fie săteni, fie orășeni.

Legea conversiunii trebuie să aibă **3 condiții : să fie constituțională , să nu aibă principii bolșevice, și să nu distrugă creditul**.

Conversiunea "de drept " , nu se poate menține , pentru că **distruge creditul**

Proiectul GGM nu este suficient, pentru că **nu asigură creditul** .

"Deci **nu-l pot vota** , hotărît să trag toate consecințele din votul meu."

- **Voce** : " Sunteți majoritar ! "

- **Vlad** : " Dar **majoritatea s-a creat și grație concursului meu**,
fără care guvernul n-avea prima . (Murmure, proteste)

Încă înainte de venirea experților (sept.) , și-a fixat punctul de vedere ;
experții au avut același p.d.v.ca el

)): **"Dvs , din rațiuni electorale și apreciind greșit partea socială ,**

ați luat un p.d.v. greșit . Sunt ferm convins că masa electorală , dacă ar fi informată,

ar da 60% contra legii. Nu-i exact că toată țărănimea este pentru proiect.

Se exagerează numărul datornicilor ; o pătrime din gospodării, n-au datorii deloc ;

[**dă și alte date în aceeași idee**]

Conversiunea de drept va aduce nedreptăți și ilegalități.

În Ardeal, un țăran cu 10 jugăre are o avere de 3-700.000 lei ;

prin urmare , la o avere de 500.000 lei,

are o datorie de 20.000 lei , și acum i se iartă 10.000 ? !

" Dar toți creditorii , nu numai băncile, dar și acționarii și deponenții și debitorii neagricoli, necăzînd sub conversiune, vor fi distruși , provocîndu-se criză.

Sunt 1.500.000 deponenți la băncile populare ;

la "Albina" numărul deponenților este egal cu al datornicilor.

Asanăm mai puțini oameni decât lovim .

Ce dreptate este ca datornicului să i se ierte jumătate din datorie ,

distrugînd toată averea unui deponent ? [...]

Vor fi **loviți cei ce au economisit** -elemente de valoare - și **protejați risipitorii**.

Nu numai cei bogați sunt creditori ; [...] Recunoștința celui ajutat este rară;

dar cel lovit ți va fi dușman toată viața.

Regret că sunt atît de angajat în punctul meu de vedere , încît **nu pot vota proiectul."**

Al.Vaida Voevod / 6 oct.'32

▣ **Necesitatea votării conversiunii**

Mulțumește lui Vlad că a făcut o mărturisire , și nu a adus "procesul" în Cameră.
Recapitulează evenimentele din ultimile 6 luni.

retro ' căderea gov.lorga

Tătărescu l-a vizitat la Cluj. El a crezut că vorbește autorizat de PNL ;
deși adversar, a aprobat felul lui de a vorbi , că ambele partide să lupte pentru răsturnarea
gov.lorga ;

Tătărescu a cerut formarea unei comisii mixte, dar el a fost contra , convins că PNȚ va câștiga la
alegeri.

A căzut gov.lorga , mai curînd decît se așteptau ; a urmat eșuarea misiunii Tătărescu ;

angajarea lui la guvernare

el a fost chemat să facă guvernul electoral , și așa a fost. Dacă s-ar fi retras după alegeri,
își asigura un sfîrșit frumos de carieră politică. Dar ... a cedat din nou,
pentru că nimeni nu voia să se angajeze.

democrația și disciplina

Este recunoscător muncii deputaților, "Dar se arată simptome de descompunere ,
în numele ideilor democratice .

Partidul socialist are disciplină rigidă. În cadrul partidului se discută idei,
dar , după fixarea unei tactici,

nu mai există abateri (aclamații) E ușor să faci critică.

Dar, ori te ridici la jertfa în interesul colectivității, ori n-ai ce căuta în viața politică.

Pînă acum s-a permis să se discute , dar pe viitor fiecare să țină disciplina, altfel suntem o turmă
anarhică.

Conversiunea Argetoianu

" Avem în fața noastră legea conversiunii. În mod **frivol și cinic** s-a aruncat legea în Parlamentul
lorga ;

s-au adus tot felul de dispoziții , după interesul fiecăruia .

Noi am moștenit-o astfel.Legea a fost făcută fără date statistice .

Guvernul de alegeri a dispus să se procure date , și le-ați văzut la megalontosaurii șarlataniei
naționale . "

Vaida / 6 oct.'32

Conversiunea PNT

Se puteau face obiecțiuni , deși s-au pierdut nopți studiind chestiunea.

Cunoștea obiecțiunile lui Aurel Vlad.

Dar... " Noi reprezentăm întreaga națiune și clasele burgheze

dar trebuie să ne gîndim mai întîi la elementul țărănesc obișnuit.

Abia apoi vom căuta să îndreptăm și mizeriile debitorilor orășeni.

Vor pierde și unii și alții.Vor cădea 5, ori 25 % din cei citați de dl Vlad.

Dacă noi acceptăm legea Argetoianu , sau amînam pe a noastră,

găseam nenorocire jos și șarlatanie , sus. [exemplifică]

Trebuia să prezentăm legea.Legea mai are lacune.

Aplicare va arăta ce mai trebuie de îndreptat.**Dar trebuie s-o isprăvim mai repede.**

Corecturi se pot face. Se pot face ameliorări."**e datorie de partid să fie votată. [...]**

unde ajungem dacă fiecare ia atitudine contra **disciplinei de partid ?**

Am compromite posibilitățile constituționale.[...] **Dacă** nu vom proceda astfel,

trebuie să vie alții mai disciplinați decît noi să guverneze . [...]

Vă rog **să votați și să stăruiți să se voteze legea, pentru a face dovada disciplinei "** (aplauze,
aclamații)

Ed.Mirto / 6 oct.'32

▣ Să se voteze legea !

[LD : aluziv și insinuant el le arată ardelenilor "**vărguța** " **solidarității ... este o doză de șantaj**
în apelul lui.]

Prezența lui în guvern a fost realizată telegrafic.Vaida l-a întrebat dacă să primească guvernul.

A spus da, și a promis concursul , fără să pună vreo condiție ; a urmat pilda lui Vaida.
Au urmat critici ; erau întrebați de ce au acceptat ; guvernul s-a arătat solidar cu programul , după ce a analizat interesele de partid și cele electorale .

**"Un țaran spunea că el, fiind de 14 ani în partid, are capital în partid ;
cel nou venit [ardelenii ?] , n-are capital.**

Eu sunt în ramura țărănească din primele zile. Le spun prietenilor cu care am pornit la luptă că avem capital în partid, din sănătatea noastră. Avem în fruntea guvernului, simbolul cavalerismului.

Să ne înăbușim divergențele. Ele vor putea fi satisfăcute la momnetul necesar.

Nimeni din conducere nu se va opune.

Dar pînă atunci, d.Vaida Voevod să simtă că cuvîntul nostru de solidaritate e sfînt.

Votați legea în unanimitate ! " (aplauze)

Victor Bontescu / 6 oct.'32

▣ Ardelenii vor vota legea !

[LD : nu se poate nega că ardelenii... urmau cu devotament pe Maniu și Vaida ...

Asta nu înseamnă că putea fi ocolită deosebirea de " țărăniști " !]

Vorbește în numele grupului ardelean. Între ardeleni , se pronunță adesea deosebiri de vederi și convingeri ;

" dar sunt sigur , cum au fost și conducătorii noștri [Maniu, Vaida]

că solidaritatea noastră e ca granitul munților noștri.

Stîncă se compune din deosebite grăunțe , dar sudate de mii de ani.

Solidaritatea noastră este rezultatul oprîmării de veacuri . dacă în guvernare întîmpinați o critică, să nu vă îndoiiți de solidaritatea și disciplina noastră.

În Ardeal, noi am fost hărțuiți ca lupii ; de aceea suntem și individualiști , dar și solidari, ca și dvs .

- **Mirto** : Vom dovedi că vă întrecem .

- **Bontescu** : Cînd ne exprimăm o părere , este o convingere.

Noi nu suntem conduși de interese personale.

De aceea pot spune că tot partidul va fi solidar cu dvs.Fiți siguri de solidaritate "

Iuliu Maniu / 6 oct.'32

▣ vot de încredere lui Vaida .

" Impresionat de solidaritatea dvs ., doresc d-lui Vaida succes și în această împrejurare, pentru a duce legea la sfîrșit.

Partidul nostru îi va da votul cu toată încrederea și însuflețirea "

Ședința majorității PNT / 6 oct.'32

26.) Pompiliu Ioanițescu (raportor) , discurs -concluzie la Conversiune , 6 oct.'32

Intervenție în discurs : **IGDuca**

("Dimineața " , 7 oct.'32 Foto Pompiliu Ioanițescu)

▣ Conversiunea GGMironescu

Ministrul Finanțelor a fost criticat , ca unul din cei "trei mușchetari " ai legii.

"Legea este a PNT .Ea a trecut prin **comitetul lui executiv** și a fost aprobată,

iar **ministrul de finanțe** a fost acela care , în Parlament, **trebuie să o susțină.**

În țara noastră nu se recunosc meritele niciodată.Totuși, meritele reale nu pot fi niciodată întunecate

și vor fi recunoscute , acum sau mai tîrziu,Ei bine, dl Mironescu are multe merite .

Este un om căruia nu-i place vorba multă , dar care muncește continuu și cu rod pentru statul

al cărui ministru de finanțe este.

Dacă primește atacuri nedrepte , d-sa nu le dă nici un fel de importanță , ci continuă a

munci înainte.

Dacă PNT aduce acest proiect de lege, o face cu conștiința că într-adevăr este util țării acesteia,

că este cu totul **democratic** , pentru că **urmărește înlăturarea profitorilor** de la conversiunea și asanarea agricolă. Și atunci , cînd scopul este acesta , nimeni nu poate să spună

că acest proiect n-ar fi democratic. [...] Nu este vorba să scăpăm proprietatea mică numai astăzi de datoriile făcute. [...]

Conversiunea pentru țărani este un mare beneficiu. [.....]

27.) **GMironescu** (ministr.Finanțe) , discurs-concluzie la Conversiune, 6 oct.'32

Votarea Conversiunii // consfătuiri // amendamente // grup **lunian**- contra // Cameră, 6 oct.'32

Vezi pe larg la **fișier Legislație**

("Dimineața " , foto GMironescu , 5 oct.'32)

▣ **Legea**

[LD : nu știu ce să cred despre GMironescu ! **Ori** este depășit de harababura stîrmită de lege, **ori** adoptă o sinceritate de sub care se desolidarizează de lege , **ori** este un înțelept. !

Pînă la el, **nimeni nu a vorbit cu atîta sinceritate dezarmantă.**

Nu știau cum ar fi trebuit rezolvată problema ! Fantastic !

Fructul demagogiei țărăniște li se oprise în gît !

Totuși... nu înțeleg de ce i se spune "**lege** " , de ce a fost nevoie de atîta dezbatere , de atîtea tensiuni,

cînd , în fond era o amînare pe 18 luni !

În orice caz, **aruncă întreaga răspundere pe partid, pe forurile de conducere ale PNȚ]**

Legea suspendă numai legea veche și fixează un termen înăuntrul căruia să se poată , **prin bună înțelegere , între creditori și debitori**, să se cearnă aceste afaceri și **să ajungem** , sub o formă mai ușoară decît forma severă a justiției , **la un rezultat mai favorabil.**

Nu ascunde că a crezut la început că va fi vorba de o modificare mai profundă a legii.

Nu tăgăduiește că a fost și un proiect prin care se propunea o modificare mai profundă.

"Acest anteproiect, **nefiind însușit de partidul meu** , am convenit , ne-am înțeles ,

și am făcut **proiectul de lege de față, care este proiectul partidului,**

așa **cum a ieșit din dezbaterile noastre, din acele foruri care cîrmuiesc partidul nostru.**

[...] **conducerea partidului fixează anumite cadre și noi suntem toți obligați să ne**

supunem ,

așa că **în acest cadru s-a făcut legea de față.** Ea , dealtminteri, corespunde programului nostru

"

[.....]

Votarea Conversiunii // consfătuiri // amendamente // grup lunian // Cameră, 6 oct.'32

(" Dimineața " , 7 oct.'32)

În urma **discursului lui Gr.,lunian *** (cum se hotărîse la consfătuirea majoritarilor) - nu- l am , dar îi știu poziția -

unii opozanți crezuseră că legea va cădea.

Dar ... după discursul ardeleanului **Ceaușeanu** , consfătuirea majorității ,

renunțarea lui **Aurel Vlad** și **Bontescu** de a vorbi în plen , discursurile lui **Pompiliu Ioanițescu** și **GMironescu** ...

Ștefan Cicio Pop a pus la vot luarea în considerare a legii .

Toată partea **dreapta** (majoritatea),**centrul incintei** , și unii din **stînga** , **au votat** (vot deschis) **pentru.**

Cum Lupu a cerut contra-probă, Cicio Pop a rugat pe cei ce au votat în stînga, pentru , să treacă la dreapta, și a repetat numărătoarea.

Numărul voturilor "pentru " , a fost copleșitor, încît s-a renunțat la contra-probă.

*** Grigore Iunian .**

După consfătuirea majorității, **amicii lui Iunian s-au arătat deprimați.**

Ei au fost surprinși de căldura cu care Mirto a pledat pentru proiectul guvernului .

Unii , la apelul de disciplină , au anunțat că se vor supune.

Alții, se mențineau la punctul lor de vedere, hotărîți să voteze "contra" .

/ Pe culoarele Camerei, s-a discutat mult efectul pe care **rezistența grupului Iunian** îl va avea asupra unității partidului.

Numeroși **frunțași** se sileau să convingă și pe unii și pe alții , că această unitate trebuie păstrată cu orice preț.

Amicii lui Iunian, însă, spuneau că , în urma celor petrecute , menținerea unității va fi dificilă.

Se făceau **poantaje** pentru a se ști cîți parlamenari rămîn în jurul lui Gr.Iunian.

/ Plănuiseră o masă comună la restaurantul " Eminescu " , dar ședința durînd pînă tîrziu... masa a fost contramandată.

Totuși, după ședință, **mai mulți amici ai d-lui Iunian, deputați și senatori,**

au luat masa împreună la restaurantul " Leul și cîrnatul " : I.Răducanu, Virgil Potîrcă,

Gică Măcărescu, Dinu Simian, Nestor Badea, Mișu Paleologu, Nicu Graur,

În total **45 de parlamentari.** În cercurile politice se vorbea că **ruptura pe față se va produce.**

Mai ales **deputații olteni, vreo 20** , - se spunea - vor urma pe Iunian.

Votarea Conversiunii , Cameră / 6 oct.'32

28.) Observații LD:

-N.Mischie (PNT , Oltenia) : În intervenția dvs [**grăbirea votării**] , vedem **intenția guvernului de a opri discuția la lege .**

Noi declarăm că **nu vom tolera !** (**înreruperi, vociferări la PNT**)

- **Ilie Lazăr** : "Treci dincolo, atunci, Mischie !

- **Mischie** : "Dar ce , **eu stau aici ca să fiu mameluc ?**

Eu sunt aici ca să-mi îndeplinesc un mandat "

(**înreruperi, zgomot , vociferări la PNT ; se dă cuvîntul lui Victor Munteanu**) [.....]

" Pe toate primăriile și **pe toate gardurile era scris acest lucru "**

(șed. 1 oct.'32 , p. 1573-74)

- **N.Mischie** : Proiectul prezentat de "**o parte din guvern "** , este "**în dezacord cu cele ce am susținut noi în opoziție "**

Am un **Manifest** , iscălit chiar de GGMironescu, cu fotografia sa în colț, în care spunea că

Programul de guvernare este cel din **Programul PNT .**

Ori , eu am citit în Programul PNT ... "**intangibilitatea Conversiunii de drept și îmbunătățirea celeilalte "**

Cu acest proiect , "**Ne-am dat deoparte de obligațiunile și promisiunile făcute" ...**

la parte la discuția pe articole, nu pentru **beneficiul Legii (care este nul !)**

ci **pentru beneficiul partidului** , ca să dovedim că susținem conversiunea "**țărănească**" ...

(Șed. din 2 oct.'32, p. 1601- 1604)

- **Vict.Munteanu** (PNT ardelean) : **Legea trebuie votată imediat** pentru că introduce **principii salutare pentru binele statului.**

Intervenționismul de stat, cu toate exagerările sale

(fascism, colectivism, în România - etatismul "tehnicienilor").

Prima lege a conversiunii (Argetoianu) , este "un făt frumos al acestui etatism rău înțeles " ,

care a dus la anarhie , pentru că "statul a intervenit " în raporturile dintre debitori și creditori .

- **I.Isac** : Dar a votat legea ! Legea are un principiu și dta ataci chiar acel principiu !

- **Munteanu** : Guv.PNT vrea să soluționeze chestiunea pe baza principiului liberei concurențe ...
... a luat măsurile cele mai potrivite ... a pus bazele Institutului de Credit Agricol .

Aceasta era soluția naturală . de aceeași părere este și expertul francez Auboin ...

- **I.Isac** : Acela vorbește ca un cămătar ...

- **M.Negură** : ((: Răul este că sunteți cu toții doctrinari !

- **Munteanu** : Prin legea PNȚ , noi ne debarasăm de acel "intervenționism dictatorial " . Este o "inovație admirabilă " care confirmă "caracterul individualist al Românului " "Trebuie să promovăm lichidarea datoriilor în interesul creditului , și de aceea trebuie să votăm acest proiect " (șed. 1 oct.'32, p. 1572-73)
- **Horia Tâlpianu** (PNȚ , Dolj, sprijinit de Mischie și Lunian) : După Bucovina, **Oltenia este cea mai crunt lovită** .(Cf. datelor comunicate de Armand Călinescu , în timpul guv.lorga)
 Încă din 1929, **Institutele de credit deveniseră insolvente** , pentru că **debitorii nu aveau cu ce plăti** .
 El se ocupă , în special , de debitori . (dă ex.concrete, date, statistici , cauze)
Legea Argetoianu - imperfectă , discutată, îmbunătățită - a avut avantajul "să întrunească **sufragiul tuturor partidelor "** , care au și colaborat mult la ea, **inclusiv PNȚ** (**aplauze la PNȚ**)
 (Citează din aprecierile făcute de **Ion Mihalache** și **Armand Călinescu** la legea Argetoianu .)
 În Program, în Manifestele electorale, **PNȚ a promis Menținerea neștirbită a conversiunii de drept**, promițând îmbunătățirea ei. **Pe această bază ne-am prezentat noi în alegeri ; am fost aleși deputați ;**
 acum suntem în Parlament ! **D.Vaida**, în Declarația de la inaugurarea guvernării , **a promis și menținut același program**.
Scopul Legii Mironescu nu este primul Moratoriu (de 6 luni) , ci **excluderea din Conversiune**
a unor întregi categorii de debitori , care nu-și vor achita polițele.
Legea nu corespunde nici declarațiilor ministeriale , nici **programului PNȚ**, nici **intereselor generale** ale țării .
Legea este inoportună pentru că **învrăzănește situația debitorilor agricole ; nu protejează pe adevărații agricultori**
 (care, grație plafonului, au fost scoși din asanare) **Va vota contra** (aplauze pe unele bănci PNȚ)
- **N.Mischie** : **Avem credința că acest p.d.v. este îmbrățișat de toți cei 10 deputați de Dolj.**
- **Dr.Lupu** : Vom face totul pe față ! (Șed. din 2 oct., p 1608-609)
- **N.Penescu** (PNȚ-) : **Respinge opiniile lui Gr.Lunian ;**
 laudă **protejarea agriculturii prin "Creditul Agricol "** ;
 prezintă statistici privind îndatorirea pe proprietate , pe categorii de debitori ; trage concluzii : **aceste datorii nu se pot plăti acum** ,
 dar ... este **inutil de lung termenul de 30 de ani** din legea Argetoianu !
- **Cezar Spineanu** (PNȚ) : Cred că această **statistică a dvs este greșită**.
 Datoriile țărănești nu sunt așa de mari (ex. , în Ilfov, "datornicii " sunt mici negustori cu o grădină cu 3 pomi ,
 care , pentru a-și suspenda falimentul ... au făcut cerere de conversiune !)
- **N.Penescu** : **Legea Argetoianu a distrus creditul , din țară și străinătate ; a înghețat capitalurile și circulația fiduciară ;**
- **Pavel Cuciujna** (PNȚ -Basarabia) : **Dacă nu era Conversiunea, mai aveam credit !?**
- **Penescu** : **Argetoianu a glumit** când a spus că nu avem criză de credit ;
 Argetoianu **nu vrea să vorbească serios** ; vorbește de multe ori cu "misticism " ;
 " Nu știu dacă socialiștii l-ar primi în partidul lor, pentru că el, totuși, **nu vrea stat socialist, nici stat țărănist** . Mai degrabă cred că **nu se gândește la nimic** , și-și închipuie **un fel de anarhie "**
Legea GGMironescu , are nevoie de **unele modificări**
 ; **trebuia să mai aștepte câteva luni** , până avea toate datele de la judecătorii ;
 era destul ... un moratoriu de **câțiva ani** (**aplauze la opoziție și unii PNȚ**)
- **I.Florea**(PNȚ - Hotin) : este **nemulțumit că a fost știrbită Conversiunea de drept** .
La sate, au rămas în Conversiune doar preoții, învățătorii, micii meseriași .
Proiectul de lege a cunoscut tot felul de **târguieți, cotituri, compromisuri**; este plin de

contradicții și nu este unitar ; **cuprinde mari nedreptăți** .

(prezintă practicile cămătărești din Basarabia -inclusiv din Lipcani-, cu dobânzi de 100-120 % !)

- **Șt.Holban** (PNȚ-Basarabia) : îl confirmă.

- **Cezar Simionescu** (PNȚ, ardelean) : Dacă o să cadă băncile, numărul cămătarilor va crește .

- **I.Florescu** : Dacă dvs sunteți insensibili la această stare de fapt...

- **Ilie Lazăr** : Nu suntem insensibili !

- **Ernest Ene** : **Singura soluție** este întemeierea unui **credit țărănesc real** .

Dacă este distrus celălalt credit, țaranii sunt aruncați în mâna cămătarilor .

- **I.Florescu** : Mulțumesc pentru explicație.**Ele mă lămuresc pe deplin asupra intențiilor dvs.**

Eu credeam că **problema are și un aspect social...**

La noi în județ , **celebrul bandit Polisciuc , jefuiește negustorii din Edineț** (la care a găsit stoc de polițe)

și face, **în legea lui haiducească, "operă de reparație socială "** , distribuind polițele

....**debitorilor** ,

spre fericirea lor ! **DI Ernest Ene este zâmbitor !** Pe mine nu mă interesează ce a gândit Polisciuc ,

ci cum a fost primită fapta lui de debitori ! **Polisciuc le-a făcut dreptate !**

Dle Ernest Ene , văd că mă urmăriți cu mare interes !

Știți că **Creditul Ipotecar a dat pentru Basarabia doar 3 milioane ?**

(față de 72 mil. în Vechiul Regat)

- **Ernest Ene** : Foarte rău !

- **Florescu** : Bine sau rău, este adevărul. La fel au procedat cu Basarabia și celelalte bănci.

De aceea **țaranii din Basarabia au trebuit să apeleze la cămătari.**

"Întreaga legiferare , proiectată în actualul proiect, are într-însa **un spirit dilatoriu , incompatibil cu gravitatea problemei pe care o atacă "**

De ce se fac aceste concesi ? **De ce** se fac atâtea spărturi în interesele țărănești ?

Care credit trebuie salvat ?

De ce se abandonează atâtea promisiuni din Programul PNȚ ?

"Conștiința mea de membru devotat al crezului PNȚ , mă împiedică să-l votez ,

și de aceea **declar că voi vota contra lui . "** (**aplauze la opoziție**)

(șed. din 3 oct.'32, p. 1654- 58)

- **D.Moldovan** (PNȚ - bucovinean , Vatra Dornei ;

Uniunea Camerelor de Agricultură, colaboratorul lui Potârcă)

Ce va câștiga țara prin reexaminarea Legii Argetoianu și **anularea conversiunii de drept ?**

Se spune că urmărește **refacerea creditului ?**

Mi se pare **o iluzie , o amăgire , mă îndoiesc** că se ajunge la acest rezultat .

Țaranii , bazându-se pe **un drept câștigat prin legea Argetoianu**, vor prefera vechea cale .

3 milioane de debitori nu vor plăti , vor refuza să-și schimbe polițele , nu se vor supune .

Legea Argetoianu s-a votat de toate partidele , exceptnd Liga Vlad Țepeș a lui Gr.Filipescu .

În Bucovina, țaranii nu s-au împrumutat de la Băncile populare , ci de la cămătari , cu mari dobânzi...

Și acum noi îi suspendăm drepturile din Conversiune !

- **Cezar Simionescu** (ardelean) : **Nu cred că vreun țaran a cerut să fie iertat de datorii !**

S-a făcut o greșeală că i s-a sădit în minte mentalitatea aceasta că... să nu mai plătească .

De aceea **este bine venită această lege** , pentru că , altfel, ajungeam la lucruri hazlii.

Legea tinde să deprindă pe țaran cu ideea că **va rămâne dator , că va trebui să plătească,**

că doar dobânda i se reduce la jumătate .

- **D.Moldovan** : Dle Simionescu , d-ta mă faci să văd că în mijlocul nostru , în acest cerc

restrâns, se găsesc colegi cu care nu suntem de acord.Nu vom putea cădea de acord,

fiecare își va păstra judecata sa , și , la urmă, va vota sau nu . (șed. din 3 oct.'32 , p. 1648-52)

- **Al.Breban** (PNȚ, preot , ardelean ? , pro-restabilizare) : A ascultat vorbirea "frumoasă" a dr.Lupu ;

cuvântarea "distinsului " **Florescu** , "frumoasa " cuvântare a prof.**Gh.A.Cuza** ...

... Toate discursurile de aici , ca și Conferințele de la Stressa și Geneva ,

" Sunt vorbiri la câpătâiul unui mort " , deoarece toate **legile economice trecute nu mai pot învia ! Au dat faliment** .Pe calea aceasta nu se mai poate merge .

Atât **legea Argetoianu**, cât și **legea GGMironescu**, și chiar alta mai amplificată, **nu vor rezolva situația grea în care ne găsim**.

De aceea, propune **să se voteze Legea de acum** (moratoriu) și , între timp,

să se facă reforma monetară , cu revalorizarea leului. (șed. din 4 oct.'32, p. 1672)

- **Dinu Simian** (PNT , pro-Iunian) : Este satisfăcut că Argetoianu recunoaște eroarea făcută de toți

care au colaborat la lege. Nu vorbește de **conversiunea de drept** , pentru că , despre ea , nu mai este ce argumenta : **este o necesitate socială , trebuie reglementată, îmbunătățită**. (intră în detalii tehnice) Eu declar , din motivele expuse, că nu pot accepta proiectul de lege, și aștept restabilizarea (**aplauze la opoziție și unii PNT**) (șed. din 4 oct.'32, p. 1679)

- **Gr.Iunian** (PNT , primit cu aplauze la mulți PNT)

Dimensiunea politică a Conversiunii , raportată la **Programul și concepțiile PNT** .

Cauzele care au dus la Conversiune .

Rechizitoriu necruțător la adresa politicii economice străine față de România ;

Soluția salvatoare : restabilizarea prin inflație .

Calea : rezolvarea pe plan intern , prin mijloace proprii, fără ajutor străin .

Proiectul dvs, politica dvs, este deja condamnată, respinsă.

Poate ,GGMironescu va obține o consacrare prin vot, din p.d.v.numeric...

Dar aceasta nu împiedică lipsa de valoare morală a legii.(**aplauze la opoziție și unii PNT**)

"Nu trebuie să uităm că noi **ne aflăm aici, majoritatea această compactă,**

beneficiari ai unei dispoziții imorale a legii electorale .(aplauze , bravo !) Fără voia noastră ! "

Opinia publică , fara , respinge concepția dvs , dle ministru de finanțe,

căci **reprezentanții a mai mult de 60 % din voturi se declară contra Proiectului dvs.**

(**aplauze prelungi la opoziție și unii PNT**)

Din coaliția noastră s-a desprins fracțiunea germană

și un mare număr dintre "prietenii noștri "

"care apără un crez " , care a fost și le este scump, și-l vor apăra contra tuturor .

"Mi-am făcut datoria .Am dat alarma asupra aceea ce poate reprezenta acest proiect , dacă ar fi primit,

și ce consecințe ar putea avea , în ce privește păstrarea rostului

la care are **dreptul partidului nostru în viața politică**. Rămâne ca **dvs să reflectați și să vedeți**

dacă nu este bine ca , **împăcându-vă și cu un interes și cu celălalt ,**

să nu mai stăruieți într-o greșală , și să vă retrageți proiectul " (șed. din 4 oct.'32, p.

1684- 1696)

- **Ștefan Cicio -Pop** (PNT , președ Camerei , ardelean) : **Proiectul de lege s-a depus la 16 sept.**

A fost cercetat la Comisii, până la 26 sept.**De la 27 sept.este în dezbatere.**

S-au perindat la tribună 30 de oratori.Fac un apel la patriotismul dvs.

să binevoieți să renunțați la cuvânt , pentru a nu mai prelungi situația grea a țării.

Am rugat șefii de partide să desemneze pe cei mai destoinici ,

pe care vor **să-i trimită la luptă , să nu se zică că am suprimat cuvântul cuiva...**

- **Al.Ceaușian** (PNT , ardelean) : s-au citit declarații ; s-au rostit critici severe , violente .

Legea este o lege socială , socotesc necesitatea ei din convingere adâncă,

nu cum se aruncă bănuiala că ardelenii ar fi împotriva ei.(**aplauze prelungite la PNT**)

Și în Ardeal, la Conversiunea de drept, sunt peste 500.000 debitori , cu datorii de peste 3 miliarde.

În schimn la **Conversiunea judiciară** , sunt **211 inși care au peste 4 miliarde .**

Împotriva acestor pirați ai Conversiunii ne ridicăm cu hotărâre. (**aplauze prelungi la PNT**)

[face un recurs la evoluția legii, la scepticismul unora, la consecințele nefaste ale legii

Argetoianu]

Această lege a avut consecințe fatale pentru că **a știrbit disciplina de drept în conștiința oamenilor .**

S-au adus învinuiri legii , privind știrbirea conversiunii de drept.

"Aici dați-mi voie să insist în chipul cel mai hotărât asupra unui p.d.v. și a unei convingeri a majorității.

În ce privește **conversiunea de drept , suntem de acord ca aceea să fie integral păstrată !"**
(**aplauze PNȚ**)

Legea este foarte importantă pentru că **înlătură intervenționismul brutal al statului , apelând la concilierea celor 2 categorii cointerestate** (debitori-creditori) , **la înțelegerea lor amiabilă "** (**aplauze la PNȚ,proteste la opoziție**)

Este o încredere a legiuitorului în cele două tabere , pentru a nu interveni statul în mod brutal.

- **G.Ștefănescu -Goiceanu** : Am afirmat eu că **grupul majoritar ardelean a fost împotriva legii Argetoianu...**

Probă , felul cum vorbește colegul dvs Ceaușianu .

Altul era p.d.v. de nuanță țărănistă a PNȚ în Parlamentul Iorga .

- **Dinu Simian** : Am discutat eu această chestiune, este inutil să reveniți...

- **Al.Ceaușian** : Facem un lucru real : **"se scoate chestiunea din domeniul social și se repune în domeniul economic .** Iar **efectul va fi înțelegerea părților între ele.** Este de acord cu **principiile fundamentale ale legii**, pentru că **sunt principii de drept.**

- **N.Mischie** : Dle Ceaușian , recunosc că d-ta vorbești cu bună-credință. Vorbești frumos, abil, delicat .

Ai un singur păcat :nu cunoști situația din VechiulRegat , care nu vor înțelege buna-credință a d-tale !

- **Cezar Spineanu - N.Mischie** (PNȚ, regățeni , Mehedinți -Gorj)

- **I. Isac** (Liga ...) : **Cezar Spineanu vrea să facă o nouă împărțire a pământurilor .**
Nu se poate nici asta !

- **N. Mischie** : Cine a spus asta ?

- **Isac** : Dl.Spineanu, prin **susținerea scoaterii din Conversiune a proprietății mijlocii și mari.**

Când Nicolae Mischie (cu care el era certat) pledează pentru conversiunea orășenilor , își legitimează mandatul...

- **Cezar Spineanu** : El să apere interesele țărănilor , nu ale orășenilor !

- **Corneliu Ghimbășeanu** : Ai 85.000 lei lunar de la Loteria statului, să-ți fie rușine, cumulardule !

- **Pompiliu Ioanițescu** : **Dl Spineanu este un martir al țărănimii .**A stat și în pușcărie pentru ea .

- **Cezar Spineanu** [lui Mischie] : **Nu primesc lecții de la d-ta , nici în materie de cinste, nici în dragostea pentru țărani !** **Ți-ai lepădat cămașa țărănească și ai îmbrăcat port nemțesc !**

- **N.Mischie** : **Nu mi-am schimbat sufletul**, care continuă să bată pentru țărănime , nu ca **d-ta care ți l-ai schimbat pentru un loc la Loterie**

[**LD cearta se aprinde; ambii cer cuvântul în "chestie personală "**]

- **DRIoanițescu** (ministr.Muncii) : Sunteți doi distinși luptători .Fac apel la dvs. să curmați acest incident.

- **N..Mischie** : Pe mine mă îngrijorează faptulcă **d.șef de organizație**] Spineanu] , în județul d-sale ,

nu a pomenit deloc de schimbarea Conversiunii .

"Acești domni sunt, în mare parte , în jurul conducătorilor noștri și acum pricep

de ce conducătorii noștri deviază de la adevăratele principii și de la vorbele spuse în opoziție .

Partidul nostru a vorbit în Manifestul său de menținerea Conversiunii "

- **Pompiliu Ioanițescu** : **Și este menținută.**

- **N.Mischie** : **"Regret că partidul nostru se lasă influențat de oameni care , din cauza situației excepționale**

în care se găsesc în județele d-lor, **au considerat că nu mai e nevoie să vorbească nici măcar de conversiunea de drept !** Las deoparte celelalte "calități" ale d-lui Spineanu

și las pe concetățenii d-sale să mulțumească lui Dumnezeu că l-a fericit cu **un om de talia d.Spineanu !"**

- **C.Ghimbășeanu** (PȚ) : Îți mulțumesc d-le Mischie , în numele opoziției întregi, pentru că ai făcut niște declarații sincere .
- **Cezar Spineanu** : **Nu discut aprecierile d-lui Mischie** care se fac prin prisma **culturii și inteligenței personale** .
Mi s-a părut **curios să-l văd în haine " nemțești "** , obișnuit să-l văd în haine țărănești, apărând Conversiunea ! Eu sunt din **familie de răzeși din Mehedinți *** ;
Mischie - de pe plaiurile Gorjului , de la Călnic .
"Țăranii din Gorj trăesc greu , cu statul- proprietar și proprietari nemiloși "
În fața alegătorilor , verbal și în scris, el Spineanu,
a susținut "menținerea Conversiunii până la 10 ha"
și "afară toți profitorii de la 10 ha în sus " El a susținut acest lucru și la

Comisie .

Pompiliu Ioanițescu : **"Este amendamentul Spineanu "** (șed din 30 sept.'32 , p. 1534).

* **Notă** -----

Cezar Spineanu absolvent al Facultății de Matematică de la București și Paris.

În gov.Vaida, i s-a încredințat să reprezinte interesele statului la Loterie,

motiv pentru care era pișcat și persiflat -----

- **Pompiliu Simonetti** (PNTȚ-Sibiu) (intervenție în discursul lui IZCodreanu)
- **C.Radovici** (Un.Agrară) : un preot din Copăcelu (Făgăraș) a împrumutat de la Banca "Furnica "

300.000 lei , în 1925, și nu mai reușește să-și achite datoria.

DI Simonetti , de la Sibiu, totdeauna este apărătorul bancherilor.

- **Pomp.Simonetti** : Nu din cauza împrumutului ... Din cauza preotesei , care a fost o rea gospodină ,
împrumutând banii și cheltuind cu alții ...
- **I.Zelea Codreanu** : Mulțumește pentru întrerupere care completează tocmai ce-a vrut el să spună.

"Eu cunosc **sistemul bancar din Ardeal** , cf.vechilor legi ungurești,

care **aduc băncilor profituri extraordinare** .

Pe o cale mai legală, în aparență, **cămătăresc ca și băncuțele și băncile din Vechiul**

Regat ."

- **Virgil Solomon** (PNTȚ-ardelean) : prezintă cele 4 tipuri de bănci din Ardeal, le apără , în ele au depuși banii țăranii ardeleni ...
- **IZCodreanu** : Mulțumește pentru explicație.Numai că el spune așa :
Poporul român, în întregimea lui aproape debitor, astăzi...
- **Aurel Vlad** : Nu este adevărat !
- **IZCodreanu** :**Excepție ești d-ta și încă vreo 7 persoane** . Poporul român nu cerșește !
Vrea dreptate și omenie . **Sigur că trebuie găsite soluții ca băncile țărănești să nu suferă ;**

nu numai cele din **Ardeal**, ci și din **Bucovina, Basarabia, Vechiul Regat** (**aplauze**

unanime , prelungite)

- **Aurel Vlad** (PNTȚ, Orăștie) : La Hunedoara , la Orăștie, la Deva, țăranii au cumpărat pământ

încă pe vremea ungușilor , cu bani împrumutați de la bănci.

În Bucovina , sunt **123.423 debitori** și **103.852 creditori** (Cf." Argus")

Dacă la creditori se adaugă acționarii și deponenții,

mai mare ar fi numărul păgubiților creditori , decât al debitorilor "asanați."

Dintr-o statistică provizorie de la Ministerul Agriculturii ,

25% din gospodăriile țărănești nu au datorii ; 30 % au datorii sub 1000 lei / la ha ;

70 % au datorii sub 300lei / la ha .Deci nu au datorii care să-i ruineze .

- Mai ales în Transilvania , țăranul nu se prea împrumută.
- **D.Iuca** (PNL) : la noi este pe dos ! este rușine dacă nu se împrumută !
 - **Aurel Vlad** : Problema nu se pune așa cum o pun cei interesați.Citiți " **Isprava " de d. Iorga** , unde explică **de ce d.Argetoianu a venit cu acele prevederi din lege , pentru a salva toți proprietarii ușurateci** care s-au îndatorat petrecând la Paris, Nissa și Monte Carlo !

Ca să-i salveze pe tovarășii lui de club,

a venit Argetoianu cu această lege și **a aprins toată țara.**

D.Argetoianu este un adevărat "**Erostrate** " al neamului românesc.

Acesta , ca să se facă nemuritor , a dat foc templului de la Ephes !

D.Argetoianu a distrus o țară întreagă !

- **C.Radovici** : a salvat o țară întreagă !
- **Aurel Vlad** : De aceea d.Tardieu a transmis ministrului nostru la Paris că , prin această lege , **România și--a compromis reputația !**
- **C.Radovici** : **Dlui este apărătorul băncilor !**
- **Ghimbășeanu -Bubi** : Este apărătorul băncilor, **pentru că are bancă ..**
- **C.Turtureanu** (PNL-2) : **Dle Vlad, ați vorbit în numele PNT ?**
- **Aurel Vlad** : Vorbesc în numele meu , și **când vorbesc eu , vorbește și un partid,** pentru că **eu singur reprezint în opinia publică mai mult decât dvs .!**
(șed. din 1 oct.'32 , p. 1563-1564)

Observ.LD : național-țărăniștii

29.Ed.Mirto (ministr.Comunicațiilor) , declarație // tratative cu steriștii , pentru fuziune //

26 sept.'32 [??Lipsă în corp doc. Adus de la sumar[

▣ **Zaharia Boilă *** , în apărarea lui **Romulus Boilă** , 5 oct.'32

("Dimineața " , 7 oct.'32)

[LD : în timpul cuvîntării lui **Al.Ceaușeanu** (ardelean, PNT) la Convesiune, s-a produs un incident ...

În acea zi , la Senat , se adopta în unanimitate Legea privind controlul averii și apărarea onoarei

- **dr.Lupu** : a aruncat ardelenilor calificativul de "**boiliști** " ...
- **Zaharia Boilă** : de ani de zile se duce o campanie de ponegrire împotriva lui **Romulus Boilă**, fără ca să se poată dovedi nimic din acuzațiile făcute. El **cere o anchetă cît de severă** a întregii activități publice a dlui Romulus Boilă, și **dacă se va găsi că este întemeiată cea mai mică acuzație, d-sa, Zaharia Boilă, își va depune mandatul de deputat.** **Dacă** această campanie nu va înceta, **el va fi silit să ia măsurile de apărare a onoarei,** pe care trebuie să le ia orice bărbat .

*Notă

Zaharia Boilă a devenit **deputat** în urma **alegerilor parțiale din jud.Hunedoara** (25 sept.'32) unde a obținut cel mai mare număr de voturi.(DAD, MO. 39, 30 sept.'32, p. 1523)

▣ "**Cazul Titulescu** " - vezi la **fișier** Politică externă. 1- 7 oct.'32

▣ "**Misiunea lui Madgearu** " : eșecul Acordului financiar cu Geneva - vezi fișier Politică externă

▣ **Votarea Legii control avere și apărarea onoarei** , Senat , 6 oct.'32

a "Cazul Titulescu " **Vezi pe larg la fișier Politica externă**

▫ Legea concordatului preventiv, (falimentul) M.Popovici, Vasilescu Nottara , 6 oct.'32

Vezi la fișier Legislație

Observ.LD : național-țărăniștii / sept-oct32

30.) Gh . Brătianu (PNL-2) : Întrebare -Comunicare ,

Declarație : Respingerea Acordului cu Geneva , 8 oct.'32

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.'32, p. 1881-1882)

[LD : Gh.Brătianu s-a grăbit să facă declarația înainte ca Vaida să prezinte p.d.v. al guvernului .

Va trebui să meditez cu privire la **sensibilitatea la " demnitatea " , la "reputația" țării ,**

(în raporturile cu marile puteri) urmată totdeauna

de cele mai **vehemente acuze privind imoralitatea guvernării.**

Și nu se poate spune că Gh.Brătianu , ca intelectual rafinar, nu realiza discrepanța !]

Gh.Brătianu / 8 oct.'32

▫ **Tutela și supravegherea marilor puteri !**

[.....] "În chestiunea ultimelor comunicări , cu privire la ajutorul financiar ce s-a cerut de la Liga Națiunilor ,

și care au avut în presă un atît de larg răsunset ,

nu eu voi aduce guvernului învinuirea de a fi respins condițiunile de tutelă ,

incompatibile cu noțiunea însăși de **stat independent** pe care țara noastră a cîștigat-o
îndecursul veacului trecut

(**aplauze vii la PNL-2**) cu atîta trudă și prin atîtea jerfe.

Nimeni nu-și poate stăpîni un sentiment de **legitimă revoltă** ,

văzînd că se încearcă , sub forma controlului financiar ,

revenirea la regimul de supraveghere al marilor puteri protectoare ,

instituit de Convențiunea din Paris de la 1856. (aplauze la PNL-2) [.....] "

Gh.Brătianu / 8 oct.'32

▫ **Reputația nenorocită a administrației românești .**

▫ **Jos guvernul PNT !**

[LD : **evident , se referă la regimul din ultimii ani]**

Dar aceste **noțiuni elementare de independență și de demnitate națională ,**

care nu pot fi contrazise decît de glasul izolat al vreunui inconștient,

nu trebuie să ne ascundă realitatea tot atît de gravă a răspunderilor interne.

S-a vorbit de < pecetluirea drept în frunte a **incapacității și neonestității**

presupuse ,

ale oricărui guvern român . >

" Refuzăm să credem că acesta ar fi înțelesul răspunsului de la Geneva.

Dar se pune o altă întrebare : am făcut tot ceea ce trebuia pentru a înlătura **suspiciunea**

pe care au întîmpinat-o reprezentanții noștri ?

Credem că reprezentanții aceștia n-au fost cei mai indicați (aplauze la PNL-2)

pentru a risipi **atmosfera defavorabilă** pe care împrejurările din urmă au creat-o țării.

Și nu ne facem iluzia că cercurile străine nu sunt informate asupra celor ce se dezbat zilnic la
București ,

în Parlament și în presă. Aceasta este înțîia concluzie.

"Delegații guvernului au spus, însă, problema modificării regimului de plată al datoriilor
externe ,

care apasă cu o zdrobitoare greutate asupra bugetului nostru de săcie.

Spre a obține însă această ușurare indispensabilă, trebuie făcută dovada că s-au folosit pînă la istovire **mijloacele proprii de îndreptare** a greutăților financiare.

Cum voiți să ajungem la acest rezultat cînd **ministrul de finanțe** [GGMironescu] , ale cărui intențiuni nimeni nu le poate bănuși, a trebuit să declare , în ședința de dăunăzi a acestei Adunări :

< Trebuie să constat că, în ce privește economiile , **nu am putut face** , pînă acum , **mare lucru.**

Am făcut o reducere de un miliard și ceva din actualul buget. Nu este suficient, am declarat-o singur.

Totdeauna este dificil de a face reduceri și scăderi.>

Eufemism care nu ascunde de unde au venit aceste dificultăți, ce împiedică din capul locului restabilirea echilibrului bugetar .

Sau ne închipuim că **votarea legii controlului averilor**

ajunge să puie capăt **reputației nenorocite**

pe care cîțiva ani de **jaf** , de **risipă** și de **nepricepere** au creat-o **administrației noastre ?**

" Este evident că agitațiile care încurajează defetismul fiscal [Conversiunea !]

sau care sporesc îndoiala asupra stabilității monetare , nu contribuie să limpezească situația României ,

din p.d.v.economic financiar.

Dar aceasta nu este singura cauză a greutăților pe care le întîmpinăm.

Restabilirea încrederii distruse nu poate fi înfăptuită decît prin măsuri hotărîte de economie , de reorganizare fiscală, de sancțiuni, cari trebuie să precedeze și să pregătească aranjamentele necesare cu străinătatea (**aplauze la PNL-2**)

Ne trebuie la cîrma țării **un guvern unitar în convingeri și în metode** , cu o **autoritate deplină**, cu alt reazim decît **o solidaritate de partid prea șubredă** ,

ca să-i ascundă **dezbinările de fiecare clipă** ,

pentru a găsi **leac sigur dificultăților** în care ne zbatem și care ne readuc

la vremurile cele mai grele ale dezvoltării României moderne ! " (**aplauze la PNL-2**)

Gh.Brătianu / 8 oct.'32

31.) **Al.Vaida** , discurs -final, închiderea sesiunii , 10 oct.'32

(DAD, MO 48. șed. din 10 oct.'32 , p. 2018)

[**LD** : toată perioda discutării legilor, **Mihalache** este absent ; **Iunian** vine doar în ultimele zile ; **Maniu** tace în Cameră, dar lucrează prin ședințele de partid ; deși cînd a luat cuvîntul a fost aplaudat de majoritatea PNȚ, voci PNL strigau : < **Decretul de dizolvare ?!** >]

- **Mulțumește tuturor partidelor**, mai ales a celor din opoziție, "care ne-au făcut ceasuri amare de multe ori" (**ilaritate**)

dar "**și-au îndeplinit datoria de organ de control al guvernării**" .

- **Mulțumește majorității** , care , deși uneori a avut opinii diferite, că **părerile au fluctuat**, și-au făcut datoria "dovedind că nava majorității se ține de lozinca orașului-lumină , a

Parisului.

< fluctuat nec mergitur > și că "**această majoritate** vrea să-și îndeplinească **datoria constituțională** ;

că vrea , spre a o putea împlini, să rămînă **statornică programului său de partid**

și știe să **păstreze prima regulă** , care ajută statele să poată să fie conduse , adică știe să **fie disciplinată** " (**aplauze la PNȚ**)

- Apreciază **jertfa de a-și fi petrecut vara în sesiune** ; că și-au depus luminile și munca spre binele țării ; că în sesiunea ordinară , vor continua munca în solidaritate ;

- **Voci PNȚ : Trăiască Maniu ! Trăiască Vaida !**

- **Dinu Simian** (vicepreșed.) : Este pentru "prima oară" cînd **parlamentarismul** a ajuns pe calea ce se aștepta de multă vreme ...

"Dacă însă în ciocnirea ideilor s-a putut constata **vreo divergență**, aceasta **nu înseamnă că există ceva putred la bază**, ci , dimpotrivă, această ciocnire de idei , nu poate fi decît **într-un**

organism sănătos, care se dezvoltă așa cum se cuvine, pentru **noua viață a României moderne** " (aplauze la pNT) Mulțumește tuturor.

-**Al.Vaida** : dă citire Mesajului de închidere a sesiunii

▣ Închiderea sesiunii parlamentare extraordinare , 10 oct.'32

("Dimineața" , 12 oct.'32)

/ Sesiune bogată în lucrări.Discuțiile prelungite la validări și mesaj , au umplut vremea pînă guvernul și partidul cîștigător au ajuns la un acord privind modificarea Conversiunii.

/ La început , se hotărîse ca legea să intre în sesiunea din toamnă. Fostul ministru al Justiției, vicepreședintele PNT, **Grigore Iunian**, s-a dus liniștit **la Karlsbad** .

Biroul partidului, cu votul inclusiv al lui Mihalache, a hotărît să aducă legea definitivă imediat.

S-a admis **o formulă mijlocie , propusă de Iuliu Maniu** : menținerea conversiunii de drept , scoatea marilor debitori, măsuri pentru apărarea creditului, amînarea pe 6-18 luni.

Soluția nu a împăcat pe Grigore Iunian , care, la întoarcerea din străinătate, a luat atitudine fățișă contra ei.

Aastă luptă a dominat și a fost caracteristica sesiunii, deși partidul și guvernul au cerut insistent solidaritate

. 27 de deputați și 7 senatori majoritari au votat contra .

La închiderea sesiunii , Dinu Simian (care făcea parte din grup) , care a prezidat ședința , spunea că

acest episod este **corolarul adevăratului parlamentarism.**

/ La ordinea zilei era rezolvarea "cazului Titulescu" , care, în suspensie,

urma să devină un guvern remaniat .

Vezi la fișier **Politica externă** .

Închiderea sesiunii / 10 oct.'32

32.) Ședința Biroului PNT. Declarație: Iuliu Maniu .16 oct.'32

("Dimineața" , 18 oct.'32 ; "Viitorul " 18 oct.'32 - corespondențe de la trimiși speciali)

Dimineața : "Azi se va hotărî soarta guvernului ?" "Vaida din nou la Rege "

Viitorul : "Astăzi se va produce demisia guvernului" "Retragerea în opoziție a PNT "

[LD : este f. greu să faci "istorie" din... ziare .De aceea am ales relatări paralele .În fond, nu urmăresc decît reflectarea caracterelor, tensiunea momentului, pertractările , intrigile, speranțele unora și altora totul fiind agățat de ... capriciile unui Rege - "factorul constituțional " - despre care nu se spune mai nimic.]

A. Dimineața :

▣ Sinaia., 16. Biroul PNT

S-a întrunit la ora 15,30 în apartamentul lui Iuliu Maniu , Au luat parte membrii Biroului și președinții celor două camere , pentru a discuta **divergențele ivite între Vaida și Mihalache** .

/ **Mihalache a susținut** că singura formulă de împăcare - pentru a evita o disensiune gravă în partid,

poate chiar spărtură - era **demisia guvernului Vaida** și **alcătuirea guvernului Maniu** .

Unii și-au exprimat nedumerirea că între două personalități proeminente ale partidului și guvernului ,

se poate ivi o disensiune atât de gravă pentru o persoană care nu face parte din partid.

Discuțiile au fost lungi și agitate durînd pînă la 10 seara.

S-a precizat că "**chestiunea Titulescu** " nu este în căderea Biroului ,

rămînînd **să fie rezolvată între Titulescu -Vaida și "factorul constituțional "**

În ședința Biroului, toți au fost de acord cu **formula unui guvern Maniu.**

"Președintele partidului a refuzat să-și spună părerea !

/ După ședință, ziariștii l-au asaltat pe Maniu :

- **Maniu** : "Nu s-a făcut nici un progres.D.Vaida merge mîine la Rege.

Vom vedea după aceasta ce va urma ."

- Ziarist : Se vorbește de un cabinet prezidat de dvs.....
- **Maniu** : " **Aceasta nu e o problemă nouă.** D.Vaida și prietenii mei mi-au spus totdeauna : <d-ta ești șeful partidului ; deci , d-ta trebuie să fii șeful guvernului.>
Iar eu am răspuns și atunci , cum răspund și acum : < **Nu este chestiune de actualitate !** >
Vă pot anunța că mâine plec la București .De altfel, pleacă toți miniștrii.La Sinaia rămîne doar d.Vaida ..

/ **Vaida** se menține intransigent la punctul d-sale de vedere : că , sub nici o formă, d-sa nu poate colabora cu Titulescu, după cele întîmplate. Ce poate surveni ?
Sau Regele primește soluția Vaida - și atunci ce va face Mihalache ? !
Sau Regele introduce pe Titulescu în cabinet - și atunci , ce va face Vaida ?

/ După ședința Biroului, **Maniu** s-a dus în camera sa din hotelul "Caraiman " ;
Mihalache s-a dus la vila Tabacovici (unde locuia și Titulescu) ;
Vaida și membrii guvernului au avut diferite conciliabule în vagonul ministerial ;
Pentru a doua zi - aniversarea lui Carol - urma să fie primiți în audiență : Vaida, Mihalache, Titulescu .

B."Viitorul " :

▣ Audiența d-lui Vaida la Suveran

Sinaia, 17 oct. A fost fixată pentru azi , la ora 5 d.a. [**LD : după ceremoniile aniversării**]

Această audiență va fi hotărîtoare nu numai pentru soarta guvernului dar și pentru soarta întregului regim național-țărănist.

După cum se știe, biroul partidului național țărănist , care a avut o ședință foarte laborioasă timp de 5 ore , și care a continuat apoi de la 10 pînă la 2 noaptea , n-a dat nici un rezultat.
Bilanțul ei e precis : **d.Mihalache** este intrabil și consideră că concepția d-lui Titulescu este singura posibilă pentru politica externă a României

De acord cu d-sa este și d.Madgearu, care a văzut pe d.Titulescu și l-a anunțat din nou că este solidar cu d-sa . Toate încercările d-lui Maniu de a găsi un modus vivendi ,

au fost infructuoase ; după ce Mihalache a vorbit cu Titulescu ,

Maniu i-a declarat că este perfect solidar cu el.

Totodată, toți au insistat pe lîngă **Maniu** să preia guvernarea, dar el este , la acest capitol, intrabil.

Vaida va expune imposibilitatea colaborării cu Titulescu ; va obține el lichidarea problemei în favoarea sa ?

Dacă da, cîțiva membri din cabinet (Mihalache, Madgearu , Mirto , Călinescu, Petre Andrei, Ghelmegeanu)

, se vor desolidariza de el . **Dacă nu** , Titulescu (care se pare că are și aprobarea Suveranului)

...

va intra în guvern ... și atunci **Vaida va demisiona**

/ Demisia guvernului - avînd în vedere declarația de astă noapte a lui Maniu

că "nu acceptă o succesiune care îi revine în urma căderii unui guvern provocată de un factor nepolitic ,

mai ales cînd a fost răsturnat în modul acesta prietenul său Vaida " -

exclue posibilitatea formării unui guvern PNT

"Viitorul" /

▣ Regimul PNT

Sinaia . 17 oct.

/ Ziua de azi a fost tot așa de agitată ca ziua de ieri, cu toate că se anunțase un " armistițiu " cu ocazia aniversării Suveranului.

Este scris însă ca acest regim fatal să nu aibă nici o clipă de liniște , dînd, în mod continuu, spectacolul cel mai trist de incoerență , dezunire și incapacitate , nu numai țării, dar și peste hotare.

/ " Pertractările " s-au purtat și de către d-nii **Mirto, Popovici, Costăchescu ...**

IN REZUMAT , **REZULTATUL ÎNTREVEDERILOR ȘI CONSFĂTURILOR DE IERI A FOST NUL.**

CEL MULT S-A PUTUT VEDEA MAI BINE **PRĂPASTIA** DINTRE CONCEPȚIA D-LUI **VAIDA** ȘI A CEA A D-LUI **MIHALACHE** ,
PRECUM ȘI **NEHOTĂRÂREA ȘI FRICA DE RĂSPUNDERE A D-LUI MANIU ."**

16-17 oct.'32

33.) Al.Vaida - Voevod / relațiile cu Maniu / " nașul" G de F / omul regelui / ,18 mart.'38, retro'

(Arh.ISISP , fond V, dosar 227, Direcția generală a poliției, Secția I-a , 18 mart.'38) [----]
Retro '32-33

▣ **Vaida- Maniu**

Între 1930 -1932 , după o prietenie de 40 de ani , au apărut **primele simptome de dezbinare** între **Vaida și Maniu** , **Vaida retrăgându-se** treptat din **politică anticarlistă a lui Maniu .**
Rezultatul ? :

/ la 6 iun.1932 **Vaida este prim-ministru** , ad-interim la Interne și Afaceri străine .

/ la 11 aug.'32 dă Internele lui Mihalache .

/ în oct.'32 , **Regele încearcă** , pentru ultima oară , **să împace pe Maniu cu Vaida .**

Formează un guvern Maniu , în care Vaida refuză să intre în mod demonstrativ.

/ la 14 ian.'33 , Maniu își dă iar demisia , **Vaida formează al III-lea guvern PNȚ** , care rămâne la putere până în nov.'33 (când vine Duca)

Relații Maniu -Vaida / 1930 -1933

Vezi fișierul următor